

T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

AMATÖR BASKETBOLCULARDA GÖREV VE EGO YÖNELİMLERİ İLE SPORA BAĞLILIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tamer ERMİSKET

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Alparslan Gazi AYKIN

HATAY-2022

T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**AMATÖR BASKETBOLCULARDA GÖREV VE EGO
YÖNELİMLERİ İLE SPORA BAĞLILIK DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tamer ERMİSKET

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Alparslan Gazi AYKIN

HATAY-2022

T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

AMATÖR BASKETBOLCULARDA GÖREV VE EGO YÖNELİMLERİ İLE SPORA BAĞLILIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Tamer ERMİSKET

Bu tez aşağıda isimleri yazılı tez jürisi tarafından 04/02/2022 günü sözlü olarak yapılan tez savunma sınavında oybirliği ile kabul edilmiştir.

Tez Jürisi: Jüri başkanı: Doç.Dr. Ümit Doğan ÜSTÜN

Üye: Doç.Dr. Nurullah Emir EKİNCİ

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Alparslan Gazi AYKIN

Bu tez, Enstitümüz Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında hazırlanmıştır.

Prof.Dr. İbrahim Halil ÇERÇİ
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Basketbol günümüzde yediden yetmişe milyonlarca insanı peşinden sürükleyen, yüksek seyir zevki, estetik hareketleri, son saniyede değişen sonuçları, yıldız sporcularının toplumda gördüğü ilgi ve elde ettikleri kazançları ile spor dünyasının en önemli spor branşlarından biridir. Yediden yetmişe her yaştan ve cinsiyetten insanın ilgisini çeken basketbol bugün dünya coğrafyasının her yerinde oynanmaktadır. Son yıllarda gerek kulüp gerekse Milli Takımlarımızın aldıkları dereceler ve dünya basketbolunun en çok ilgi gören ligi olan Amerikan Basketbol Ligne (NBA) ihraç ettiğimiz oyuncular sayesinde ülkemiz basketbolu ile de tanınan, Avrupa ve Dünyada isminden bahsettiren bir ülke olmuştur. Başarılı olmanın diğer takım sporlarındaki gibi birden çok faktöre bağlı olduğu basketbolda oyuncuların içinde bulundukları takım organizasyonları, çalıştıkları antrenörler, takım arkadaşları ile ilişkileri, yetiştikleri ve eğitim aldıkları çevre, rakipleri ve kazandıkları dereceler, görev ve ego yönelimleri ile spora bağlılık düzeylerini doğrudan etkilemektedir. Çünkü yukarıda bahsi geçen faktörlerin her birinin olumlu olması, oyuncuların kendileri için tanımlanan saha içi ve dışı görevlerini ben değil biz bilinci ile hareket ederek yerine getirmelerine, egolarını bir kenara bırakarak tamamen takımları için mücadele etmelerine, antrenman ve müsabakaların en zor anlarında bile iradelerini kullanarak sakin kalmalarına sebep olacak ve başarılarına doğrudan etki edecektir. Sporcularında sahada çeşitli etkenlerden ötürü duygusal davranabileceği unutulmamalıdır, bu durum amatör sporcularda daha sık rastlanan bir durumdur. Duygusallığın takım bütünlüğüne olumsuz etki etmemesi için sporcular müsabakalara fiziksel olduğu kadar, zihinsel olarakta hazırlanmalıdırlar. Kendi egolarının önüne geçerek takımları için mücadele etmeleri ve spora bağlılıkları ilerideki spor yaşamlarınıda, iş yaşamlarını da etkileyecektir.

Amatör Basketbolcularla ilgili olarak yapılan çalışmaların az olması nedeni ile farklı ve mümkün olduğunca ayrıntılı bir bakış açısıyla hazırlanan bu çalışmanın konuya ışık tutması ve kendisinden sonra yapılması planlanan araştırmalara bir kaynak olması ümit edilmektedir.

TEŞEKKÜR

“Amatör Basketbolcularda Görev ve Ego Yönelimleri ile Spora Bağlılık Düzeylerinin İncelenmesi” adlı çalışmamda, her an yanımda olduğunu hissettirerek, her türlü destek ve yardımlarını esirgemeyen, tecrübelerini benimle paylaşan, titizliğini, enerjisini ve çalışma azmini örnek aldığım kıymetli hocam, tez danışmanım Hatay Mustafa Kemal Üniversitesinde görevli Dr. Öğr. Üyesi Alparslan Gazi AYKIN’a teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışma sürem boyunca değerli vakitlerini ayırıp, beni teşvik ederek yardımcı olan Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretim elemanlarından sayın Prof. Dr. Alper ASLAN’a teşekkürlerimi sunarım.

Yoğun akademik ve idari çalışmalarından fırsat bulduğu her an, kıymetli yardımlarını esirgemeyen Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretim Elemanlarından sayın Dr. Öğr. Üyesi Bilal BİÇER’e ve sayın Arş. Gör. Berkay LÖKLÜOĞLU’na teşekkür ederim.

Türkiye Basketbol Federasyonu Hatay İl Temsilcisi Sayın Melek Banu MURSAL’a Araştırmama katılarak destek veren Antrenör arkadaşlarıma ve her biri birbirinden değerli, basketbolumuzun geleceği olan Amatör Basketbolcu Kardeşlerime,

Çalışmam boyunca her anımda desteklerini hissettiğim, varlıkları ile beni güçlü kılan annem ve babam’a ve canım kardeşim Alper ERMİSKET’e ayrı, ayrı teşekkür ederim. Aile her şeydir. İyi ki varsınız.

İÇİNDEKİLER

Kabul ve Onay.....	II
ÖNSÖZ	III
TEŞEKKÜR.....	IV
İÇİNDEKİLER	V
ŞEKİLLER DİZİNİ	VII
ÇİZELGELER DİZİNİ	VIII
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ	X
ÖZET	XI
ABSTRACT.....	XII
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi	2
1.2.1. Araştırmanın Alt Problemleri.....	2
1.3. Araştırmanın Amacı	3
1.4. Araştırmanın Önemi	3
1.5. Araştırmanın Sayıltıları	5
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.7.Tanımlar.....	6
2. GENEL BİLGİLER	8
2.1. Basketbol Nedir?	8
2.2. Basketbolun Tarihsel Gelişimi	9
2.2.1. Basketbolun Türkiye’de’ki Gelişimi	11
2.3. Basketbol Oyun Kuralları.....	20
2.4. Basketbolda Oyuncu Pozisyonları.....	24
2.5. Basketbola Başlama Yaşı	28
2.6.Basketbolda Başarılı Olabilmek için Gereken Fiziki Özellikler	30
2.6.1. Boy	31
2.6.2. Vücut Ağırlığı	31
2.7. Basketbolda Başarılı Olabilmek için Gereken Motor Özellikler.....	33
2.7.1. Aerobik ve Anaerobik Dayanıklılık	33
2.7.2. Sürat	34
2.8. Hedef (Görev ve Ego) Yönelimi	37

2.8.1. Görev Yönelimi.....	40
2.8.2. Ego Yönelimi	41
2.8.3. Hedef Yönelimi ve Başarı İlişkisi	44
2.8.4. Hedef Yönelimi ve Motivasyonel İklim.....	47
2.9. Spora Bağlılık.....	49
2.9.1. Zinde Olmak.....	54
2.9.2. Adanmışlık	54
2.9.3. İçselleştirme	55
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	56
3.1. Gereç.....	56
3.1.1. Kişisel Bilgi Formu	56
3.1.2. Sporda Görev ve Ego Yönelim Ölçeği (SGEYÖ).....	57
3.1.3. Spora Bağlılık Ölçeği (SBÖ).....	57
3.2. Yöntem	58
3.2.1 Araştırmanın Modeli	58
3.2.2. Evren ve Örneklem.....	59
3.2.3. Verilerin Toplanması.....	60
3.2.4. Verilerin Analizi	61
3.2.5. Araştırmanın Kısıtları	62
4. BULGULAR.....	63
5. TARTIŞMA	77
6. SONUÇ	93
7. KAYNAKLAR	96
EKLER.....	104
EK-1.....	104
EK-2.....	106
Ek-3	107
Ek-4	108
Ek-5	110
Ek-6	112
ÖZGEÇMİŞ	114

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Ustalık Hedef Yönelimi, Performans Hedef Yönelimi Karşılaştırması (Tutaş 2011)...	48
Şekil 3.1. Araştırma Modeli.....	59

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 3.1. Görev ve Ego Yönelim Ölçeği ve Alt Boyutlarının Alfa Katsayıları	57
Çizelge 3.2. Spora Bağlılık Ölçeği ve Alt Boyutlarının Alfa Katsayıları	58
Çizelge 3.3. Katılımcıların Kişisel Özellikleri	60
Çizelge 3.4. Görev ve Ego Yönelim Ölçeği İçin Yapılan Normallik Testi Sonuçları.....	61
Çizelge 3.5. Spora Bağlılık Ölçeği İçin Yapılan Normallik Testi Sonuçları.....	62
Çizelge 4.1. Amatör Basketbolcuların Cinsiyete Göre Görev ve Ego Yönelimlerinin Karşılaştırılması (Bağımsız Örneklem T-Testi Analiz Sonuçları).....	63
Çizelge 4.2. Amatör Basketbolcuların Cinsiyete Göre Spora Bağlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması (Bağımsız Örneklem T-Testi Analiz Sonuçları).....	64
Çizelge 4.3. Amatör Basketbolcuların Yaş Kategorisine Göre Görev ve Ego Yönelimlerinin Karşılaştırılması (One Way Anova Testi Analiz Sonuçları).....	64
Çizelge 4.4. Amatör Basketbolcuların Yaş Kategorisine Göre Spora Bağlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması (One Way Anova Testi Analiz Sonuçları).....	65
Çizelge 4.5. Amatör Basketbolcuların Eğitim Durumlarına Göre Görev ve Ego Yönelimlerinin Karşılaştırılması (Bağımsız Örneklem T-Testi Analiz Sonuçları).....	66
Çizelge 4.6. Amatör Basketbolcuların Eğitim Durumlarına Göre Spora Bağlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması (Bağımsız Örneklem T-Testi Analiz Sonuçları).....	66
Çizelge 4.7. Amatör Basketbolcuların Aile Gelir Durumlarına Göre Görev ve Ego Yönelimlerinin Karşılaştırılması (One Way Anova Testi Analiz Sonuçları)	67
Çizelge 4.8. Amatör Basketbolcuların Aile Gelir Durumlarına Göre Spora Bağlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması (One Way Anova Testi Analiz Sonuçları).....	68
Çizelge 4.9. Amatör Basketbolcuların Faal Olarak Basketbol Oynama Süresi Açısından Görev ve Ego Yönelimlerinin Karşılaştırılması (One Way Anova Testi Analiz Sonuçları)	69
Çizelge 4.10 Amatör Basketbolcuların Faal Olarak Basketbol Oynama Süresi Açısından Spora Bağlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması (One Way Anova Testi Analiz Sonuçları) ...	70
Çizelge 4.11. Sporda Kazanılan Başarı Düzeyine Göre Amatör Basketbolcuların Görev ve Ego Yönelimlerinin Karşılaştırılması (Bağımsız Örneklem T-Testi Analiz Sonuçları)	71
Çizelge 4.12. Sporda Kazanılan Başarı Düzeyine Göre Amatör Basketbolcuların Spora Bağlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması (Bağımsız Örneklem T-Testi Analiz Sonuçları).....	71
Çizelge 4.13. Amatör basketbolcuların oynadıkları mevkiye göre görev ve ego yönelimlerinin karşılaştırılması	72

Çizelge 4.14. Amatör basketbolcuların oynadıkları mevkiye göre Spora bağlılık düzeylerinin karşılaştırılması	73
Çizelge 4.15. Amatör basketbolcuların farklı bir spor dalı ile uğraşma durumlarına göre görev ve ego yönelimlerinin karşılaştırılması.....	74
Çizelge 4.16. Amatör basketbolcuların farklı bir spor dalı ile uğraşma durumlarına göre spora bağlılık düzeylerinin karşılaştırılması	75
Çizelge 4.17. Amatör Basketbolcularda Görev ve Ego Yönelimleri ile Spora Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişki	76

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

EA SPORTS:	Electronic Arts
FIBA:	Fédération Internationale de Basketball
SBÖ:	Spora Bağlılık Ölçeği
SES:	Sports Engagement Scale
SGEYÖ:	Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği
SPSS:	Statistical Package Fort the Social Sciences
TBF:	Türkiye Basketbol Federasyonu
TDK:	Türk Dil Kurumu
TEOSQ:	Task and Ego Orientation in Sport Questionnaire
ULEB:	Union des Ligues Européennes de Basket
UWES:	Utrecht Work Engagement Scale

ÖZET

Amatör Basketbolcularda Görev ve Ego Yönelimleri ile Spora Bağlılık Düzeylerinin İncelenmesi

Bu çalışmada, Hatay il ve ilçe merkezlerinde Basketbol oynayan amatör basketbolcuların görev ve ego yönelimleri ile spora bağlılık düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın evrenini 2020 – 2021 Amatör Basketbol Ligleri Sezonunda Hatay il ve ilçe merkezlerinde okullar arası maçlarda lisansı çıkarılarak basketbol oynayan ama hepsi liglerde yer almayan 983 erkek, 538 kadın, toplamda 1521 amatör basketbolcu; örnekleme ise bu evren içinden sistematik örnekleme yöntemi ile seçilen 317 amatör basketbolcu oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Duda ve Nichols (1992) tarafından geliştirilen ve Toros (2004) tarafından Türkçeye uyarlanan "Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği (SGEYÖ)" (Task and Ego Orientation in Sport Questionnaire-TEOSQ) anketi ile Guillen ve Martinez-Alvarado (2014) tarafından geliştirilen, Sırgancı, Ilgar ve Cihan (2019) tarafından Türkçeye uyarlanan "Spora Bağlılık Ölçeği (SBÖ)" (Sports Engagement Scale-SES) kullanılmıştır.

Veriler istatistiksel olarak IBM SPSS istatistik 23 paket programı aracılığıyla analiz edilmişlerdir. %95 güven aralığında, $p < 0,05$ düzeyinde anlamlılık aranmıştır. İkili değişkenlerin analizinde bağımsız örneklem T-Testi, 2'den çok değişken içeren analizlerde ise tek yönlü varyans analizi (Oneway ANOVA) ve korelasyon analizi kullanılmıştır. Kişisel özelliklere göre görev ve ego yönelimleri ile spora bağlılık düzeyleri değerlendirilirken puan ortalamaları üzerinden analiz gerçekleştirilmiştir. Ayrıca görev ve ego yönelimi ile spora bağlılık arasındaki ilişki değerlendirilirken de aynı yol izlenmiştir. Çalışmanın sonucunda kadın basketbolcuların erkeklere oranla daha fazla görev yönelimli oldukları ve yaptıkları spora bağlı oldukları ortaya çıkmıştır. Sporcuların yaşları büyüdükçe hedef yönelimlerinin ve spora bağlılıklarının arttığı tespit edilmiştir. Eğitim seviyeleri arttıkça görev ve ego yönelimlerinin de arttığı tespit edilmiştir, Gelir düzeyi arttıkça adanma, içselleştirme ve spora bağlılığın arttığı tespit edilmiştir. Spora bağlılık düzeyi ve diğer alt boyutlarda faal olarak basketbol oynama süreleri arttıkça anlamlı farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Spora bağlılık da dahil olmak üzere bağlı diğer tüm alt boyutlarda anlamlı farklılıklar ulusal başarı düzeyi lehinde tespit edilmiştir. Sporcuların oynadıkları mevkiye ve farklı bir spor dalı ile uğraşma durumlarına göre görev ve ego yönelimleri ve alt boyutları ile spora bağlılık düzeyleri ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Anahtar Kelimeler: Basketbol, Amatör Spor, Görev ve Ego Yönelimi, Spora Bağlılık

ABSTRACT

Investigation of Duty and Ego Orientations and Sports Commitment Levels in Amateur Basketball Players

In this study, it was aimed to examine the task and ego orientations and the level of commitment to sports of amateur basketball players playing basketball in Hatay province and district centers. The universe of the research consists of 983 men and 538 women, a total of 1521 amateur basketball players, who play basketball with their licenses in inter-school matches in Hatay province and district centers in the 2020-2021 Amateur Basketball Leagues Season, but not all of them are in the leagues; The sample consisted of 317 amateur basketball players selected by systematic sampling method from this universe. Developed by Duda and Nichols (1992) as a data collection tool and adapted to Turkish by Toros (2004) with the "Task and Ego Orientation in Sport Questionnaire-TEOSQ" survey, developed by Guillen and Martinez-Alvarado (2014), "Sports Engagement Scale" was used by Sirgancı, Ilgar and Cihan (2019) in Turkish. The data were statistically analyzed using the IBM SPSS Statistics 23 package program. Significance was sought at the $p < 0.05$ level at the 95% confidence interval. Independent sample T-Test was used in the analysis of binary variables, and one-way analysis of variance (Oneway ANOVA) and correlation analysis were used in analyzes involving more than 2 variables. While evaluating their task and ego orientations and their level of commitment to sports according to personal characteristics, the analysis was carried out over the mean scores. In addition, the same way was followed when evaluating the relationship between task and ego orientation and sports commitment.

As a result of the study, it has been revealed that female basketball players are more task-oriented and committed to the sport they are doing compared to men. It has been determined that as the ages of the athletes get older, their goal orientation and their commitment to sports increase. It has been determined that as the education level increases, the task and ego orientations also increase. It has been determined that as the income level increases, dedication, internalization and commitment to sports increase. It has been determined that there are significant differences in the level of commitment to sports and other sub-dimensions as the duration of playing basketball actively increases. Significant differences in all other sub-dimensions, including commitment to sports, were determined in favor of the national achievement level.

Keywords: Basketball, Amateur Sport, Duty and Ego Orientation, Sports Commitment.

1. GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, araştırmanın alt problemleri, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve tanımlar alt başlıkları yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Atlet ve beyzbolculara kış mevsiminde antrenman yaptırmak maksadı ile Kanadalı Beden Eğitimi Öğretmeni Dr. James Naismith tarafından 1891'de icat edilen Basketbol oyunu (<https://www.egitimsistem.com>), ilk oynandığı günden bugüne kadar kendisine gösterilen ilgi nedeniyle tüm dünyada futbolun ardından en fazla rağbet edilen ikinci spor dalı olmuştur. Bu ilgiye neden olan faktörler olarak yüksek seyir zevki, skorun son ana kadar el değiştirmesi, sporcuların yüksek ücretler kazanması ve toplumda büyük ilgi görmesi sayılabilir. Basketbol, bu özellikleri ile insanları birçok ortak noktada birleştirmektedir.

Profesyonelliğe geçişte bir basamak olan amatörlük bu nedenle en az profesyonellik kadar önemlidir. Amatör basketbolcuların antrenman ve müsabakalar içerisinde gösterecekleri mücadele, vermiş oldukları kararlar, basketbolu her an zevk alarak, kendileri kadar takım başarısını düşünerek, basketbola başladıkları ilk günkü heyecanları ile oynamaları, spor hayatlarının ileriki aşamalarının nasıl şekilleneceği konusunda önemli bir rol oynayacaktır. Basketbol az hata yapanın kazandığı, şampiyonluğun bile saniyelerle el değiştirdiği bir spordur, bu nedenle hiç beklenmeyen, ihtimal verilmeyen hatalar her seviyede yapılmaktadır. Amatör Basketbolcular doğal olarak daha da fazla hata yaparak basketbol oynamaktadırlar. Bu hataları yaparak sahada başarılı ya da başarısız olma sebepleri arasında görev ve ego yönelimleri ile spora bağlılıkları önemli bir rol oynamaktadır.

1.2. Problem Cümlesi

Amatör Basketbolcularda görev ve ego yönelimleri ile spora bağlılık düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?

1.2.1. Araştırmanın Alt Problemleri

1. Amatör Basketbolcularda cinsiyete göre görev ve ego yönelimlerinde bir fark var mıdır?
2. Amatör Basketbolcularda cinsiyete göre spora bağlılık düzeylerinde bir fark var mıdır?
3. Amatör Basketbolcularda yaş kategorisine göre görev ve ego yönelimleri arasında bir fark var mıdır?
4. Amatör Basketbolcularda yaş kategorisine göre spora bağlılık düzeyleri arasında bir fark var mıdır?
5. Amatör Basketbolcularda eğitim durumuna göre görev ve ego yönelimleri arasında bir fark var mıdır?
6. Amatör Basketbolcularda eğitim durumuna göre spora bağlılık düzeyleri arasında bir fark var mıdır?
7. Amatör Basketbolcularda aile gelir durumuna göre görev ve ego yönelimi açısından bir fark var mıdır?
8. Amatör Basketbolcularda aile gelir durumuna göre spora bağlılık düzeyleri arasında bir fark var mıdır?
9. Amatör Basketbolcularda faal olarak basketbol oynama süresi açısından görev ve ego yönelimleri arasında bir fark var mıdır?
10. Amatör Basketbolcularda faal olarak basketbol oynama süreleri açısından spora bağlılık düzeyleri arasında bir fark var mıdır?
11. Sporda kazanılan başarı düzeyine göre amatör basketbolcuların görev ve ego yönelimleri arasında bir fark var mıdır?
12. Sporda kazanılan başarı düzeyine göre amatör basketbolcuların spora bağlılık düzeyleri arasında bir fark var mıdır?

13. Amatör basketbolcuların oynadıkları mevkiye göre görev ve ego yönelimleri arasında bir fark var mıdır?
14. Amatör basketbolcuların oynadıkları mevkiye göre spora bağlılık düzeyleri arasında bir fark var mıdır?
15. Amatör basketbolcuların farklı bir spor dalı ile uğraşma durumlarına göre görev ve ego yönelimleri arasında bir fark var mıdır?
16. Amatör basketbolcuların farklı bir spor dalı ile uğraşma durumlarına göre spora bağlılık düzeyleri arasında bir fark var mıdır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Amatör Basketbolcuların görev ve ego yönelimleri ile spora bağlılık düzeylerinin incelenmesi ve antrenman ile maçlarda sporcuların neler hissettiği konusunda detaylı bir çalışma yapılmamış olması dikkate alınarak, yapılacak bu araştırmanın alandaki eksikliği giderebileceği düşünülmüştür. Çalışmanın temel amacı, Hatay il ve ilçe merkezlerinde basketbol oynayan amatör basketbolcuların görev ve ego yönelimleri ile spora bağlılık düzeylerini inceleyerek ortaya koymak ve elde edilen verilerden hareket ederek öneriler geliştirmektir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Basketbol, basket (sepet) ve ball (top) kelimelerinin birleşmesi ile oluşmuş ve dilimize tercüme edildiğinde sepet topu ifadesini taşıyan bir kelimedir. Basketbola ismini veren kişi mucidi olan Dr. James Naismith'tir. Günümüz dünyasında milyonlarca insanı peşinden sürükleyen en büyük ve en önemli spor branşlarından biri haline gelen basketbolun geçmişi gerçekte 1890'lı yıllar esnasındaki bulunmasından da önceye dayanmaktadır (<https://www.basketbolegitim.com>). Basketbol popülerlik sıralamasında dünya genelinde futbolun ardından ikinci sırada kendisine yer bulmuştur hatta bazı ülkelerde ilk sıradadır. Bu ilginin nedenini yüksek seyir zevkine sahip olması, sonucun son ana kadar belli olmaması, gençler tarafından fazlasıyla tercih edilmesi ile ve üst düzey sporcuların gerek kazandıkları yüksek ücretler gerekse toplumda dil, din, ırk

gözetilmeksizin büyük ilgi görmesi ile açıklamak mümkündür. Basketbol, yukarıda sayılan özellikleri ile insanları ortak noktada birleştiren spor dallarından biri olmuştur. Bu açıdan bakılacak olursa basketbol yugoslavya ve litvanya örneklerinde olduğu gibi yetiştirdiği üst düzey uluslararası oyuncularla, kulüp ve ulusal takım seviyesinde kazanılan başarılarla, küçük bir ülkeyi tüm dünyaya tanıtabilecek bedava bir reklam aracı etkisi gösterebilir. Ülkelerin tanıtımında ve dolayısı ile spor endüstrisinde böylesine önemli etkileri olan basketbolun üst seviyede başarılar elde etmesi için tüm spor branşlarında olduğu gibi altyapı sporcularının, oyuncularının önemi büyüktür.

Eğer oyuncular altyapılarda doğru seçilir ve doğru çalıştırılarak geliştirilirse ilerleyen dönemlerde her kademedede hem ulusal hem uluslararası seviyelerde başarı elde etmek sürekli hale gelecektir. Yetişen üst düzey sporcular böylece yurt dışında ülkelerini başarı ile temsil ederek, ülke tanıtımına katkıda bulunabilirler. Bir zincirin ilk halkası olarak düşünüldüğünde altyapı basketbolcularının görev ve ego yönelimleri ile spora, basketbola bağlılık düzeyleri, istenilen üst seviyedeki sporcuları yetiştirmek için büyük önem taşımaktadır çünkü amatörlükten, profesyonel spor hayatlarının sonuna kadar basketbolcuların sahada gösterdikleri görev ve ego yönelimleri ile genelde spora, özelde basketbola olan bağlılıkları hem bireysel başarılarında hem de takım olarak başarılı olmalarında büyük rol oynar. Sahada gösterecekleri başarı amatör sporculara profesyonelliğin kapılarını ardına kadar açarak, büyük takımlarda oynama ve önemli maddi kazançlar elde etme şansını verecektir. Aksi bir durum ise sporcunun belki sporu çok erken yaşta bırakmasına ya da isteksiz bir şekilde daha alt seviyede bir kariyer yolunda devam etmesine neden olacaktır.

Amatör Basketbolcuların antrenman ve müsabakalar içerisinde gösterecekleri mücadeleleri, daha iyi oyuncu olma yolunda sarf ettikleri çabaları, sahada vermiş oldukları kararları, basketboldan her an zevk almaları, kendileri kadar takım başarısını düşünerek oynamaları ve basketbola başladıkları ilk günkü heyecanlarını hissetmeleri, spor hayatlarının ileriki aşamalarının nasıl şekilleneceği konusunda önemli bir rol oynayacaktır. Basketbol az hata yapanın kazandığı, şampiyonluğun bile saniyelerle el değiştirdiği bir spordur, hiç beklenmeyen hatalar her seviyede yapılmaktadır. Amatör Basketbolcular doğal olarak daha da fazla hata yaparak basketbol oynamaktadırlar. Bu hataları yaparak sahada başarılı ya da başarısız olma sebepleri arasında görev ve ego yönelimleri ile spora bağlılıkları önemli bir rol oynamaktadır.

Literatür taraması sonucunda elde edilen sonuçlarda amatör basketbolcuların görev ve ego yönelimleri ile spora bağlılık düzeylerinin incelenmesi ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışma özgün olarak değer kazanmakta ve daha sonra benzer konularda yapılacak çalışmalara ışık tutması ümit edilmektedir.

1.5. Araştırmanın Sayıtları

Araştırmada kabul edilen sayıtlar aşağıdaki gibidir:

1. Araştırma için veri toplama aracı olarak geliştirilen ve kullanılan Sporcu Kişisel Bilgi Formu'nun, Hedef Yönelimi (Görev ve Ego Yönelim) Ölçeği'nin ve Spora Bağlılık Ölçeği'nin araştırmaya katılan amatör basketbolcuların görev ve ego yönelimleri ile spora bağlılık düzeylerinin incelenmesini ölçmede geçerli ve güvenilir birer araç oldukları kabul edilmiştir.
2. Katılımcıların Sporcu Kişisel Bilgi Formuna, Hedef Yönelimi (Görev ve Ego Yönelim) Ölçeğine ve Spora Bağlılık Ölçeğine doğru cevaplar verdiği kabul edilmiştir.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma 2020-2021 Amatör Basketbol Ligleri Sezonunda Hatay il ve ilçe merkezlerinde okullar arası maçlarda lisansı çıkarılarak basketbol oynayan fakat hepsi liglerde yer almayan 317 amatör basketbolcu ile görüşülerek ve araştırma için kullanılan sporcu kişisel bilgi formundan, hedef yönelimi (Görev ve Ego Yönelim) ölçeğinden ve spora bağlılık ölçeğinden elde edilen veriler ile sınırlandırılmıştır.

1.7.Tanımlar

Basketbol: 15 m genişliğinde 28 metre uzunluğun da zemini parke veya sert zeminden olan bir sahada 5'er kişilik takımlar halinde elle oynanan ve kendine has kuralları olan, amacı topun karşı takımın potasından geçirilmesiyle sayı elde etmek olan bir spor dalıdır (<https://bedenegitimispor.com/basketbol-nedir.html/>).

Basketbolcu: Basketbol oyununu temel eğitimini aldığı ya da transfer olduğu ve bir sözleşme ile bağlı olduğu bir spor kulübünde lisanslı olarak oynayan kişidir. Takımı ile beraber sezon öncesinde ve sezon içi çalışmalarla takımın kamplarına katılır, antrenörün hazırladığı antrenman programını uygular. Takımı ile birlikte sezon boyunca fikstür dahilinde resmi ve özel olmak üzere bütün basketbol maçlarına katılır. Antrenörlerin maçtan önce, maç esnasında, devre arasında ve molalarda vereceği taktikleri sahada gerçekleştirmeye çalışır. Yaklaşık on bir aylık sezon süresi boyunca çalışmalarını yürütür, yaşına göre belirlene kategorisi ile ilgili müsabakalara katılır (<https://www.e-sehir.com>).

Görev: Bir kişiye veya bir komiteye verilen özel bir gayesi bulunan, bir nesne ya da bir kişinin yaptığı iş, misyon (<https://sozluk.gov.tr>).

Ego: Ego benlik anlamına gelir. Benlik insanın kişiliğinde bulunur. Ancak kontrol edilmezse ortaya çıkar ve sergilenen davranışlar bu ismi alır. Kişi sürekli olarak kendini ortaya koyarsa ve kendi özelliklerini yüceltirse egoist olur (<https://www.milliyet.com.tr/>).

Bağlılık: Başka birine karşı, sevgi, saygı, yakınlık hissetme ve bunu belirtme, sadakat (<https://sozluk.gov.tr/>). Diğer bir tanıma göre; iş ile ısrar edilen, devamlı hissedilen ve tatmin sağlayan pozitif bir zihinsel durumdur (Scahaufeli ve ark. 2002).

Sporcu Bağlılığı: Spor sahasının içinde sporcuların bağlılıkları; sporcuların öz güvenleri, efor ve emekleri ile birlikte sporun içinde tam anlamıyla yer almaları, zihinsel bir durumu bütünüyle pozitif olarak yaşamak şeklinde tanımlanır (Lonsdale ve ark. 2007).

Beceri: Kişinin, yetenek ve eğitimi ile ilişkili olarak, bir işte muvaffak olma, bir işi hedefine uygun bir şekilde neticelendirme yeteneğidir (<https://sozluk.gov.tr/>).

Başarı: Üstesinden gelinen, başarılan iş (<https://sozluk.gov.tr/>).

Antrenman: İdman ya da egzersiz; herhangi bir spor branşında arzulanan düzeye ulaşmak için uygulanan sistemli çalışma. Antrenman sözcüğü Türkçe'de ekseriyetle

"herhangi bir spor karşılaşmasına hazırlanma " anlamında kullanılır (<https://www.turkcebilgi.com>). Bir sporcunun, çeşitli fiziksel hareketler yaparak, ölçülü ve düzenli olarak belirli bir spor dalında kendini hazırlamasıdır (<https://sozluk.gov.tr/>).

Antrenör: İlgili olunan spor branşına has bir şekilde, spor antrenmanlarını ve etkinliklerini yaptırmak suretiyle teknik, taktik, kondisyonel, zihinsel, ruhsal, sosyolojik olarak sporcuyu amacına paralel ve basamaklı olarak yüksek düzeyde randımana taşıyan eğitici (Sevim 1995; <http://web.hitit.edu.tr>).

2. GENEL BİLGİLER

Bu bölümde araştırmaya konu olan literatür bilgilerden bahsedilecektir.

2.1. Basketbol Nedir?

Basketbol, İngilizce’de “basket” ve “ball” kelimelerinin birleşiminden adını alan “sepet topu” anlamına gelmektedir. Basketbol, el ile yönlendirilen bir topla oynanan yaygın bir takım oyunudur. Profesyonel basketbolda beşer kişilik iki takım rakibinden daha fazla sayı yapmak amacıyla, pota adı verilen ve yerden yüksekliği 3,05 metre olan, yere paralel bir çemberden topu geçirmek suretiyle, sekizer onar veya on ikişer dakikalık dört periyottan oluşan maçta galip gelmeye çalışır (Ziyagil ve Eliöz 2005).

Kapalı salonda veya açık alanda oynanabilir, dikdörtgen şeklindeki basketbol sahasının kapalı spor salonlarındaki tabanları genellikle sert tahta kullanılarak yapılır. Sahanın ölçüleri değişiklikler göstermesine rağmen, FIBA (Fédération Internationale de Basketball Association) standartları gereğince 28 m x 15 m’dir. Bir orta çizgi tarafından iki yarı sahaya ayrılan oyun alanının tam orta yerinde, orta yuvarlak denilen bir daire çizilmiştir ve hava atışı bu bölgeden yapılır. Basketbol sahasının kısa kenar çizgileri olarak adlandırılan dip çizgilerinde karşılıklı olarak bulunan potalar, dip çizgilerden 1,2 metre içeride ve 1,8 m x 1,2 m boyutlarında genellikle cam beyazı plastikten yapılan panya ve çemberden oluşur. Çember, kenarlarına beyaz file takılı, 45 cm çapında demir kullanılarak imal edilmiştir ve alt kısmı açıktır (Pirselimoğlu ve ark. 2018).

Basketbol bireysel spor dallarından farklı olarak, bir takım oyunudur. Organize bir takım oyunu olması sebebiyle kişisel ve bedensel gelişimi olumlu yönde etkiler. Her basketbol takımının 5 kişiden oluşan bir takım ile sahaya çıkması sebebiyle takım organizasyonu iyi olan ve rakibe göre oyun taktiklerini en iyi biçimde uygulayan basketbolculardan oluşan takımın galip gelme olasılığı daha yüksektir (Alpullu 2015).

Sözcük olarak “Basketbol” İngilizcede, iki takımın yüksek bir ağ üzerinden top atarak puan kazanmaya çalıştığı bir oyun olarak tanımlanmaktadır. (Cambridge Dictionary). Basketbol sözcüğü, Türk Dil Kurumunun güncel sözlüğünde ise “Sepet Topu” olarak tanımlanmış ve “Beşer kişiden oluşan iki takımın kendi aralarında topu

karşı karşıya yerleştirilen ağ geçirilmiş 3 metre yüksekliğindeki iki sepetten birinden geçirmek suretiyle sayı kazanması temeline dayanan bir oyun” olarak açıklanmıştır (TDK 2019).

2.2. Basketbolun Tarihsel Gelişimi

Basketbol Amerika’nın Springfield Eyaletinde Genç Hristiyan Erkekler Birliğinde (YMCA-Young Men's Christian Association) Beden Eğitimi öğretmenliği yapan Kanadalı hekim ve eğitmen Dr. James Naismith tarafından 1891 yılında keşfedilerek ilk kez oynanmıştır (Kangalgil ve ark. 2014; <https://www.etimolojiturkce.com>).

James Naismith’in Mayas kabilesinin Tlahiotenie isimli oyunundan esinlenerek geliştirdiği basketbol oyununda asıl hedefi sepetler meydana getirdiğinden Dr. Naismith bu oyuna “sepet topu” anlamını taşıyan “basket ball” adını vermiştir. Basketbol Naismith tarafından eyalet gazetesinde yayınlatılan 13 kurala göre oynatılmıştır. Oyunun oynandığı başlangıçtaki ilk kurallara göre oyun en az 5, en fazla 9 kişiden oluşan iki takımla oynanmaktadır. Başlangıçta oyun büyük çaplı ve parçalı top ile 3x20 dakika olarak oynatılmış, oyuncunun topu tuttuğunda, tek veya çift elle potaya atması gerektiği ve topla koşamayacağı, belirtilmiştir (Uğraş 2016).

İlk resmi maç Dr. James Naismith yönetiminde 20 Ocak 1892 tarihinde Springfield YMCA okul spor salonunda oynanmıştır. İlk seyircili maç ise aynı salonda 11 Mart 1892 tarihinde 200 seyirci önünde oynanmış ve maç 5-1 sonuçlanmıştır. Basketbol 1892 yılından itibaren Dr. James Naismith ile birlikte Springfield eyaletinden tüm Amerika’ya yayılmış ve 1984 yılına kadar tüm okullarda öncelikli spor dalları arasına girmiştir. 1893 yılında Paris’te oynanmış fakat tam olarak Avrupa’ya yerleşmesi Birinci Dünya Savaşı için gelen Amerikan askerleri vasıtasıyla gerçekleşmiştir. Kısa zamanda bütün dünya’ya yayılarak popüler bir spor olan basketbol Avrupa kıtasından Afrika kıtasına oradan da Avustralya’ya yayılmıştır. Uzak Doğuda ise ilk kez 1913’te oynanmıştır (Yüce ve Aytuna 2019).

Basketbolun tüm Dünya’ya yayılması kendisini yönetecek bir federasyon kuruluşunu zorunlu hale getirmiş ve 18 Haziran 1932 tarihinde Uluslararası Basketbol Federasyonu (FIBA) İsviçre’nin Cenevre şehrinde kurulmuş ve ilk FIBA başkanlığına

aynı ülkeden Leon Bouffard seçilmiştir. Dört yılda bir olimpiyat oyunlarının yapıldığı şehirde toplanan FIBA, kendi yönetimi için yeni seçimler yapmakta ve basketbolu daha ilgi çekici kılmak için kurallarda öngördüğü değişiklikleri gerçekleştirmektedir (<https://www.fiba.basketball>).

Basketbol, olimpiyatlara ilk kez 1936'da Berlin'de gerçekleştirilen oyunlarda dahil olmuştur. Milli Takımımızda katıldığı 1936 olimpiyatlarında Amerika birinci, Kanada ikinci, Meksika üçüncü sırayı almıştır. Kadınlar basketbol dalında olimpiyat oyunları'na 1976'da ilk kez katılmışlardır. Erkekler Dünya Şampiyonasının 1950 yılında başlamasının akabinde 1953'te Kadınlar Dünya Şampiyonası başlamıştır. Harlem Globetrotters ve New York Rens takımları 1950'lerin Afrika kökenli Amerikalılardan oluşan en popüler iki takımı olmuştur. Profesyonel basketbol New York'ta 1896'da başlamıştır. Amerika'da Ulusal Basketbol Birliği (N.B.A- National Basketball Association); Ulusal Basketbol Ligi (National Basketball League) ve Amerika Basketbol Birliği (Basketball Association of America)'nin bir araya gelmesiyle 1949'da kurulmuştur (Kangalgil ve ark. 2014)

Basketbolun bin yıl önce bir Orta Amerika medeniyeti olan mayaların toltek kolunda oynandığı arkeolojik kazılardan anlaşılmaktadır. Mexico City'nin kuzeyinde savaşçı bir toplum olan Toltekler (MS.900-1200) tapınakların yan tarafında, Tlahiotenle adını verdikleri spor alanlarında Tlaştı isminde büyükçe top oyun alanları yapmışlardı. 480 ft. (146 metre) uzunluğunda, 120 ft. (36,5 metre) genişliğinde olan bu sahaların oyun alanlarının çevresi 4 metrelik duvarlarla çevrelenmişti. Boyuna değil de enine 2 duvarın üst zemine yakın bölümüne diklemesine olarak 50 cm. çapında deliğe sahip olan taştan oyulmuş birer tekerleğin montajı yapılmıştı. Bu sayede sert kauçuktan imal edilen topa benzeyen nesneyi yandan fırlatıp tekerleğin içinde bulunan delikten geçirdiklerinde oyuncular sayı elde ederlerdi fakat 4 metre yükseklikte bulunan potaya elle şut atmak bu oyunda yasaklanmıştı. Oyuncular topla oynarken sadece dirseklerini, dizlerini veya kalçalarını kullanabilir ve atış yapabilirlerdi. Bu oyunda amaç yalnızca galip gelmekti çünkü genellikle ölümüne oynanırdı. Roma'daki gladyatör dövüşlerinde hayatlar sona eriyordu, tolteklerin basketbol anlayışı da benzer şekilde idi. Maç sonunda mağlup oyuncular katledilir ve hayatlarını kaybederlerdi. Bu kanlı oyunu izlemek de bedava değildi. Galibiyet sayısını yapan oyuncu, kral veya üst yöneticiden yüksek bir bahşış alırken, seyirciler mücevherat ve değerli eşya ödemek zorundaydı, yoksa da en azından

elbiselerini bırakırlardı. Bundan, sadece galibiyet sayısını yapan oyuncunun yakınları onun izni ile kurtulabilirdi.

Maya ve Tolteklerin bu vahşi sporu günümüzde insanlık dışı olarak değerlendirilsede, “İnsanoğlunun günümüze kadar, oldukça yüksekteki bir çembere ilk top atma oyunu” bilinen ilk basketbol oyunudur (Nalbant 2013).

2.2.1. Basketbolun Türkiye’ki Gelişimi

Türkiye basketbol ile ilk olarak 1904 yılında İstanbul Robert kolejde tanışmış, bundan yedi yıl sonra 1911’de Galatasaray Lisesi’nde Beden Eğitimi Öğretmenliği yapan Ahmet Robenson tarafından Türk vatandaşları arasında oynanması sağlanmıştır. 1913 senesinde Fenerbahçe Spor Kulübü’nün basketbol branşında faaliyetlerde bulunduğu ile ilgili belgelere rastlanmıştır. Yine Fenerbahçe’nin himayesinde 1919 senesinde Amerikalı bir öğretmenin eşliğinde yapılan antrenmanlar, ilk ciddi çalışmalar olarak kabul edilmektedir. 1920 senesinde Genç Hristiyanlar Birliği (YMCA) oluşumu Türkiye’de mümessillik açmış ve bu sayede basketbol daha bilinçli oynanmaya ve daha büyük topluluklara ulaşmaya başlamıştır. 1920’li yılların ilk yarısına gelindiğinde ülkemizdeki basketbol sahaları ilk olarak, Balmumcu, bebek, beykoz ve üsküdar’da açılmış, bu dönemde basketbol oynayanların sayısı mühendislik fakültesi, galatasaray, vefa, istanbul ve kabataş liselerinde de hızla artmıştır. (Nalbant 2013). Bunun sonucu olarak da ülkemizdeki ilk önemli basketbol müsabakası 4 Nisan 1921 tarihinde Cağaloğlu Öğretmen Okulu bahçesinde Türkiye’de yaşayan Amerikalılardan oluşturulan takım ile Türkler arasında oynanmıştır. Basketbol tarihimize geçen bu önemli maçı Amerika takımı, küçük bir farkla “18-14” kazanmayı başarmıştır (<https://www.tbf.org.tr/tarihce/>).

1922 yılında sporumuzun ilk resmi teşkilatı olan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı kurulmuş ve spor karşılaşmalarında resmi organizasyonlar yapılmaya başlanmıştır. Ancak bu dönemde basketbol sporunun tam anlamıyla bilinmemesi ve bu nedenle kendisine öncelikli branşlar arasında yer bulamaması nedeniyle ilk yıllarda lig faaliyetleri düzenli olarak organize edilememiştir. Takip eden dönemde; protkeba, kurtuluş, maccabi, barkhoba, galatasaray, italyan kartal ve beyoğluspor basketbol dalında faaliyet gösteren ilk kulüpler olmuşlardır. Sonrasında 1925 yılında çalışmalarına başlayan İstanbul basketbol mıntıkası ile ülkemiz basketbolu yeni bir ivme kazanmıştır. Yapılan

bu çalışmalar sonrasında İstanbul basketbol şampiyonası maçları 1927 yılında oynanmaya başlanmış ve ilk yıllarda azınlıkların kurduğu takımlar etkili olmuştur. 1932’de Halkevleri’nin kurulmasından sonra basketbol tüm yurt geneline yayılarak oynanmaya devam etmiştir. 1933’de Beşiktaş, Fenerbahçe, Hilal, Galatasaray ve İstanbulspor takımlarında katıldığı başka bir lig oluşturulmuştur. Türk Spor Kurumu’nun idareyi devralması ile birlikte resmi müsabakalar ülke genelinde boy göstermiştir. 1934-1936 yılları arasında Galatasaray, üç sezon peşpeşe İstanbul şampiyonluğunu kazanmıştır (Sunay 2009; <https://www.tbf.org.tr/tarihce/>).

Başta Naili Moran ve diğer basketbolcularımız olmak üzere yapılan çalışmalar sonucunda ilk Milli Basketbol Takımımız 1934 yılında oluşturulmuş ve ilk resmi maçında 24 Haziran 1936 arşamba günü İstanbul’da Yunanistan ile karşılaşarak bu müsabakayı 49-12 gibi açık farkla kazanmayı başarmıştır. Milli Takımımız sonraları 1936 Berlin Olimpiyatları’na katılmış fakat şili’ ye 30-16, Mısır’a da 39-23 kaybetmiş ve dereceye girememiştir (<https://tr.wikipedia.org>).

Bu faaliyetlerden sonra Türk Basketbolu 6-7 yıllık bir duraksama devresine girmiş sonrasında 1946 yılından itibaren Türkiye şampiyonaları, Spor Oyunları Federasyonu Başkanlığı uhdesinde yapılmaya başlanmıştır. 1950-54 yılları arasında her yıl İstanbul’da yapılması planlanan uluslararası İstanbul turnuvası düzenlenmiştir. Türk Basketbol Milli Takımı 1951 yılında Paris’ te yapılan 7.Avrupa Basketbol şampiyonası’nda 17 takım içinde 6. olmuş takiben üç sene sonra 1954 yılında genç takımlara yönelik çalışmalara başlanmıştır. 1963 yılına gelindiğinde önce Ümit Milli Takım bir yıl sonra 1964 yılında da Kadın Basketbol Takımları kurularak çalışmalara başlanmıştır, fakat kurulan kadın Basketbol Takımımız Avrupa’da oynadığı maçlarda başarılı olamamıştır. İstanbul, Ankara ve İzmir’den sonra Anadolu’ya yayılmaya başlayan basketbola destek olmak amacı ile 1958 yılından bu yana Türkiye Basketbol Federasyonu Anadolu Kupası adı altında düzenlenen müsabakalar günümüzde Federasyon kupası adıyla hâlen devam etmektedir (<https://www.tbf.org.tr>).

1946 yılından bu yana düzenlenen Türkiye şampiyonaları yerini 1966-1967 sezonunda Deplasmanlı Türkiye Basketbol Ligine bırakmıştır. Daha sonra Türkiye Kupası Basketbol maçları, bunun arkasından da 1969-70 sezonundan itibaren Deplasmanlı Basketbol II. ligi başlamıştır. Deplasmanlı liglerden başka hâlen yurdumuzda kulüplerin, mili eğitime bağlı okulların ve üniversitelerin kız ve erkek

Türkiye birinci lig müsabakaları düzenlenmektedir. Basketbolumuz özellikle 1990 yılından sonra seviye atlamış, Milli Takımlarımız ile birlikte kulüpler seviyesinde de Avrupa’da büyük başarılarla ulaşılmıştır. Şimdiki adıyla Anadolu Efes o zamanki adıyla Efes Pilsen basketbol takımı Koraç Kupasında Avrupa şampiyonluğuna ulaşırken Ülkerspor, Fenerbahçe, Galatasaray, Tofaş, Beşiktaş, Türk Telekom ve diğer takımlarımız da başarılı sonuçlar elde etmiştir. Erkek Milli Takımımız 2001 yılında ülkemizde düzenlenen Avrupa Şampiyonasında “12 dev adam” mottosu ile ikincilik kürsüsüne çıkmış ve sonrasında en büyük başarıyı dünya şampiyonasında ikinci olarak elde etmiştir (Nalbant 2013).

2.2.1.1. Türk Basketbol Tarihinin İlkleri, Rekorları, Unutulmazları

Ligde üç farklı takım Anadolu Efes, Beşiktaş Milangaz ve Galatasaray Medical Park ile şampiyon olan ilk ve tek antrenör Ergin Ataman olmuştur. 2002-2003 sezonunda Avrupa Ligi’nde Montepaschi Siena ile dörtlü final oynayarak Avrupa üçüncüsü olan Ataman, bu kupada yabancı bir takım ile üçüncü olan ilk Türk antrenör olmuştur .

Bir maçta 153 sayıyla en fazla sayı yapan oyuncu Erman Kunterdir. Fenerbahçe’de oynayan Kunter, 1988’de Fenerbahçe’nin Hilalspor’u 175-101 mağlup ettiği müsabakada bu rekoru kırmıştır. İlk yirmi dakikada bulduğu 81 sayı ile de bir devrede en çok sayı kaydeden basketbolcu olarak basketbol tarihindeki yerini almıştır Kunter, Fransa Birinci Basketbol Ligi’nde 2009-2010 sezonunda çalıştırdığı Cholet’i lig şampiyonu yaparak yabancı bir takım ile bunu başaran ilk ve tek Türk basketbol antrenörü olmuştur. Fenerbahçe, EuroLeague’de şampiyonluk yaşayan ilk Türk takımı olarak tarihe geçmiştir, ayrıca bir NBA takımını mağlup etmeyi başaran ilk Türk basketbol takımı olmuştur. Sarı-lacivertliler, “NBA Europe Live 2012” çerçevesinde Ülker Spor ve Etkinlik Salonu’nda 5 Ekim 2012’de karşılaştığı Boston Celtics takımını 97-91 mağlup etmeyi başarmıştır. Fenerbahçe aynı zamanda bir NBA takımını ABD’de yenen ilk Türk takımı olma apoletini de taşımaktadır. New York’taki Barclays Center’da, Avrupa Ligi Basketbol Dünya Turu 2015 kapsamında 6 Ekim 2015’te Fenerbahçe Brooklyn Nets ile karşı karşıya gelmiş ve müsabakayı 101-96 kazanmıştır. 2019’da ise Anadolu Efes, EuroLeague’de final oynama başarısı göstermiştir (<https://www.eurohoops.net>).

Beşiktaşlı Hüdai Budanur da yenilenmesi neredeyse imkânsız bir rekora sahiptir,

1957 yılında İstanbul Spor ve Sergi Sarayı'nda oynanan İstanbul Ligi müsabakasında Beşiktaş, İstanbul Karagücü'nü 110-56 yenmiş, bu maçta Budanur, Beşiktaşın 110 sayısını da tek başına kaydetmiştir (Durupınar 2002).

Mirsad Türkcan, Amerikan Basketbol Ligi'nde (NBA) ülkemizi temsil eden ilk Türk basketbolcu olarak tarihe geçmiştir. 1998 yılında Houston Rockets tarafından draft edilen Mirsad çok oynama fırsatı bulamamış, 2001-2002 sezonunda Avrupa'ya dönerek CSKA Moskova takımında forma giyerek Avrupa Ligi normal sezonunda en değerli oyuncu (MVP) seçilen ilk Türk basketbolcu olmuştur. Ribaundlardaki başarısı ile bilinen Mirsad Türkcan, 3 Ocak 2008'de o zamanki adıyla Fenerbahçe Ülker'in deplasmanda İtalya'nın Lottomatica Roma takımı ile karşılaştığı müsabakada 1000 ribaunt barajını geçmiş ve ULEB (Union des Ligues Européennes de Basket- Avrupa Basketbol Ligleri Birliği) Avrupa Ligi tarihine adını yazmıştır. 2000 yılından bu yana organize edilen Avrupa Ligi'nde 1000 ribaunt barajına erişen ilk basketbolcu olan Mirsad Türkcan, İtalyan ekibi Lottomatica Roma ile oynanan maçta 13 ribaunt almış ve ribaunt sayısını toplamda 1007'ye yükseltmiştir (<https://www.hurriyet.com.tr/>).

NBA'de en çok forma giyen Türk oyuncu Hidayet Türkoğludur. 2000 yılında Sacramento Kings tarafından seçilen Hidayet Türkoğlu bu alanda Mirsad'ı geride bırakmış ve 15 yıl boyunca üst üste NBA'de en çok forma giyen Türk oyuncu olarak basketbol tarihimizdeki yerini almıştır.

2003-2004 sezonunda Detroit Pistons takımı ile şampiyonluk kazanan Mehmet Okur, NBA şampiyonluğunu kazanan ilk ve tek Türk basketbolcudur. Mehmet Okur daha önce Batı Konferansı All-Star'a devet edilen ancak sakatlığı sebebiyle oynayamayan Allen Iverson'ın yerine NBA tarihinde All-Star maçında sahaya çıkan ilk Türk basketbolcu olarak tarihe geçmiştir. 2007'de Las Vegas'taki Thomas Mack Arena'daki All-Star Maçı'nda Mehmet 14 dakika 43 saniyede 4 sayı, 2 ribaund ve 1 asistle oynamıştır.

Yalçın Granit, Avrupa'ya giden ilk Türk basketbolcu olmuştur. Granit Fransada'ki Racing Paris takımında basketbol oynamıştır. 2000-2001 sezonunda Yunan AEK takımına katılan İbrahim Kutluay bir Yunan takımı tarafından transfer edilen ilk Türk basketbolcu olmuştur. İbrahim Kutluay 2001-2002 sezonunda Panathinaikos ile Avrupa Ligi şampiyonluğunu kazanmış bu kupayı kazanan ilk Türk basketbolcu olarak tarihe geçmiştir. 2007 yılında İspanyol Real Madrid ekibi ile ULEB Kupası'nı kazanan Kerem Tunceri, bu turnuvada ilk kez şampiyonluk kazanan Türk basketbolcu olma başarısını

göstermiştir.

Adını 2011-2012 sezonunda adını Anadolu Efes olarak değiştiren Efes Pilsen, 1996 yılında Avrupa Radivoj Korac Kupası'nı müzesine getirerek basketbolda Avrupa Kupası'nı kazanan ilk Türk takımı olmuştur. Beyaz lacivert aynı zamanda Avrupa Kupası finali oynayan ilk takımı ünvanını kazanmıştır. Lacivert beyazlılar ayrıca Avrupa Kupası finaline yükselen ilk Türk basketbol takımı olmuştur. 1993 senesinde Avrupa Kulüpler Kupası finalinde oynanan maçta Anadolu Efes, Torino'da Yunanistan temsilcisi rakibi Aris takımına 50-48 mağlup olmuştur.

Anadolu Efes aynı zamanda bir NBA takımıyla maç yapan ilk Türk takımı olmuştur. 2006 yılında NBA tarafından Amerika Birleşik Devletleri'ne davet edilen Anadolu Efes, 11 Ekim 2006'da Denver Nuggets'a karşı oynadığı hazırlık maçı ile bir NBA takımına karşı maça çıkan ilk Türk takımı olmuştur. Anadolu Efes bundan iki gün sonra 13 Ekim 2006'da Golden State Warriors'a karşı ikinci NBA hazırlık maçını oynamıştır (<https://www.eurosport.com.tr/>).

NBA ile Avrupa Basketbol Ligleri Birliği'nin (ULEB) yaptığı anlaşma sonucunda "NBA Europe Live Tour 2007" çerçevesinde EA Sports'un organizasyonu ile etkinliklerde bulunmak ve yeni sezon hazırlıkları yapmak üzere İstanbul'a gelen NBA basketbol takımlarından Minnesota Timberwolves, 6 Ekim 2007 tarihinde Anadolu Efes ile özel bir maçta karşı karşıya gelmiştir. Bu maçla birlikte bir NBA takımı ilk kez Türkiye'de maç yapmış ve Anadolu Efes de ülke sınırları içinde bir NBA takımı ile maç yapan ilk Türk takımı olmuştur. Bu karşılaşmayı yöneten Türk hakem Recep Ankaralı ABD'den gelen NBA hakemleri Jack Nies ve Luis Grillo ile birlikte görev yaparak bir NBA takımının maçını yöneten ilk Türk hakem olarak tarihteki yerini almıştır.

Türk basketbolunda diğer ilkler ve rekorlar ise şu şekilde gelişmiştir. Türkiye Avrupa Şampiyonası'na ilk kez 1949 yılında Kahirede düzenlenen Şampiyona'da katılmıştır. İzzettin Somer 1951 yılında düzenlenen 7. Avrupa Şampiyonası'nda, final maçını yöneten ilk Türk hakem olmuştur. Türkiye 1959 yılında ilk kez Avrupa Şampiyonası düzenlemiş ve ev sahibi olmuştur.

Galatasaray 1961 senesinde, Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası ilk turu sonucunda Yunanistan'ın Olympiakos ekibini 2 maçta da mağlup etmeyi başararak, Avrupa kupalarında turu geçen ilk Türk takımı olmuştur. Eczacıbaşı Erkek Basketbol Takımı 1980 senesinde, Avrupa Kupa Galipleri Kupası'nda ilk kez çeyrek finale ulaşan

Türk takımı olmayı başarmıştır. Efe Aydan 1981 senesinde Avrupa Karması'na seçilen ilk Türk oyuncu olmuştur (<http://arsiv.salom.com.tr/>). Emir Turam ABD'de Evansville Üniversitesi takımı ile NCAA play-offlarında oynamıştır. İlk gençler Türkiye şampiyonluğunu 1956 yılında Fenerbahçe kazanmıştır.

Türkiye Bulgaristan'ın Sofya kentinde 1960 yılında düzenlenen Balkan Şampiyonası'na ilk kez katılmış bundan tam 21 sene sonra 1981'de Balkan şampiyonu olmuştur. Türkiye-İrlanda yıldız milli takımları arasındaki maçta Levent Topsakal 78 sayı atmış ve milli takım forması ile bir maç süresince en çok sayı atan oyuncu olmuştur (<https://www.eurohoops.net/>).

2.2.1.2. Türk Takımlarının Avrupa Kupalarındaki Başarıları

Koraç Kupası'nda 1989-1990 sezonunda çeyrek final oynama başarısı gösteren ve oynadığı iki maç sonunda KK Bosna takımına kaybederek elenen Efes Pilsen, ilk Avrupa Kupası finaline 1992-1993 sezonunda ulaşmıştır. Lacivert-Beyazlılar, Torino'da karşılaştığı Yunan temsilcisi aris takımına 50-48'lik skorla kaybetmiş ve ikinci olmuştur.

1995-1996 sezonunda ise Lacivert-Beyazlılar tekrar finale çıkma başarısı göstermiş ve İtalyan takımı Stefanel Milano ile İstanbul'da yaptığı Koraç Kupası final serisi ilk maçını 76-68'lik skorla kazanmayı başarmış İtalyada'ki rövanş maçında ise rakibine 77-70'lik skorla mağlup olmasına rağmen sayı averajı ile Avrupa şampiyonu olarak Türk basketbolunda bir ilke imza atmıştır. Efes Pilsen ayrıca, 1999-2000 ve 2000-2001 sezonlarında şimdiki adı Euroleague olan Avrupa Ligi'nde Final-Four (Dörtlü Final) oynamış ve her iki organizasyonda da Avrupa üçüncüsü olmuştur.

1996-1997 sezonunda basketboldaki bir başka temsilcimiz Tofaş SAS Efes Pilsen'in elde ettiği tarihi başarıyı tekrar ederek Koraç Kupası'nda finale yükselmiş ve kupayı Bursa'ya getirme şansını yakalamıştır. Final serisinin Selanik'te oynanan ilk ayağında Yunan temsilcisi Aris takımını 77-66'lık skorla geçmeyi başaran temsilcimiz, Bursa'daki rövanş maçını 88-70'lik skorla kaybetmiş ve Avrupa ikincisi olmuştur.

1998-1999 sezonunda Kadınlar Avrupa Ligi'nde Galatasaray, dörtlü final oynama başarısını elde etmiş ve üçüncü olmuştur. 2009 yılında ise Galatasaray, İtalya'nın Cras Basket Taranto takımını 82-61'lik skorla mağlup etmiş ve FIBA Eurocup şampiyonu olmuştur. Sarı-Kırmızılı ekibimiz 2010 ise yılında Kadınlar Super Cup finalinde

Sparta&K Moscow Region takımına 92-59 mağlup olmuş ve ikinci olmuştur.

2000-2001 sezonunda Botaş Kadın Basketbol Takımı, Rochetti Kupası'nda kayda değer bir başarı göstererek final oynamış fakat final serisinde oynadığı maçlarda İtalyan temsilcisi Familia Reggina'ya 75-73 ve 87-70'lik skorlarla mağlup olmuş ve Avrupa ikincisi olmuştur (<https://www.hurriyet.com.tr>, Aytuna ve ark. 2021)

2004-2005 sezonunda FIBA Kadınlar EuroCup final maçında Phard Napoli ile karşılaşan Fenerbahçe, saha ve seyirci avantajı olan rakibi karşısında sahadan 53-45 ile mağlup olarak ayrılmış ve Avrupa ikincisi olmuştur.

2011-2012 sezonunda FIBA Eurochallenge Kupası finalinde Beşiktaş Milangaz Erkek Takımı, mücadele ettiği Fransız ekibi Elan Chalon'u 91-86 ile mağlup ederek Avrupa şampiyonu olmuştur, aynı sezonda Beko Basketbol Ligi ve Türkiye Kupası'nda da şampiyon olan Siyah-Beyazlı basketbol takımı, kurulduğundan bu yana en başarılı sezonunu geçirmiştir (<https://www.ntvspor.net/>). 2011-2012 sezonunda temsilcimiz Kayseri Kaski ise Rus temsilcisi Dynamo Kursk'u Kadınlar EuroCup finalinde ilk maçta 69-55 mağlup etmiş, fakat ikinci karşılaşmayı 75-52 kaybederek Avrupa ikincisi olmuştur. 2012-2013 sezonunda ise erkeklerde bir kadınlarda iki basketbol takımımız Avrupa Kupaları'nda final oynamışlardır. Erkeklerde Pınar Karşıyaka, kendi evi İzmir'de organize edilen FIBA Euro Challenge Final-Four maçlarında Rus temsilcisi Krasnye Krylia takımına 77-76'lık skorla mağlup olarak ikinci olmuştur. Kadınlar FIBA Euro Cup ikili finalinin ilk ayağında temsilcimiz Kayseri Kaski Rus temsilcisi Dynamo Moskova'ya deplasmanda 66-60 mağlup olmuş, ikinci maçta sahasında oynadığı rövanş karşılaşmasını 74-70 kazanmasına rağmen şampiyonluğu averaj ile kaybetmiş ve Avrupa ikincisi olmuştur. Kadınlar Euroleague final maçında ise Fenerbahçe, kendi evinde olma avantajını iyi kullanan UMMC Ekaterinburg takımına 82-56 mağlup olmuş ve Avrupa ikincisi olmuştur. 2013-14 sezonunda ise Kadınlar EuroLeague'de beklenen şampiyonluk gelmiştir. Fenerbahçe ve Galatasaray Odeabank arasında oynanan final maçını 69-58'lik skorla Sarı Kırmızılı ekip kazanmıştır. Bu seviyede Avrupa'nın en büyük kupasını ilk kez kazanan takım Galatasaray Odeabank olmuştur. Galatasaray takımının formasını giyen Amerikalı oyuncu Alba Torrens, turnuvanın en değerli oyuncusu seçilmiştir (<https://www.tbf.org.tr/>).

2014-15 sezonunda iki takımımız Avrupa Kupalarının en üst seviyesinde yer alarak ülkemizi temsil etmiştir. Euro Challenge Kupası'nda Trabzonspor Medical Park, finale yükselmiş ve hem kulüp hem de Türk Basketbolu adına tarihe geçecek bir başarı

kazanmıştır. Bordo Mavililer ev sahibi oldukları final maçında, tamamen dolu tribünlerin önünde oynanan maçta Fransız temsilcisi JSF Nanterre'ye karşı maçın büyük kısmını önde götürmüş fakat rakibin son saniye basketine engel olamayarak maçı kaybetmiş ve ikinci olmuştur (<https://www.eurosport.com.tr/>).

Fenerbahçe Ülker THY Euro League'de 2014-15 sezonunda Madrid'de düzenlenen Euoleague dördü finaline uzun süre sonra yükselme başarısını gösteren ilk Türk takımı olmuştur. İlk maçında ev sahibi Real Madrid karşısında 96-87 kaybeden Fenerbahçe Ülker, üçüncülük maçında da CSKA Moskova'ya 86-80 kaybetmiş ve ilk dördü final deneyimini dördüncü olarak tamamlamıştır (<https://beinsports.com.tr/>).

2015-16 sezonu Avrupa Kupaları'nda, takımlarımızın ülkemizi başarıyla temsil ettiği bir yıl olmuştur. Fenerbahçe, Euroleague'de arka arkaya ikinci kez Dördü Final oynamaya hak kazanmıştır. Almanya'nın Berlin kentinin ev sahipliğini yaptığı dördü final'de Fenerbahçe'nin ilk maçında rakibi İspanyol temsilcisi Laboral Kutxa olmuştur. Temsilcimiz İspanyol ekibini 88-77'lik skorla mağlup ederek finale yükselmiş, finalde karşılaştığı Rus temsilcisi CSKA Moskova'ya 101-96 kaybederek turnuvayı ikinci olarak tamamlamıştır. Aynı sezonda diğer bir temsilcimiz Galatasaray Odeabank ise Eurocup'ta finale yükselmiş ve Fransız ekibi Strasbourg ile deplasmanda karşılaştığı ilk maçı 66-62'lik skorla kaybetmiş olmasına rağmen, kendi saha ve seyircisi önünde rakibini 78-67'lik skorla yenmeyi başarmış ve şampiyon olmuştur.

2016-2017 sezonunda da takımlarımız Avrupa Kupaları'nda başarılı performanslar ortaya koyarak ülkemizi temsil etmişlerdir. Euroleague temsilcilerimizden Fenerbahçe, ev sahibi olduğu final four organizasyonundaki ilk maçta İspanyol temsilcisi Real Madrid'i 84-75'lik skorla mağlup etmiş ve finalde ise Yunan temsilcisi Olympiacos ile oynadığı maçı da 80-64 kazanarak şampiyon olma başarısını göstermiştir. Ülkemizi Avrupa Kupaları'nda temsil eden bir diğer takımımız Banvit ise FIBA Şampiyonlar Ligi'nde Fransız temsilcisi Monaco takımını 83-74 ile mağlup ederek finale yükselmiş, final maçında ise İspanyol temsilcisi Iberostar Tenerife'ye 63-59 ile kaybetmiş ve turnuvayı da ikinci olarak bitirmiştir.

Kadınlar Euroleague dördü finalinde Fenerbahçe, yarı final maçında Rus temsilcisi UMMC Ekaterinburg'u 70-61'lik skorla eleyerek finale yükselmiş, burada bir diğer Rus ekibi Dynamo Kursk ile karşılaştığı maçı 77-63 kaybetmiş ve turnuvada ikinci sırada kalmıştır. Kadınlar Eurocup organizasyonunda ülkemizi temsil eden takımlarımız, Galatasaray, Bellona AGÜ, Yakın Doğu Üniversitesi ve Hatay Büyükşehir Belediyesi

yarı finale kalarak ülkemizi başarıyla temsil etmişlerdir. Finale yükselen iki takımımızın karşı karşıya geldiği maçta Yakın Doğu Üniversitesi, Bellona AGÜ'yü 73-69 ve 63-58'lik skorlarla mağlup etmiş ve şampiyon olmuştur (<https://www.ntvspor.net/>).

2017-2018 sezonunda Belgrad'ın ev sahipliğinde gerçekleştirilen Euroleague dördü final organizasyonunda ülkemizi temsil eden Fenerbahçe final oynamıştır. İlk maçta Litvanya'nın Zalgiris Kaunas takımını 76-67 ile geçen temsilcimiz finalde İspanyol temsilcisi Real Madrid ile oynadığı maçı ise 85-80 kaybetmiş ve turnuvayı ikinci olarak tamamlamıştır (<https://tr.wikipedia.org/>). Aynı sezonda Eurocup'ta ülkemizi temsil eden Darüşşafaka, sezonu şampiyon olarak tamamlamıştır. Darüşşafaka, Rusya'nın Lokomotiv Kuban takımını her iki maçta da 81-78 ve 67-59'luk skorlarla mağlup etmiş ve kupaya uzanmıştır (<https://www.cnnturk.com/>).

Kadınlar Euroleague'de mücadele eden temsilcimiz Yakın Doğu Üniversitesi, Macaristan'ın Sopron kentinde organize edilen dördü final organizasyonunda ilk maçta ev sahibi Sopron Basket takımına 68-65 kaybetmiş, ikinci maçta ise Rusya'nın Dynamo Kursk ekibine de 87-82 mağlup olarak turnuvayı 4.sırada bitirmiştir (<https://trendbasket.net/>). Kadınlar Eurocup organizasyonunda ise temsilcimiz Galatasaray, 2017-2018 sezonunda İtalyan temsilcisi Reyer Venezia takımına karşı İstanbul'daki ilk maçı 90-68'lik skorla kazanmış, deplasmandaki maçı ise 72-65 kaybetmesine rağmen turnuvayı şampiyon olarak tamamlamıştır (<https://www.galatasaray.org/>).

2018-2019 sezonunda Euroleague'de ülkemizi temsil eden Fenerbahçe Beko ve Anadolu Efes, İspanya'nın Vitoria-Gasteiz kentinde düzenlenen Final Four organizasyonunun ilk maçında karşılaşmış, Anadolu Efes, Fenerbahçe Beko'yu 92-73'lük skorla mağlup ederek finale yükselmiştir. Final maçında Anadolu Efes, CSKA Moskova'ya 91-83'lük skorla kaybederek ikinci sırada kalmış, Fenerbahçe Beko da Real Madrid'e 94-75 kaybederek dördü finali dördüncü sırada tamamlamıştır (<https://www.tbf.org.tr/>).

Covid -19 pandemisi nedeniyle Anadolu Efes liderliğinde devam ederken iptal edilen 2019-2020 sezonundan sonra, 2020-2021 sezonunda Almanya'nın Köln kentinde düzenlenen Euroleague dördü finalinin şampiyonluk maçında İspanya'nın FC Barcelona takımı ile Lanxess Arena'da karşılaşan Anadolu Efes mücadeleden 86-81 galip ayrılmış ve bu sonuç ile birlikte Turkish Airlines Euroleague'de 2020-2021 sezonunu şampiyon olarak tamamlamıştır.

2.3. Basketbol Oyun Kuralları

Basketbol 5'şer kişiden meydana gelen iki takım arasında oynanır. Basketbolda maç süresi bitiminde hangi takım daha fazla sayı attıysa o takım maçı galip bitirir. Müsabaka boyunca oyun, saha hakemleri, masa hakemleri ve teknik komiser tarafından kontrol edilir.

Basketbol sahası; pürüzsüz, sert yüzeyli tahta parkeden yapılmış olmalı, engellerden en az 2'şer m uzakta ve 28 m uzunluğunda, 15 m genişliğinde olmalıdır. Geri saha; Bir basketbol takımının kendi geri sahasının en dip çizgisi, orta saha çizgisi ve bu iki çizgi arasında kalan alanı tanımlar. Ön saha; Bir basketbol takımının rakip sahasının en dip çizgisi, orta saha çizgisi ve bu iki çizgi arasında kalan alanı tanımlar. Basketbolda kenar çizgiler ve dip çizgiler basketbol sahasında oyuna dahil değildir. Oyunu yöneten hakemler, diğer görevliler, saha içerisindeki yedek oyuncu sıralarında dahil olmak üzere her şey basketbol oyun kuralları gereğince saha çizgilerinden en az 2 m uzakta olmak zorundadır. Orta saha yuvarlağı ve serbest atış yuvarlağı çizgi içinden ölçüldüğünde 1,80 m çapında olmak zorundadır. Basketbolda serbest atış çizgisi sahanın dip çizgisinin hesaplanan orta noktasına 5,80 m uzaktadır. Basketbolda faul atış çizgisinden dip çizgiye kadar çizilen genişliği 2,45 m, boyu 5,80 m olan alan 3 saniye kuralının uygulandığı kısıtlanmalı alandır. Sahadaki üç sayı çizgisi, çemberin merkez iz düşümünden, 6,75 m çapında çizilen bir yarım daire ile tespit edilmiştir. Basketbol oyun kurallarına göre üç sayı çizgisinin dışı üç sayı atışına dahildir fakat 3 sayılık atış çizgisi, 3 sayı bölgesinin bir parçası olarak kabul edilmez. Şarjsız yarım daire ise çemberin merkez izdüşümünden, 1,25 m çapında çizilen bir yarım dairedir.

Oyun kuralları gereğince bir basketbol takımı, antrenör, yardımcı antrenör ve özel görevi olan akredite edilmiş maksimum 5 görevli (menajer, doktor, tercüman vb.) ve takım kaptanı dahil olmak üzere 12 oyuncu ile sahada yer alabilir. Gerekli şartlara sahip olan ve müsabaka başlangıcından önce ismi esame listesine yazılmış olan oyuncu oyun kuralları kapsamında 5 faul cezası almadığı veya diskalifiye edilmediği sürece oyunda kalabilir (<https://www.tbf.org.tr/>).

Basketbol oyun kurallarına göre maç esnasında her takımın 5 oyuncusu maç boyunca sahada olmalıdır. Yedek sırasındaki oyuncularla, sahada oynamakta olan oyuncular arasında oyun kuralları kapsamında değişiklik yapılabilir. Oyuncu değiştirme,

oyun durduğunda, devre arasında veya oyuncunun antrenöründen talebi ile hakem onayından sonra gerçekleşir. Oyuncular 4 ile 15 arasındaki forma numaralarını kullanabilirler. El, parmak, dirsek, bilek, ya da kol koruyucuları, deri aksesuar, metal, plastik, ya da diğer sert malzemelerden yapılmış atel, alçı, deriye zarar verebilecek objeler, toka, yüzük ve künye gibi takılarla maçta oynamaya izin verilmez. Tırnaklar kısa olmalıdır. Oyun kurallarına uygun tarzdaki gözlüklerin kullanılması serbesttir.

Maç sırasında sadece başantrenörün ya da varsa bir yardımcı antrenörün oyun kuralları kapsamında ayakta durmasına ve takımını yönetmesine izin verilir. Antrenörler kendilerine ayrılan bölge içinde kalarak oyuncularına sözlü talimatlar vermekte serbesttir. Antrenörler ve yardımcıları maç esnasında, oyun kuralları dahilinde, sadece topun ölü olması veya sürenin durdurulması sırasında, istatistiki bilgi almak amacıyla, hakem masasına gidebilirler.

Takımın kaptanı saha içinde antrenörünün ve takımını temsil eder. Hakemlerle yalnızca oyunun herhangi bir sebeple durduğu süreçte oyun kurallarına yakışan davranışlar çerçevesinde iletişim kurabilir. Takım kaptanı oyun dışına gelirken takımın antrenörü sahada kaptanlık görevini yerine getirecek diğer oyuncunun forma numarasını hakeme bildirir. Basketbolda, eğer takımın başında bir antrenör yoksa, sakatlık ya da diskalifiye gibi nedenlerle maça devam edemezse maç kağıdına ismi yazılan yardımcı antrenör de yoksa (ya da o da devam edemeyecek duruma gelirse) takım kaptanı antrenör olarak görev yapar (<https://www.tbf.org.tr>).

Basketbol maçında bir oyuncu sakatlık geçirdiğinde, oyuncuyu akan oyun içinde korumak veya acil müdahalede bulunulmasını sağlamak için hakem maçı durdurabilir. Ancak aciliyet gerektirmediği değerlendirilen sakatlık durumlarında, oyun akışının yavaşladığı veya devam eden bir atağın sonlanması durumunda hakem oyunu durdurur. Oyun kurallarına gereğince oyun 1. Periyot başlarken hava atışında hakem topu havaya attıktan sonra hava atışı için dizilen oyuncularından biri topa temas ettiği zaman başlar. Diğer periyotların balangıcı, top, oyuna sokacak oyuncunun kullanımına verildikten sonra başlar.

Basketbol oyun kuralları gereğince bir maç 10'ar dakikalık toplam 4 periyottan oluşur. İlk iki periyot birinci devre, son iki periyot ikinci devredir. Devre arasında 15 dakikalık bir devre arası vardır. Maçın sonunda skorda eşitlik varsa, 5 dakikalık bir uzatma periyodu oyun süresine eklenir. Bu periyot sonunda skorda eşitlik hala

bozulmadıysa oyun kuralları gereğince ikinci 5 dakikalık uzatma periyodu oynanır. Takımlar arasında eşitlik bozuluncaya kadar uzatma periyodu oynatılır. Oyun süresinin ya da periyodun bittiğini belirten korna veya düdük sesi ile birlikte ya da hemen öncesinde bir faul kararı verilmiş ise, oyun kuralları gereğince kullanılması gereken serbest atış ya da atışlar süre bittikten sonra kullanılır.

Takımlardan biri sahada 5 oyuncu ile maça çıkmaya hazır durumda değilse, oyun hakemler tarafından başlatılmaz. Ev sahibi takım maç başlamadan önce genellikle hakem masasının sol tarafındaki potayı alır ve maç ısınmasını orada yapar, maç başladığında da ısındığı potaya hücum eder. Oyun kuralları gereğince 2. devre başlamadan önce takımlar savunma yaptıkları potaları değiştirirler fakat yedek sıralarında bir değişiklik yapılmaz. 2. devre başındaki bu değişiklikten sonra sonra, uzatma periyotları da oynansa artık pota değişimi yapılmaz (Dereceli 2019).

Hakem topu havaya attığı zaman, maçın başlaması için top bir oyuncuya verildiği zaman ya da hakem kararı ile faul atışı yapması için oyuncuya verildiği zaman, top canlı kabul edilir. Periyot arası sesli uyarısı, maçın bitiş düdüğü, maçı durdurmak için düdük çaldığında ya da faul düdüğü çaldığında, top o sırada havada ise ya da bir faul, devam eden bir atış hareketinin kural dışı olarak engellenmesine karşın çalındı ise faul sırasında atış yapıldığında, top ölü kabul edilmez. Kurallar gereğince maç hakem düdüğü veya sesli saniye bitiş uyarısı ile durdurulduğu zaman, maça ara verildiğinde, serbest atıştan sonrası top çemberden sekerek uzaklaştığında ya da sayı olduktan sonra başka serbest atış yapma hakkı varsa topun ölü durumda olduğu kabul edilir.

Oyun kuralları kapsamında, oyuncunun ayaklarının zeminle temasının kesildiği zaman oyuncunun yeri, ayaklarının son bastığı yer olarak kabul edilir eğer top hakeme çarparsa top hakemin ayaklarının bastığı yere çarpmış kabul edilir. Hava atışı hakem tarafından iki rakip oyuncunun arasından topun havaya atılması ve topun çıkabileceği en yüksek seviyeye çıktıktan sonra bu iki oyuncunun topa dokunma haklarının başladığı atıştır. Topu çelmek için sıçrayan oyuncular, topa ilk temaslarını yaptıktan sonra top yere ya da bir başka oyuncuya temas etmeden önce tekrar topa dokunamaz.

Hava atışının gerekli olduğu durumlar şunlardır; kurallar gereğince hakemler tarafından "tutulmuş top" kararı verildiğinde, top sınır çizgilerinin dış tarafına gittiğinde ve hakemler kimin basketbol topuna son temas ettiği konusunda anlaşamadığında ya da kararsız kaldığında, çemberden girmeyen son ya da tek serbest atış sırasında çift serbest

atışının ihlal edilmesi durumu olduğunda, serbest atışların dışında, top çemberle pota arkalığının arasına sıkışıp kaldığında, top herhangi bir takımın kontrolünde değilken ve herhangi bir takımın topu kontrol hakkı yokken, top ölü durumda olduğunda, her iki takıma verilen cezaların denk şekilde birbirini nötr hale getirmesi sonucunda uygulanacak faul cezası kalmadığında ve verilen ilk faul veya ihlal kararından önce top herhangi bir takımın kontrolünde olmadığında veya hiçbir basketbol takımının kontrol hakkı bulunmadığında, hava atışı kararı verilir (Alpullu 2015).

Oyun kuralları kapsamında, maç esnasında topa sadece el ile temas edilebilir ve kurallar dahilinde istenilen bir yöne pas verilebilir, şut kullanılabilir, top yuvarlanabilir tiplenebilir ve dripling yapılabilir. Bir oyuncu topu tuttuğunda koşamaz, kasıtlı olarak ayağı ile ya da bacağının herhangi bir bölümü ile topa temas edemez. İstemsiz olarak gerçekleşen çarpmalar kural ihlali olarak kabul edilmez. Oyuncunun basketbol topunu yumruklarsa bu oyun kuralları gereği kural ihlali olarak kabul edilir.

Şut: Bir hücumun sayı ile sonuçlanması için oyuncu tarafından topun çembere atılmasına şut denir.

Tipleme: Topun el ve parmak uçları ile rakibin çemberine doğru yönlendirilmesine tipleme denir.

Smaç: Çemberi zıplayıp tek veya iki elle tutarak topu içeri atma durumudur. Basketbolda smaç atış olarak kabul edilir.

Atış: Oyuncunun, topun kontrolü kendisinde iken, hareketin devam etmesiyle birlikte birlikte, rakip takımın savunma yaptığı çembere şut, turnike, smaç ya da tipleme ile sayı yapmak için teşebbüste bulunduğu anda başlar. Top oyuncunun elinden çıktığı anda ve atış için sıçrayan oyuncunun iki ayağının yere temas ettiği anda atış hali son bulmuş olur. Sayı yapmaya teşebbüs eden oyuncunun kol ya da elleri sayı yapmasına engel olmak için rakip oyuncu tarafından tutularak engellenebilir. Oyuncunun atış pozisyonunda kabul edilmesi için, topun oyuncunun elinden çıkması zorunlu değildir. Topun çembere üstten girmesi, atış sonrası çemberin içinde kalması ya da çemberden geçmesi durumu sayı kabul edilir. Topun bir kısmının çemberin içinde ve çember seviyesinin altında olması, topun çemberin içinde olduğu varsayılarak sayı kabul edilir. Sayı türleri ise şöyle sıralanabilir. Serbest atış ile yapılmış olan her başarılı atış 1 sayı, 2 sayı bölgesinden yapılmış olan her başarılı atış 2 sayı, 3 sayı bölgesinden yapılmış olan her başarılı atış 3 sayı olarak kaydedilir. Bir serbest atış sırasında, top çembere temas ettikten hemen sonra

ve sepetin içine girmeden önce, rakip oyuncu tarafından topa bir temas olursa kurallara göre 2 sayı kaydedilir. Bir oyuncu kontrolü dışında kendi potasına sayı yaparsa, kurallar gereğince 2 sayı verilir ve rakip takımın kaptanının sayı hanesine işlenir, aksi durumda eğer oyuncu kasıtlı olarak, kendi kontrolünde savunduğu çembere sayı yaparsa, bu bir kural ihlali olarak değerlendirilir ve sayı geçerli kabul edilmez. Oyuncu topun tamamının çembere aşağıdan yukarı şekilde olmak suretiyle alttan girmesine sebep olacak bir atışta ya da harekette bulunursa, bu bir basketbol kuralı ihlaldır ve sayı olarak değer kazanmaz (<http://www.basketboloyunkurallari.com/>).

2.4. Basketbolda Oyuncu Pozisyonları

Bütün spor dallarında oyuncular bireysel olarak çeşitli özelliklere sahiptirler ve bu özellikler ilk spora başladığı andan itibaren sporcunun spor karakterini de geliştirir. Bireysel ya da takım sporu olması fark etmeksizin bu gelişim sürecinde her oyuncunun, kendine ait bir stili, taktiksel algılaması, oynasal bilgisi, teknik yapısı, duruşu, davranışı, yaptığı sporu içselleştirmesi, psikolojik ve fizyolojik yapısı, çalışma arzusu, yaşam çevresi, sportif alanının kalitesi, birlikte çalıştığı insanların bilgisi, birlikte çalıştığı insanların sporcuya olan ilgisi gibi birçok etkene göre sporcunun sportif kişilik özellikleri oluşur.

Sporcu yaptığı branşa özgü tekniksel, taktiksel, fiziksel, psikolojik becerileri ve kişilik yapısının gelişimi ile birlikte, bireysel sporlarda nasıl bir sporcu olacağının, takım sporlarında ise hem nasıl bir sporcu olacağının hem de hangi mevkide oynamaya uygun olacağının sinyallerini çevresine verir. Çoğu zaman oyuncuların gelişim süreçlerinde oyuncular teknik, taktik bilgilerinin yanında hangi stile sahip olacağını da göstermeye başlar. On yaşında antrenmana çıkan bir basketbolcu, sahadaki özgüveni, topa hâkim olma isteği, saha içi davranışları ve saha dışı duruşu ile oyun kurucu olacağının sinyalini verebilmektedir. Aynı şekilde yüzme öğrenmek için havuza giden bir çocuğun da sudan çıkmak istememesi, fiziksel yapısı ve inatçılığı iyi bir yüzücü olacağının göstergesi olabilmektedir. Altyapılarda başlayan spora özgü olan ve iyi koçlar tarafından çok çabuk fark edilebilen bu sporcu teknik ve kişilik karakterleri A takım seviyesine geldiği zaman oturmuş özellikler olarak kendini gösterir. Bu özellikler artık sporcunun spordaki başarısının temelini oluşturur. Temelden gelen bilgi ve becerilerin uygulama alanı olan A

takımlar ise başlı başına profesyonel dünyanın özelliklerini içeren bir kurallar bütünüdür.

Basketbol A takımları da bütün takım sporlarında olduğu gibi bir kurallar bütününden meydana gelmektedir. Bu kurallar bütününde her bir parçanın rolü tanımlanmış ve görevi belirlenmiştir. Her oyuncu kendi oynadığı ya da oynayacağı pozisyon ile ilgili tanımlanmış görevler doğrultusunda çeşitli bilgi birikimleri ve pozisyona yönelik özellikleri taşımak zorundadır. Çünkü basketbol oyununda her pozisyonun kendisine ait çeşitli oyun tanımları, görevleri, oyuncu becerileri ve oyunsal özellikleri bulunmaktadır. Bu anlamda oyuncular oyunu anlamlandırabilmek ve verilen görevleri yapabilmek için, oynadıkları pozisyonlar ile ilgili gerekli donanımlara sahip olmalıdırlar. Pozisyonları ile ilgili yeterli donanıma sahip oyuncular aynı hedef doğrultusunda takım arkadaşları ile birlikte hareket edebilmekte, tekniksel ve taktiksel yapıyı daha kolay anlayabilmelidirler. Bu anlamda takımlarda ki her oyuncunun rolünün belli olması, hedeflerinin aynı olması ve oyuncu özelliklerinin de bu roller ile uyumlu olması gerekmektedir. Basketbol saha içerisinde yer alan beş oyuncunun oynadığı kendine özgü bir oyun yapısına sahiptir. Bu oyun yapısı pivot, forvet ve oyun kurucu olmak üzere üç ana pozisyondan oluşmaktadır. Bu üç ana oyuncu pozisyonu kendi içerisinde oyuncuları beş mevkiye bölmektedir. Bu beş mevkinin de kendi içerisinde çeşitli görev ve amaçları vardır, bu görevler oyuncuların özelliklerine ve koçların takım içerisindeki oyunculara yüklediği sorumluluklara göre değişiklik göstermektedir.

Basketbol takımlarındaki saha içi oyuncu pozisyonları, bir, iki, üç, dört ve beş numara olarak numaralandığı gibi, oyun kurucu, off guard, forvet, power forvet ve pivot olarak da adlandırılmaktadır. Pivotlar takımların çember altına en yakın pozisyonda oynayan ve genellikle de takım kurgusunda ki en uzun, en güçlü oyunculardır. Pivotlar, ribauntlar, post-up oyunları, orta mesafe şut konularında başarılı oyunculardır. Özellikle çember altlarında savunma ve hücum da pozisyon alma yeteneklerinin üst seviyede olması gerekmektedir. Çember altındaki sert oyun yapısından dolayı psikolojik olarak dayanıklı ve mücadeleci oyunculardır. Hücum da ve savunmada belki de oyunun en sert oynandığı yer olan çember altlarının olağan dışı sert oyun yapısı ise pivot oyuncularını çoğu zaman agresif oyuncu profiline itmektedir. Pivotların bu sert ve agresif yapıları bu grup oyuncuların oyun içi performanslarını önemli derecede etkilemektedir. Çembere en yakın oynayan oyuncu profillerinden dolayı pivotlar, ayak oyunlarını çok iyi yapabilen, sırtı dönük hücum edebilen, savunma da yer tutmasını bilen, orta mesafe şut atma ve şut

savunması konusunda yeterli donanıma sahip, sert, dayanıklı, ribaunt alabilen oyunculardır.

Ekstra özelliklere sahip pivot oyuncularını da bulunabilmektedir. Bu ekstra özellikler pivotların hücum da oyun kurması, savunma da savunmayı yönlendirmesi ve dış atışlar konusunda ki başarılarını etkilemektedir. Günümüz basketbolunda özellikle üç sayı atabilen pivot oyuncularını tepeden oyun kurabilmekte, savunmalarını dışarıya çıkartarak takım arkadaşlarına penetre için alan sağlayabilmekte ve yüksek yüzdeli dış şut sokabilmektedirler. Ayrıca pivot oyuncularını takımın genelde en arkada savunma yapan oyuncusu konumunda oldukları için takım arkadaşlarını savunma da yönlendirme konusunda da başarılıdır. Savunma yapan kısalar için arkada bekleyen uzun oyuncuların zamanlama yeteneği, yer tutabilme özelliği, blok tehdidi ve ribaund becerisi her zaman güven vericidir. Uzun boylu pivot oyuncularını gelişen ve değişen oyun yapısı ile birlikte hücum anlamında guard ve forvetlerin perdeleme ve devrilme hücumlarında çok önemli görevlere sahip olmuşlardır. Özellikle hücumdaki rolleri konusunda uzunların kısa oyunculara yapacağı doğru perdelemeler ve devamında kendisini savunan oyuncuyu iyi takip ederek hangi tarafa devrilme yapması gerektiğini bilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte bu kez savunmacı olarak yine perdeleme ve devrilme savunmalarında çok çeşitli savunma sistemlerine uyum gösterebilmelidirler. Bilhassa yardım savunması yaparken doğru zamanlama ile bulundukları alanı iyi kapatmaları gereklidir. Alanı iyi kapatma yapma becerisine sahip olan pivotlar şimdiki basketbolda takımların savunma kurgularında çok önemli bir yer tutmaktadır.

Üç ve dört numara olarak isimlendirilen forvet oyuncularını, şut atan ribaunt alan, hızlı hücumlarda koşan, ceza şutlarını isabetli atan, içeri penetre yapıp gereken durumlarda sırtı dönük hücum yapabilen oyunculardan meydana gelirler. Küçük forvet olarak isimlendirilen 3 numara ve 4 numara olarak isimlendirilen power (güçlü) forvetler bu mevkinin temel oyuncularındır. Takımın pivotundan sonraki genellikle en uzun boylu ikinci oyuncusu olan power forvetler hem çember altına yakın oynayabilmekte hem de pivot oyuncularından daha süratli ve daha çevik olabilmektedirler. Bu anlamda, power forvetler, çok yönlü oyunculardır çünkü onlar üç saniye koridorunda etkili oldukları kadar aynı zamanda rakibe karşı önemli bir üç sayı tehdidi olarak görev yaparlar. Üç numara olarak isimlendirilen kısafortvet oyuncularını ise, şut ve pas yetenekleri gelişmiş oyunculardır. Sahada kendilerine verilen tüm görevleri rahatlıkla yapabilecek özelliklere

sahip olan kısa forvetler özellikle üç sayılık atışlarda oldukça başarılı olmaktadırlar. Boş şut ve alan savunmalarına karşı şut bulma konusunda oldukça başarılı olmak zorunda olan üç numara oyuncular takımların savunma ribaundu konusunda destek aldıkları oyunculardır. Özellikle uzun oyuncuların box yaptıkları dönemde savunma ribaundu için büyük sorumluluk üstlenmektedirler.

Takımların sayı yükünün büyük bölümünü sırtlanan forvetler topla birlikte savunma ribaundu sonrası çıkabilen, savunma ve hücum da screen çıkışlarını çok iyi yapabilen, statik şut atma dışında yeri geldiği zaman dripling üstü dinamik şut da atabilen oyunculardır. Forvet oyuncularının belli başlı bireysel özellikleri olmasına rağmen çoğu forvet oyuncularının koçların kendilerine yüklediği çeşitli özel görevleri de saha içerisinde yerine getirme gibi özel görevleri de bulunabilmektedir. Bu görevler takımın kimyası kaynaklı olabileceği gibi, takım içerisinde ki zaruri görevlendirmeler kaynaklı da olabilmektedir. Bu anlamda dört kısıklı oyun kurguların da forvet oyuncularının üstlerine büyük görevler düşebilmekte, takımın ağır işçilik gerektiren bütün alanlarında görev yapabilmektedirler. Ayrıca özellikle 4 numara olarak tabir edilen power forvetlerin guard oyunculara pick and rol hücumlarında ve savunmalarında çok önemli katkıları olmaktadır. Power forvetler, ayak oyunlarının pivotlara göre daha hızlı olmasından dolayı özellikle defansif olarak adam değişimlerinde, show up, double team gibi baskılı pick and rol savunmalarında çok önemli görevlere sahiptirler. Hücum olarak ise özellikle pick and rol hücumlarında pop-out olarak tanımlanan dışarıya çözülme ile kendilerine etkili şut pozisyonları yaratıp takıma ciddi bir skor katkısı sağlamaktadırlar. Cornerman, stretch forvet, power forvet gibi isimlerle adlandırılırlar. Basketbol takımlarının saha içi yöneticisi oyun kuruculardır, bu anlamda koçların direktiflerinin saha içerisindeki çözüm ortaklarıdır. Oyun kurucular belki de yukarıda bahsedilen bütün oyuncu pozisyonlarının başarılı ya da başarısız olmasının en hayati ögesidir. Eğer takım maç kazanıyorsa bunun en büyük nedeni o takımın iyi bir oyun kurucuya sahip olmasıdır ve özellikle de liderlik vasıflarına sahip oyun kurucular, takımların saha içerisi operasyonlarını yönettiği gibi takım gereksinimleri doğrultusunda saha dışı operasyonlarına da destek olabilmektedirler. Çoğu oyun kurucu takımın bütün oyuncuları ile çok iyi iletişim halindedir ve onların oyunsal ya da oyun dışı problemleri ile belli ölçütler doğrultusunda ilgilenmektedir. Takımların bir maçta ki pozisyon sayıları ve topun oyuncular arasında ki paylaşımını oyun kurucular yapmaktadır. Kimin ne kadar topla buluşacağını, pozisyon

gereği hangi oyuncu üzerinden oynanılacağını ve o anki doğru oyuncunun kim olduğunu oyun kurucular belirlemektedir. Basketbol müsabakasında takımlar, avrupa liglerinde 60-70'li sayı aralığında 45-50, 70-80'li sayı aralığında 50-56, 80-90'lı sayı aralığında 57-64, 90-100'lü sayı aralığında 65- 73, 100-110'lu sayı aralığında 73-82 aralıklarında pozisyon üretmektedir. Bu rakamlar altyapı maçlarında farklılıklar gösterebilmektedir. Oyun kurucular aslında kısıtlı olan bu pozisyon kaynağını en uygun şekilde kullanmaya çalışarak bir iktisatçı gibi saha içerisinde görev almaktadırlar. Takımların istatistiki başarısı yükseldikçe sayı limitleri yükselmekte ve pozisyon sayıları düşmektedir. Çünkü hücumla gidilen pozisyonları sayı ile sonuçlanmakta bu durum ise ekstra hücum sayısını düşürebilmektedir. Bu anlamda basketbol takımları için yüksek sayı ve az pozisyon her zaman çok değerlidir. Bu kurguyu da en başarılı şekilde oyun kurucular yönetebilmektedir. Bir maçta topa sahip olma becerisi ile olumlu top kullanım sayıları takımların oyun kurucularının başarısı ile alakalıdır. Çünkü oyun kurucular, topu uygun zamanda uygun yerde uygun oyuncu ile buluşturabilmişler ise top olumlu yönde kullanılmıştır. Topun doğru kullanım yeteneği ise bir sanattır ve iyi oyun kurucular da bu sanatı en iyi uygulayanlardır (Solmaz ve ark.2020).

2.5. Basketbola Başlama Yaşı

Basketbol her yaşta oynanabilir, bu nedenle her yaşta basketbola başlamak mümkündür. Basketbola çok geç yaşlarda başlayıp çok başarılı olan oyuncular vardır. Basketbol Federasyonu Yönetim Kurulu, basketbol sporuna olan ilgiyi artırmak, lisanslı oyuncu sayısını çoğaltmak ve basketbol sevgisini ülkenin her yerinde yaygınlaştırmak için basketbola başlama yaşını 7, en düşük lisans çıkarma yaşının ise 9 olmasına hükmetmiştir. “2001 Avrupa Şampiyonası’nda gelen tarihi ikincilik başarısının ardından başlatılan ‘12 Dev Adam’ Basketbol Okulları Projesi ile 2002 yılında ülke genelinde başlatılan basketbolu Anadolu’ya yayma çabasının neticesinde tüm Türkiye’de hızla yaratılmaya başlanan basketbol ağı, gelecek dönemin ‘Dev Adam’larını yetiştirmek adına da büyük öneme sahiptir. Bu nedenle Gençlik Spor Genel Müdürlüğü geleceğe yönelik bir planlama yapmıştır. Bu plan kapsamında, ülkemizde sporun daha çağdaş hale getirilerek yaygınlaştırılması, sporun en alt seviyeye yayılması, sporcu sayısının çoğaltılması ve sportif faaliyetlerde üretkenliğin artırılmasını sağlamak amacıyla

basketbolda spora başlama yaşının 7, en düşük lisans çıkarma yaşının ise 9 olması kararı alınmıştır (<http://arsiv.ntv.com.tr/news>).

Basketbola başlama yaşı, başarıda önemli rol almaktadır. Yapılan araştırmalar, üst düzeyde başarıya ulaşmak için, 8 yaş civarında basketbola başlamanın gerektiğini ortaya koymuştur (Gülcüler 2005). Çocuklar, yeterince büyüdüleri anda yeteneklerini güçlendirmek için oyun uygulamasına başlamalıdır. Tipik olarak çok küçük çocuklar, yaklaşık 6 yaşında veya daha küçük yaşta, basketbol oynamayı yeni öğrenirler. Oyunun temellerini öğrenirler. Bir basketbol topunu sektirmeyi, topu atmayı ve yakalamayı öğrenebilirler. Topu daha küçük boyutlu bir çembere atma alıştırmaları da yapabilirler, ancak basketbol antrenmanları yapmak için çok küçüktürler. Çocuk ilerledikçe, top sürmeyi öğrenmeye ve oyunun kurallarını öğrenmeye başlayabilir. Bu genellikle 7 ila 9 yaşlarında yapılır. Çocuklar takımlara katılabilir ve aynı yaş grubundaki diğer çocuklarla pratik yapabilirler. Çocuklar kuralları, alıştırmaları ve oyunun nasıl oynanacağını öğrenmek için bir spor okuluna katılabilir (<https://basketballhq.com>). Yaş, bir çocuğun rekabetçi basketbol oynamaya hazır olup olmadığını belirlemede kesinlikle önemli bir faktördür. Çocuk gelişimi uzmanları, çocukların en az 8 yaşına gelene kadar rekabetçi sporlar yapmaması gerektiği konusunda hemfikirdir. O yaşa kadar rekabet nedeniyle ortaya çıkan stresler çocuklara yarar sağlamayacak sadece zarar verecektir.

Kazanma, kaybetme ve sahadaki performanslarına göre yargılanma baskısı, bir çocuğun daha şans vermeden oyundan uzaklaşmasına neden olabilir. Bununla birlikte, bir çocuk 8 yaşına gelir gelmez, aniden rekabetçi basketbol oynamaya da hazır değildir. Birçok çocuk 10, 11 hatta 12 yaşına gelene kadar basketbol müsabakalarının streslerini üstlenmeye hazır olmayabilir (<https://burlingtonbasketball.ca>). Çocuğunuzu koltuktan kaldırmak ve harekete geçirmek istiyorsanız basketbol cinsiyet fark etmeksizin çocuğunuzun küçük yaşlarda başlayarak başarılı olabileceği bir spordur. Basketbol oynamak, yol boyunca yeni arkadaşlar edinmenin ek bir artısı olarak çocukların temel koordinasyon ve takım oluşturma becerilerini öğrenmelerine yardımcı olmaktadır. Çocuğunuza küçük yaşta temel basketbol becerileri kazandırmak, yalnızca egzersizi özendirmeye yardımcı olmakla kalmaz, bunun yanı sıra ileriki yaşantısında aktif kalması için bir temel görevi yapar. Bazı basketbol programları 5 yaşından küçük çocuklar için başlamaktadır. Küçük çocuklar için, programlar temel becerileri geliştirmeye odaklanmaktadır ve genellikle daha kısa 1.80'cm.lik çemberler kullanılmaktadır. Kurala

dayalı oyun genellikle çocuklar 7 ila 9 yaşına gelene kadar başlamamaktadır, ancak dördüncü veya beşinci sınıfa kadar çocuk diğer takımlara karşı basketbol oynamaya hazır olmaktadır (<https://swishbasketball.com.au>).

Çocuğu olan ve basketbola ilgi duyan her anne-baba “çocuklarımızı kaç yaşında basketbola başlatmalıyız?” diye düşünmektedir. Çocuğumu basketbola başlatmak için henüz erken mi?" "basketbola nerede ve zaman başlamalıyız?" gibi sorular şu anda küçük yaşlarda çocuğu olan birçok anne babanın cevabını merak ettiği ortak bir sorudur. Bu soruların aslında yıl olarak net bir cevabı yoktur, çünkü çocukların spora başlangıç zamanı sadece yıl olarak yaşları ile tespit edilen bir konu değildir. Yaş tabi ki önemli bir göstergedir ancak en önemli kıstas çocuğun fiziksel ve zihinsel olarak uygun olması durumudur. Örneğin; çocuk 6 yaşında basketbola başladığında fiziksel olarak temel hareketleri yapmaya yetecek güç, koordinasyon ve beceriye sahipse basketbola başlayabilir, ya da çocuk 8 yaşında olmasına rağmen temel hareketleri yapmaya yetecek güç, koordinasyon ve beceriye sahip değilse basketbola ya da başka bir spora henüz başlatılmamalıdır. Bu sebepten yukarıdaki soruya verilecek tatmin edici bir cevap yoktur. Cevap tamamı ile çocukların sahip oldukları mental ve fiziksel durumlarıyla ilgili olarak çocuktan çocuğa değişmektedir. Genel anlamda bir tespit yapılacak olursa, basketbola başlama yaşı en temel motorik özelliklerin kazanılmaya başlandığı 6-7 yaş aralığı olarak belirtilebilir (<https://gencerbaytimur.com/basketbola-baslama-yasi>).

2.6.Basketbolda Başarılı Olabilmek için Gereken Fiziki Özellikler

Günümüz basketbolunda oyuncular geçmiş dönemlere göre fiziksel olarak oldukça gelişmişlerdir, bu nedenle oyunun taktiksel boyutu kadar oyuncuların fiziksel özellikleri de büyük önem kazanmıştır. Oyuncuların tümünün sahip olması gereken ortak özellikler vardır, bunun yanı sıra tüm oyuncular birbirlerinden farklı özelliklere de sahiptir. Basketbol sahasındaki sahip olunan bu özellikler bir takımın başarısını doğrudan etkiler. Bir basketbolcуда bulunması gereken fiziksel özellikler; sporcunun vücut yapısının mezomorf, boyunun uzun, el yapısının topu rahatça kavrayabilmek için büyük, sürat yeteneğinin üst seviyede, sıçrama yeteneğinin fazla, dayanıklılığının yeterli, reaksiyon süratinin de gelişmiş olmasıdır (Tot 2009).

Basketbol; hareketlilik, sürat, beceri, kuvvet, dayanıklılık gibi fizik gücü karakteristiklerini çocukluk ve gençlik dönemlerinden itibaren bilinçli çalışmalarla istenen şekilde geliştirir ve olgunluk döneminde de sağlamlaştırarak üst düzeye getirir. Teknik ve taktik öğelerin maç sırasında birden ve başkalaşan pozisyonlarda tatbik edilmesinin güçlüğü, koordinasyon, reaksiyon benzeri özelliklerin gelişmesinde önemli bir faktördür (Sevim 1997).

2.6.1. Boy

Basketbolda sporcunun boyunun uzun olması oldukça önemlidir. Günümüz basketbolunda başarılı olan oyuncular neredeyse tamamen uzun boya ve atletik yapıya sahip oyunculardır (Smith ve ark. 1991). Uzun boya sahip oyuncuların teknik ve fiziksel becerilerinin, takımların başarımlarını olumlu yönde ne kadar değiştirdiği görülmüştür (Miller ve ark. 1996). Uzun boya sahip basketbolcuların atış eğrilerinin yüksek olması daha az güç uygulayarak şut kullanmalarını sağlamaktadır (Stone ve ark. 1993).

Değişik insan gruplarının birbirleriyle mukayese edilmeleri bakımından, bireylerin boyları ve vücut ağırlıkları ile bağlantılı olarak gerçekleştirilen çalışmalar oldukça önemlidir buna ilaveten boy ve vücut ağırlığı ölçümleri ile bireylerin sağlık ve beslenme durumları sayesinde büyüme dönemlerine ilişkin çok önemli bilgiler edinilebilir. Genel anlamda çevresel faktörlerin, büyüme bakımından genetik faktörlere oranla daha büyük öneme sahip olduğu bilinmektedir (Katch 1989).

2.6.2. Vücut Ağırlığı

Vücut ağırlığı da basketbol gibi hızlı oynanan, yüksek efor gerektiren bir sporda sporcular tarafından dikkat edilmesi ve dengede tutulması gereken konulardan biridir. Vücut ağırlığı farklı egzersizlerde enerji harcanmasına etki eden önemli bir faktördür. Belirli egzersizlerde vücut ağırlığı fazla olan bireyin, vücut ağırlığı hafif olan bireye göre sarf edeceği enerji daha fazladır. Bu sebeple benzer ağırlığa sahip olan bireylerin oksijen kullanma kapasiteleri arasındaki fark oldukça düşüktür (Katch ve ark.1989). Vücut ağırlığı hayatı idame ettirmek için gerekli yağlı ve yağsız kitle olarak ikiye bölünmüştür.

Yağsız kitle, yağ olmayan tüm vücut dokularını (kemik, kas, organlar ve bağ dokusu) ifade etmektedir (Behnke ve ark.1974). Vücuttaki yağlı ve yağsız vücut kitlesi, vücut kompozisyonunu oluşturur. Bu iki kitlenin toplamı aynı zamanda vücudun toplam ağırlığına eşittir (Doğu ve ark. 1994). Başlıca görevlerinden biri vücudu ısıtmak olan ve vücudun tamamını kaplayan deri altı ve depo yağlar vücutta bulunan yağ miktarının büyük bir çoğunluğunu meydana getirir (Zorba ve ark.1995). Vücut yağının aşırı olması, vücudun uzayda hareket etmesini gerektiren sporlarda atletik performansın azalmasına sebep olmaktadır. Yüksek yağ oranı dayanıklılık, sürat, çeviklik, denge ve sıçrama yeteneğini, olumsuz etkilemektedir (Astrand ve ark. 1986).

İnsan vücudu, cinsiyetlere göre farklı yoğunluk ve oranlarda kas, yağ ve kemikten oluşmaktadır. Bu bileşenler spor branşlarına göre değişkenlik göstermekle beraber, aynı zamanda performansı da oranlarına göre etkilemektedir. Bununla birlikte vücut yağ oranı, yüksek seviyede antrenman yapan sporcularda düşük tespit edilmektedir (Kuter ve ark. 1992).

Performans hususunda, yağlılık derecesi, total ağırlıktan daha fazla etkiye sahiptir. Göreceli vücut yağı arttıkça, genel olarak, performans düşer. Ağır sıklet halterciler, sumo güreşçileri ve yüzücüler için vücut yağ oranı belirli oranda performansı olumlu yönde etkilemektedir (Üstdal ve ark. 1991). Vücuttaki yağlı dokuların çok olması, yağsız kas kütlelerinin az olması, anaerobik veya aerobik çalışmayı içeren tüm spor branşları için performansı negatif yönde etkiler. Vücut kompozisyonu çalışmaları bu nedenle sporcular üzerinde yoğunlaştırılmıştır (Doğu ve ark. 1994). Vücut yağ kitlesi egzersiz ile azaltılır. Bunun derecesi egzersizin tipine, sıklığına ve şiddetine bağlıdır. Yarışmaya aktif olarak katılan yağsız vücut kitlesi, vücut yağ oranı arttıkça azalır. Kilogram basına düşen aerobik kapasite vücut ağırlığı nedeniyle azalır, bu nedenle bir kilogram vücut kitlesini harekete geçirmek için gerekli olan oksidatif enerji metabolizması düşer (Akgün 1989).

2.7. Basketbolda Başarılı Olabilmek için Gereken Motor Özellikler

2.7.1. Aerobik ve Anaerobik Dayanıklılık

Basketbol rekabete dayanan, çok fonksiyonlu bir spordur (Castagna ve ark. 2008). Bununla birlikte basketbolda aerobik ve anaerobik enerji sistemleri yoğun bir biçimde kullanılmaktadır (McInnes ve ark. 1995).

Basketbolda oyuncular yüksek seviyede mücadeleyi kuvvet, dayanıklılık ve sürat gibi becerilerle birleştirerek bunları basketbola özgü teknik ve taktik beceri ile yüksek şiddette maç boyunca birçok kez tekrar etmektedirler (Trinnic ve ark. 1999).

Basketbol bilindiği üzere kuvvet, dayanıklılık, esneklik, denge, sürat, fiziksel ve zihinsel beceri, teknik ve taktik gerektiren, aerobik ve anaerobik eforların arka arkaya kullanıldığı eksiksiz bir spor dalıdır (Muratlı 2003). Bundan dolayı bir basketbolcunun, genel aerobik ve genel anaerobik dayanıklılığının iyi geliştirilmiş olması gerekmektedir.

Fiziksel aktivite sırasında doku ve hücrelerin kullanabildiği maksimal oksijen (maks. VO_2) aerobik kapasite olarak tanımlanır. Bunun yanı sıra egzersiz bitiminde bir dakika içinde yenilenen ATP miktarı belirleyicisi olarak önem kazanmaktadır (Ergen ve ark. 1993).

Aerobik dayanıklılık bir kondisyon özelliği olarak, tamamı ile organizmanın aerobik enerji üretimine bağlı olarak meydana gelmektedir. Üç dakikadan fazla yapılan sürekli çalışmaların, süre arttıkça tamamı ile aerobik enerji sistemine dönüştüğü belirtilmiştir. İnsanın maksimal dayanıklılığı fizyolojik olarak, kişinin maksimal aerobik kapasitesi olarak adlandırılabilir (Açıkada ve ark. 1990).

Dayanıklılık antrenmanının aerobik kapasiteye en büyük etkisi genellikle ergenlik dönemindeki hızlı büyüme dönemine denk gelir ve erkeklerde kızlardan fazla olur. Bu fazlalık vücut yağ farkına, hemoglobin farkına ve testosteron farkına bağlanmıştır (Zakas 1994).

Basketbolun sporunun yaklaşık olarak %20'si aerobik, %80'i ise anaerobiktir; fakat bireysel olarak oyunculara dair mutlak enerji harcama yüzdesini etkileyen birçok faktör söz konusudur. Örneğin; bazı oyuncular oyun içinde devamlı olarak hareket halinde kalırlarken, diğer oyuncular topu içeri gönderirler, bazı oyuncular bir post-up pozisyonu için mücadele edebilirler, diğerleri içeriye kısa mesafe koşuları ile girerler.

Bunlara ek olarak, 40 dakikalık maçın tamamı için toplam enerji gereksinimi incelendiğinde, enerji sistemlerinde katkı yüzdesi olarak sürekli olarak bir değişkenlik gözükmemektedir (Dündar 2004).

Anaerobik güç sporcunun enerjisini bir birim zamanda güce çevirmesi olarak tanımlanır ve basketbolun içinde yer alan hareketlerin daha kaliteli gerçekleştirilmesinde büyük bir önem taşımaktadır (Foss ve ark. 1998). Anaerobik güç antrenman bilimi yönünden incelendiğinde bir sporcunun yüksek yoğunluk gerektiren bir egzersiz sırasında, oksijensiz ortamda, enerji üretme ve iş yapabilme gücü olarak ifade edilmektedir (Sevim 1995). Aerobik kapasite pozitif olarak anaerobik kapasiteye aktarılır. Aerobik kapasitesini geliştiren sporcu, anaerobik kapasite gelişimi için büyük bir avantaja sahip olur. Bunun nedeni, sporcu O₂ borcuna erişmeden önce daha uzun süre işlev gösterebilir ve O₂ borcundan sonra daha kısa bir süreçte toparlanabilir (Demir 1996). Anaerobik güç genel olarak 20 yaşlarındada hem kız hem de erkeklerde maksimuma ulaşır. Sonraki süreçte her 10 yılda bir, her iki cinsten de %6 oranında düşüş gösterir. Maksimal anaerobik performans, vücut iriliğine, kas hacmine ve yağsız kitleye bağlıdır (Green 1993).

Anaerobik kapasite gelişimi, 10–20 saniye civarında koşulan 100–200 metre koşuları gibi kısa süreli maksimal yüklenmeler sonucunda meydana gelir. Anaerobik antrenman aerobik antrenmanlara kıyasla daha yorucu bir antrenman formudur (McArdle, 1981). Bu tarz antrenmanlar sporcuyla tükenmiş hale getirir ve aralarında yeterli uzunlukta dinlenme periyotları bulunması gerekmektedir (Akgün 1989).

Birçok spor branşında hareketin gerçekleştirilmesi sırasında kısa bir zaman aralığında yüksek bir enerji oluşumuna gereksinim duyulur. Basketbol atma, sıçrama, vurma ve bilhassa sürat koşuları ile insan vücudunda anaerobik enerji harcanmasını ön plana çıkarır (Ergen 1993, Fox 1988). Sporcunun enerjisini bir ünite zamanda güce döndürmesi olarak ifade edilen anaerobik güç, basketbol oyununun içinde yer alan aksiyonların daha iyi gerçekleştirilmesinde önemli bir role sahiptir (Foss 1998).

2.7.2. Sürat

Basketbolda oyuncuların sahip olması gereken bir başka motorik özellikte sürattir. Sürat basketbol oyununda sonuca direkt etki edebilen çok önemli bir faktördür.

Modern basketbol oyununda, özellikle 2000-2001 sezonundan başlayarak yeni bir standart olarak oyun kurallarına eklenen, 24 saniyede hücum etme şartı, türlü taktik ve teknik uygulamaların yanı sıra, üst seviyede bir özel kondisyona sahip oyuncularda gerektirir. 40 dakikalık basketbol maçı boyunca yarısı yüksek seviyede ve sprintlerden oluşan, 4 ila 9 km'lik bir koşu ve sıçrama zinciri bulunur. Bu zincir müsabakanın son anına kadar büyük bir yoğunluk içinde devam eder. Bundan dolayı bir basketbolcunun, genel aerobik ve anaerobik dayanıklılığının gelişmiş olması zorunludur. Bunun yanı sıra hız özelliklerinin, özellikle de aksiyon ve reaksiyon hızlarının geliştirilmiş olması gereklidir. Büyük bir hızla değişkenlik gösteren savunma ve hücum anlayışları nedeniyle sporcuların, güçlü bir kalbe ve kan dolaşım sistemine gereksinimi vardır. Kuvvet açısından, atış kuvvetine, özel sıçrama kuvvetine, bacakların ve gövdenin çabuk kuvvetine, eklem hareketliliğine ve dengeye ihtiyaçları vardır. Maçın kazanılmasında bu motorik özelliklerle beraber kuvvetli bir motivasyon ve oyun aklı da büyük öneme sahiptir. Sporda, geliştirilmiş motorik özellikler bir şampiyon ile sahadaki diğer oyuncuları birbirinden ayıran en önemli faktörlerden biridir. Basketbolda, oyuncu ne kadar iyi top sürer, şut ya da pas atar ise, başarıya ulaşma şansı o kadar artar. Ancak, eğer oyuncunun kondisyonel özellikleri yeterli değilse, basketbola ait özel beceriler de en düşük seviyede gerçekleşir (Brittenham 1994, Bulkaz 2009).

Basketbolda çok önemli bir yer tutan sürat birçok bilim adamı tarafından değişik şekillerde tanımlanmıştır. Bunlardan bazılarına göre; sürat, belirlenen mesafeyi en kısa sürede katetme yeteneğidir. Sürat ayrıca hareket ve reaksiyon zamanı ile bir bütün haline gelir (Gallahue 1982). Sürat, hareketlerin mümkün olan en yüksek hızla gerçekleştirilmesi becerisi olarak tanımlanmaktadır (Vılademir ve ark. 1984). Sürat, aynı hareketi başarılı ve hızlı, bir noktadan başka bir noktaya hareket ettirebilme becerisi ya da hareketlerin mümkün olan en yüksek hızla gerçekleştirilebilme becerisi olarak tanımlanabilir (Gökmen ve ark. 1995). Sürat, sporcunun vücudunu mümkün olan en yüksek hızla bir noktadan bir noktaya hareket ettirebilme becerisi ya da hareketlerin olabildiği kadar yüksek bir hızla tatbik edilebilme becerisi olarak ifade edilebilir (Sevim 1995).

Spor faaliyetlerinde başarı kişinin gövdesinin uzuvlarını ne kadar süratle hareket ettirebildiğine veya tüm vücudunu bir noktadan, bir noktaya ne kadar kısa sürede

taşıyabildiğine bağlıdır. Üç tür süratten bahsetmek mümkündür. Bunlar gövde uzuvlarının hareket hızı, ivmelenme hızı ve maksimum koşu hızıdır (Aşçı 1995).

Süratin yaşla birlikte paralel bir gelişim içinde olduğu, süratte yaşla beraber meydana gelen farklılıkları tespit etmek için yapılan araştırmalarda bulunmuştur. Koşularda erkek ve kız sporcuların süratlerinin 6–7 yaş dönemi boyunca benzerlik gösterdiği fakat 8 yaşından 12 yaşına değin erkeklerin daha iyi performansa sahip olduğu kaydedilmiştir. Erkeklerin sürat alanındaki ilerlemesi 20 yasına dek sürer ve sonrasında azalmaya başlar (Aşçı 1995). Maksimum hızla gerçekleştirilen çalışmalar süratte gelişimi sağlar. Bu motorik özellik diğer yeteneklere karşın bira daha az geliştirilebilmektedir. Bir başka deyişle, sporcunun genetik olarak sahip olduğu özellikler, sporcunun süratli olmasına büyük oranda etki eder. Bununla beraber kuvvet çalışmaları, sürat koşuları ve çabukluk alıştırımları daima verimli olmuştur (Muratlı 1981).

Basketbolun temel fizyolojik özelliklerinden biri olan sıçramanın sürat antrenmanlarındaki payı oldukça büyüktür. Henüz rakamsal olarak ne kadar uygulanması kesin olarak belirtilmemiş olsa da sıçrama çalışmalarının genel anlamda fazla yapılması gerektiği hakkında fikir birliğine varılmıştır (Dündar 2004).

Sürat basketbolda; bir veya birden fazla dış uyarana karşın gösterilen basit ve bileşik tepki sürati, basketboldaki top sürme gibi bir hareketin uygulanması esnasındaki sürat, oyun akışında taktik uygulamalardaki sürat ve oyuncunun hızını maç süresince süratte devamlılık kapsamında sürdürebilmesi olarak dört ayrı uygulama bölümüne ayrılmıştır (Sevim 1991).

Bir basketbol maçı boyunca oyuncular yüksek yoğunlukta birden fazla hareket ve kısa mesafede koşular yapmaktadır. Böylece, maçın temposu sürekli olarak yükseltilmekte ve galip gelme amaçlanmaktadır. Savunma aksiyonları için de benzer bir durum söz konusudur. Bundan dolayı sporcuların, sürat ve sürate dayalı dayanıklılıkları ön planda olmaktadır (Özyurt 1999).

Basketbolda top ile birlikte gerçekleştirilen hareketlerin çok hızlı olarak yapılabilmesi için süratin öncelikle aletsiz olarak geliştirilmesi gereklidir ancak sürati geliştirmek için 20 ila 30 metrelik mesafeler dahilinde gerçekleştirilen çalışmalar yeterli olmamaktadır. Oyunculara daha şiddetli ve yararlı antrenmanlar yaptırılması gereklidir. Bu gelişim sadece 30 metreden daha uzun mesafelerde yaptırılacak maksimum süratteki koşular ile sağlanabilir. Bu yüzden sürat çalışmaları 30 ila 60 metre arasında değişen

mesafelerde yapılmalıdır, sonrasında kazanılan sürat; top sürme, paslaşma gibi hızlı hareketlerle ve slalom top sürme gibi yarışma karakteri taşıyan; benzer özelliklere sahip iki oyuncunun top sürmesi, koşu yapması gibi basketbolun alışlagelmiş pratik hareketlerine dönüştürülerek uygulanır. Çalışmalar sırasında oyuncuları elde ettikleri dereceler hakkında doğru bilgilendirmek, yapılan antrenmanın etki oranını artırır (Sevim 1997). Bunlara ilave olarak basketbolcu fiziksel ve zihinsel olarak sağlıklı olmalı, fiziksel gelişimini istikrarlı bir şekilde sürdürebilmek, form düzeyini korumak ve geliştirebilmek için antrenmanlarını aksatmamalı, zihinsel olarak da antrenman yapmalı bu konuda gerekli görürse bir mentörden yardım almalı, rutin sağlık kontrollerini ihmal etmemeli ve yaşam kalitesini olumsuz olarak etkileyecek alışkanlıklardan uzak durmalıdır.

2.8. Hedef (Görev ve Ego) Yönelimi

Hedef, ulaşılması planlanan mevki ya da yer olarak açıklanmaktadır. Hedeflerin; insanın hayatını idame ettirebilmesinde, ilerlemesinde, hayatını kendisine göre biçimlendirip gelişim elde etmesindeki rolünün de oldukça önemli olduğu belirtilmektedir (Buss 2008). Hedef, bireyin önceden planlanan yaşantıların sonucu olarak yine önceden planlanan tutum değişikliği, kişinin sergileyeceği tutumun anlatılması olarak tanımlanmıştır (Ertürk 1984). Hayatın doğal akışı içerisinde insan kendine çeşitli hedefler koyar ve onları elde etmek için gayret gösterir, sporda da bu böyledir. Gerek normal yaşantıda gerek sportif yaşantıda hedeflere bazen ulaşılabilir, bazen de ulaşamaz. İnsan hayatı boyunca kendisini belirlediği hedef ya da hedeflere ulaşmasını sağlayacak yolda motivasyon kaynaklarına ihtiyaç duyar. Belirlenen hedeflerin akla uygun ve ulaşılabilir olması kişinin kendini belirlediği yolda tutabilmesi ve ilerleyebilmesi için çok önemlidir. Bu hedefler belirlenirken insanın içinde yaşadığı ortamda en az bu hedefler kadar önemlidir. Yaşadığı yer, çalıştığı muhit ve bunların kendi hedefleri de kişinin kendi hedefleri ile bağlantılı olmalı ve birebir olmasa da benzer özellikler taşınmalıdır çünkü bireylerde, örgütlerde birbirlerinden farklı hedeflere ve başarı kriterlerine sahiptir ve bu farklılıklar büyüdükçe bir bütün olmak ve istenilen hedeflere ulaşmak zorlaşır.

Hedef yönelimi; insanların, hedeflere ulaşma kökenli başarı hissini elde etmek için değişik hedeflerle veya faaliyetlerle ilintili oldukları anlamını taşımaktadır. İnsanlar,

başarı hissini elde edebilmek için değişik türlerde hedeflere yönelim göstermektedirler (Toros 2001).

Hedeflerin elde edilmesi sonrasında hissedilen başarı, hedefin sporcu tarafından başarılmasına göre değerlendirilmektedir (Nicholls ve ark.1989). Başarı ya da başarısızlık hissi sporcunun hedef yönelimi ile bağlantılıdır. Başarı, kişinin bizzat kendisi ve başkalarıyla karşılaştırılması ile hedef yönelimini belirler (Nicholls 1984). Örneğin; basketbolcu için daha önemli olan hangisidir? Maçı kazanmak mı yoksa mümkün olan en iyi performansı sergilemek mi? Elinden gelenin en iyisini yapmayan fakat galip gelen sporcu kendini nasıl başarılı bulur? Bu başarı hisleri sporcuların hedef yönelimleri ile birbirine bağlıdır. Kısaca söylemek gerekirse, hedef yönelimi bireyin başarısını mukayese ettiği mercektir. Başarı hedefi konusu, bireyin davranışı belirlenirken başarı hedeflerine odaklanmasının önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bireyin motivasyonunu anlayabilmek için başarı ve başarısızlık kavramlarının kendisi için nasıl bir anlam ifade ettiğini bilmemiz gereklidir (Weinberg ve ark. 2003). Başarı hedefi kuramı hakkında yürütülen çalışmalar sonucunda, iki tane bağımsız başarı hedefi olduğu tespit edilmiştir ve bunlar görev yönelimli hedefler ile ego yönelimli hedefler olarak adlandırılmıştır (Duda ve Nicholls,1992; Nicholls ve ark. 1989; Nicholls ark. 1990). Bahsi geçen bu iki hedef yönelimi bireylerin beceri seviyelerini değerlendirmeleriyle ilişkilidir. Görev yönelimi ağırlıklı olan birey yeni beceri öğrenme, beceri gelişimi, sıkı çalışma ve görevde ustalığı gösterme konusuna yoğunlaşırken; ego yönelimi ağırlıklı olan birey kendisinin üst seviyedeki yeteneğini göstermek için yoğunlaşır ve daha az bir çaba sarf ederek rakibini mağlup etmek ister (Tiryaki 2000, Duda 1993).

Nicholls (1984) ve Duda (1987)'ya göre, başarı güdüsüne ait en önemli tanımlayıcı özellik, birey tarafından idrak edilen yeterlilik düzeyi olarak ifade edilmektedir. Algılanan yeterlilikte gelişimsel düzeyler arasında farklılıklar bulunmaktadır. Birey gençken, yetenek ve performansa, çocukluk döneminden ileriki yaşlara kadar da yaşantıya dayalı olarak gelişim göstermektedir (Cox 1995). İlerleyen yaşlarda yetenek başkalarının performansının durumuna göre şekillenmeye başlar. Bu durum sosyal karşılaştırma olarak adlandırılmaktadır (Toros ve Yetim, 2000). Bireyin kendi başarısını başkalarıyla mukayese ederek bir fikre varması söz konusudur. Nicholls ve ark. (1989) bu başarı yargısını hedef yönelimi şeklinde tanımlamışlardır. Nicholls açısından her başarı etkinliğinde bireysel olarak bir hedef yönelimi bulunmaktadır.

Güdüsel yönelimleri belirli bir seviyede içinde bulunduran bireyin başarısında da kişisel farklılıklar olduğu görülmektedir (Duda 1989). Hedef yönelim kuramı gereğince bireyler yeteneklerini göstermek çabasıındadırlar. İşte bu noktada kişisel farklılıklar araya girer ve yeteneğin ortaya koyuluş şekli kişiden kişiye değişkenlik gösterir. Nicholls'un genel olarak ortaya koyduğu hedef yönelimi kuramını, Duda (1989) spor özeline uyarlamıştır. Duda ve arkadaşları (Duda 1989, Duda ve White 1992) sporcularda bulunabilecek görev ve ego yönelimli hedefler olarak adlandırdığı hedef yapısının birbiri ile ilişkili boyutta değerlendirilebileceğini önermektedirler. Görev ve ego ile bağlantılı olarak başarı boyutları, hedef yönelimi çerçevesinde birbirlerinden ayrı halde fakat birbirleriyle bağlantılı alanlardır (Toros 2004).

Locke'ye ait olan hedef belirleme kuramı, bu alanda türlü ve geniş kapsamlı çalışmalar yapılmasına sebep olmuştur (Kingston ve Hardy 1997, Duda ve Nicholls, 1992). Bu alanda yapılan ilk çalışmalar, endüstri ve örgütler dahilinde gerçekleştirilmiş, bundan sonraki dönem içinde bilhassa 1980'li yılların sonuna gelirken spor ve egzersiz alanlarına da ilgi gösterilerek bu konularda çalışmalar yapılmaya başlanmıştır (Kingston ve ark. 1997). Performansın önemli olduğu alanlarda hedef belirlemek önemlidir. Sporda da gözle görülebilen bir performans söz konusu olduğundan bu alanda hedef tespit etmek ve bu tespit edilen hedeflerin sonuçlarının neler olduğunu ölçebilmek mümkündür. Hedef belirlemede bazı kurallar söz konusudur. Bunlar;

Hedefin Zorluğu: Hedef belirleme kuramında, hedefin zorluğu ile performans arasında var olan ilişkinin doğrusal yönde olduğu belirtilmektedir (Locke ve Latham 1990). Hedefin zorluğuna ilişkin gerçekleştirilen çalışmaların %91'inde zorluk derecesi yüksek olan hedeflerin performansı artırdığı tespit edilmiştir (Burton ve Naylor 2002).

Hedefin Özel Olması: Galip gelmek birey için oldukça genel anlamı olan bir hedeftir. Bireyin kendisine özel hedefler belirlenmelidir. Sporda kendilerine özel hedefler seçen bireylerin, hedefi olmayan ya da sadece galip gelme hedefine sahip olan bireylerden daha üst seviyede olduğu görülmektedir (Gürsel 2003).

Hedeflerin Geçiciliği: Hedef belirleme çalışmaları yapılırken kısa ve uzun vadeli hedeflerin bir araya getirilmesi daha etkili olmaktadır. Kısa vadeli hedefler, uzun vadeli hedefi meydana getirmek için şart olan bireysel basamağı sağlamaktadır. Hedeflerin kısa ve uzun vadeli olarak ortaya konulmasında bir zaman aralığı belirlenmediğinden dolayı geçici hedefin popüler olmasına engel olunur. Hedefler kısa vadelerde zorlayıcı ve

çıldırııcı olabilir. Hedefler daha uzun aralıklar ile belirlenirse de gerçekleri ifade etmiyor olabilir, dikkat yitirilerek ısrar ve gayret dayanağı başarısızlığa uğrayabilir (Gürsel 2003).

Hedeflerin Ortaklığı: Locke ve Latham (1990), hedef belirleme kuramı içinde bireyin hedeflerine karşı grubun yahut takımın etkinliğini tahmin edememişlerdir fakat yapılan çalışmalar sonucunda grup hedefinin performansı bireysel hedef kadar artırdığı görülmüştür. Grup hedefi belirli olan bireyler görev üzerinde tek başlarına çalışmalarına oranla daha az gayret göstererek çalışırlar (Gürsel 2003).

Araştırmacılar görev yönelimine sahip olan bireylerin, güçlü görev yönelimi olmayan bireylere göre daha fazla adapte olunabilir davranışı kabul etme eğilimi gösterdiğini belirtmektedirler. Güçlü görev yönelimine sahip bireyler tarafından kabullenen ve adapte olunabilir davranışların arasında; yoğun öğrenme faaliyetlerinde bulunulması, görevi yerine getirirken gösterilen yüksek gayret, gayretin gösterilmesinden duyulan gurur ve memnuniyet ve zorlu görevlerle uğraşma tercihi bulunmaktadır (Mcmanus 2004).

2.8.1. Görev Yönelimi

Görev yönelimli olmayı ya da performans esnasında mükemmel olmayı amaçlayan sporcunun gelişmeye ve beceride uzmanlık göstermeye yoğunlaşması, kendi ilgisi ve isteği doğrultusunda gerçekleşmektedir. Görev yönelimli olmak ile bağlantılı olan hareketler, optimum çaba göstermek, kararlı olmak ve beceride ustalaşmak isteği gibi hareketlerdir (Lavalley ve ark 2004). Lemyre ve ark. (2002) görev yönelimine sahip olan sporcuların beceri öğrenimine ve tekniksel gelişime daha fazla ilgi duyduklarını tespit etmişlerdir. Başarılı olabilmek amacıyla sporcu fazlası ile çalışmalı ve en iyi performansını göstermelidir. Görev yönelimine sahip olan sporcu, müsabakaları yeteneklerini bir üst seviyeye getirmek için bir fırsat olarak görür, yetenek ve bilgi açısından gelişmeye önem verir ve böylelikle bireysel gelişiminden mutluluk duyar. Bu tür sporcular kendileri için zor ve yeni görevleri yüklenmekte istekli ve ısrarcı olurlar. Görev yönelimine sahip olan sporcular, ilerlemeye önem verirler ve müsabaka sırasındaki kadar, uygulama sırasında da elinden gelenin en iyisini yapmak için gayret gösterirler (Duda, 1998, Roberts ve ark. 2007). Son dönemlerde literatürde sporcuların hedef yönelimleri ile farklı değişkenler arasında bulunan bağlantıların incelendiği çalışmaların

sayısında bir artış meydana gelmiştir (Bruin ve ark. 2009, Figueiredo ve ark. 2009, Hanrahan ve Cerin, 2009, Toros ve Koruç, 2005). Örneğin; Abele ve Alfermann (2001), görev yönelimine sahip olmanın, spordan keyif alma, içsel güdülenme, yenilgiye karşısında kararlı olabilme ve orta seviye zorluğa sahip hedef seçimiyle bağlantılı olduğunu ortaya koymuşlardır.

Göreve katılımı sahip olunan yeterlilik seviyesi dikkate alınmaksızın orta zorluk seviyesinde bir görev seçme, aktif gayret, faaliyete yoğunlaşma, sürekli ve gelişen performans görev yönelimli bireylerin sahip olduğu özellikler arasında yer almaktadır. Bu tür sporcular açısından sporda hissedilen başarının, yetenek gelişimine, sıkı çalışmaya, görevde usta hale gelmeye ve etkinliğe yoğun ilgi gösterilmesine bağlı olarak ortaya çıktığı görülmektedir (Duda 1993). Sporsal açıdan görev yönelimi esnasında performans vurgulanır ve sonucunda ödüllendirilir. Takım sporları açısından bakılacak olursa da oyuncular takımda önemli rollere sahip olduklarını düşünürler. Takım içinde hem gelişme hem beraber çalışma duygusu güçlendirilir. Örneğin; bir basketbol takımında oyuncular birbirlerine öğrenme konusunda yardım ediyor, eksik yönlerini düzeltme amacıyla çaba gösteriyor ve her oyuncu kendi kişisel performansını geliştirmeye yoğunlaşıyorsa, bu takımda görev yönelimli bir sürecin var olduğundan bahsetmek mümkündür. Lochbaum ve Roberts (1993), yaptıkları çalışmanın sonunda, sportif ortamda strateji geliştirme ve problem çözme özelliğinin görev yönelimine bağlı olduğunu belirtmişlerdir. Bir başka deyişle, görev yönelimine sahip olan sporcuların daha çok antrenman yapmak istediklerini, daha kolay öğrenebilmek için bir strateji belirleyerek çaba gösterdiklerini belirtmişlerdir.

2.8.2. Ego Yönelimi

Hedef yöneliminde var olan ikinci boyut diğerlerine göre üstün olmayı, "en iyi" olmayı kasteden ego yönelimidir. Ego yönelimine sahip olan sporcuların amacı, kendi bireysel performanslarını diğer sporcuların performansları ile mukayese etmek ve onlardan daha iyi performans göstererek onları mağlup etmektir (Yeltepe 2007). Ego yönelimine sahip sporcu, üstün yeteneğini ıspat etme üzerine odaklanmaktadır. Bu tür sporcular için başarının temel kaynağı, bir yarışma sırasında daha az çaba göstererek rakibini mağlup etmektir. Başarı ve başarısızlık, temel bir güdülenme faktörü olarak

tanımlanmaktadır. Başarıyı, bireyin gösterebildiği en iyi performans olarak tanımlamak mümkündür. Başarısızlığı ise en iyi performanstan daha düşük seviyede bir performans göstermek olarak tanımlamak mümkündür. Burada tek bir sporcu için yapılan tanımların müsabaka ortamında farklı bir etmen olan diğer sporcuların performanslarına göre tekrar ele alınması gerekmektedir. Bir spor ortamında diğer sporcuların takım arkadaşları ya da rakipler olarak var olması, sporcuların performansının göreceli biçimde değerlendirilmesine sebep olmaktadır. Bu sebeple hâlihazırdaki başarı ile süreç içinde beceri geliştirme konusundaki başarı etkenleri ayrı, ancak birbirleriyle alakalı gerçeklikler olarak incelenmektedir. Böylece başarı motivasyonunda hâlihazır karşılaştırma etkeni kendisini göstermektedir. Ego yönelimi içinde bulunan bu süreç, temel anlamda sosyal karşılaştırmaya dayanmaktadır. Festinger'in (1954) sosyal karşılaştırma varsayımı gereğince, bireyler kendilerini değerlendirmeye motivedir ve subjektif kararlardan etkilenmeyen, objektif kıstasların sağlanamadığı durumlarda, kendilerini başkaları ile kıyaslayarak değerlendirirler.

Başka bir tür sosyal karşılaştırma aşağı, yukarı ve eşit seviyede olmak üzere üç biçimde gerçekleşmektedir (Suls ve Wills 1991). Aşağı seviyede karşılaştırmada birey, kendisinden daha düşük seviyede bir yeteneğe sahip biri ile kendisini kıyaslayarak iyi olduğunu duyumsar. Birey "Benden daha kötüler de var.", "O, iyi olmasına rağmen benden daha kötü oynadı." gibi çıkarımlar yaparak kendilik saygısını muhafaza etme yoluna gitmeyi tercih etmektedir fakat burada kendisini karşılaştırdığı kişiyle kendisinin yaşam şartları arasındaki benzerlik mevcut olan pozitif durumu negatif bir duruma çevirebilir (Duda 1989). Başka bir ifade ile "Benim sonumda ondan farksızdır." düşüncesi bireyi umarsızlığa, boş vermişliğe ve kaygıya sevk edebilir. Bu nedenle bir oyunluk başarıma hissini sağlasa dahi aşağı doğru sosyal karşılaştırma en başarılı ve daha iyi olma durumunu içermez ve dahası kıyaslama kriteri olan kişi ile yaşantı benzerliği, aktif olmama gibi sportif gayret ile uzlaşmayan negatif psikolojik neticelere sebep olabilir.

Walling ve Duda (1995) tarafından yapılan araştırma, ego yönelimi baskın sporcuların başarılı olamayacaklarını sezdikleri anda karşılaşmada isteksiz olduklarını meydana çıkarmıştır. Bu tipte sporcular kazanmayı ya da üstünlüğün elde edilmesini kendilerince büyük olmak olarak görürler ve başarılı olmak için yapılması gereken her şeyi kuralları göz ardı ederek yapmak isterler (Duda 1992). Sporcu bir kez başaramazsa

ya da kendisini daha güçlü hissederse sportif katılıma devam etmeyebilir (Toros ve Koruç 2005).

Yukarı düzeyde sosyal karşılaştırmada birey bizzat kendisini beceri ve yeterlilik yönünden açık bir şekilde baskın olan birisiyle ya da en iyi olanla karşılaştırır. Bu tür bir durumda sporcu kendi yeteneğine, yeterliliğine ve performansının ilerleme düzeyine güvenmektedir (Toros, 2001). Sporcunun bu tarz bir sosyal karşılaştırmaya gitmesi iki sonuç ortaya çıkarmaktadır. Sporcu kendisinden daha becerikli ve yeterliliğe sahip bir sporcu ile kendisini karşılaştırdıktan sonra eğer çaresizlik, suçluluk ve boş vermişlik benzeri hislere kapılıyorsa bundan olumsuz yönde etkilenmiş demektir. İçinde bulunulan bu durum, sporcunun performansının giderek düşmesine belki de yaptığı spor branşından vazgeçmesine dahi sebep olabilmektedir. Ego yönelimine sahip olan sporcular, kıyaslandıkları diğer sporculardan daha düşük yeteneğe sahip olarak değerlendirildikleri zaman olumsuz duygu ve başarısızlık yaşarlar. Dolayısı ile bu sporcular hem görevden çekilmeye hem de düşük gayret göstermeye meyilli olurlar. Bu durumu, başarısızlıklarına ait affedici bir neden olarak kabul ederler (Papaioannou 1994). Buna rağmen, sporcu eğer yaşadığı şartlardan memnun ise ve kendisine kıyaslamayı yaptığı kişiyi ölçü alarak gelişimi konusunda yeni hedefler belirleyebiliyor ve motive olabiliyorsa sportif etkinliklerde performans yönünden daha fazla kazanç sağlayacağı bir gerçektir.

Eşit düzeyde yapılan sosyal karşılaştırmalarda birey, kendisine benzer özelliklere sahip olan birini veya kendisinden biraz daha yetenekli birini karşılaştırma ölçütü olarak belirler. Kendisinin bulunduğu konum ve yeri belirlemek için sporcu, gelişimi ile alakalı bir tahminde de bulunabilir. Ancak bu kıyaslama devamlılığa sahip değildir çünkü gelişim sürecinin bir kademesinde performans ile ilgili bilgi edinim amacı ile yapılmaktadır. Üstelik bu bilgi, sporcunun kendi performansına ilişkin bilgi aldığı tek düzgün kaynak olmayabilir. Sporcunun yeteneği ve yeterliliği ile ilgili olarak ilk önce antrenörler, müsabakalar ve somut bilgi grafikleri olmak üzere fazla sayıda bilgi kaynağı olabilir. Aynı düzeyde yapılan karşılaştırmalar, beceri geliştirme ve ustalaşma süreci için daha uygun görünmektedir. Ancak ego yönelimli insanlar üstünlük duygusu kazanmak ve kendi aşağılık komplekslerinden kurtulmak için hareket ettiklerinden eşit düzeyde karşılaştırmalar yapmak yerine genellikle daha düşük veya daha yüksek seviyeli karşılaştırmalar kullanırlar (Toros 2001).

2.8.3. Hedef Yönelimi ve Başarı İlişkisi

Başarı hedefi varsayımı, başarı ortamlarında iki başarı hedefinin olduğunu varsaymaktadır. Bu hedefler, Nicholls (1984) tarafından ego yönelimi (ego- orientation) ve görev yönelimi (task-orientation); Dweck ve Elliott (1983) tarafından, performans hedefi (performance goal) ve öğrenme hedefi (learning goal); Ames (1992) tarafından ise, yeteneğe odaklı hedef (ability focused goal) ve ustalık hedefi (mastery goal) olarak isimlendirilmektedir ve görev ve ego yönelim kavramları daha çok kullanılmaktadır. Nicholls ve ark. (1989), insanların türlü hedeflere erişmek için gayret gösterdiklerini ve bunlara erişince başarı duygusuna sahip olduklarını belirlemişlerdir. Bundan dolayı insanın muhtelif amaçlara veya hedeflere yönelmesi muhakkaktır. Bu noktada, bir sporcu için de kıymetli gözüken hedefler vardır ve sporcu da onlara erişmek için çeşitli davranışlar içine girmektedir.

Görev yönelimli birey, yoğun çalışma ve yaşlıları ile iş birliği yapmanın kendisini başarıya taşıyacağına inanırken; ego yönelimli birey ise başarıya üstün yeteneğini spat ederek ve rakiplerini mağlup ederek ulaşacağına inanmaktadır (Duda 1993). Sporcu burada kendini geçmişte gösterdiği performanslarla kıyaslamakta ve kazandıkça kendisini daha fazla gelişmeye güdüleyerek bu durumdan keyif almaktadır. Bu güdülenme sonunda sporcu yükseldikçe ve diğerleri ile arasındaki farkı açtıkça sahip olduğu kazanma psikolojisinden dolayı antrenmanda da elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışır. Bir maçta 10 sayı atan bir basketbolcunun bir sonraki maçta 15 sayı atmaya hedefleyerek eksik yönleri üzerinde çalışması, bireysel performansını arttırarak takımına yardımcı olmayı istemesi bir başka deyişle düşüncesinin sürece odaklı olması görev yönelimli bir sporcuya örnek gösterilebilir. Bunu düşünmek ve bu konuda çalışmak yerine takım arkadaşlarından birinin attığı sayıdan daha fazlasını atmak istemesi, “o” 15 sayı yaptı ben 20 sayı yapmalıyım düşüncesi, bir başka deyişle düşüncesinin sonuç odaklı olması da ego yönelimine sahip bir sporcuya örnek gösterilebilir.

Görev yönelimine sahip sporcular kendi performanslarından daha mutlu olurlar, uygulama yapmaktan keyif alırlar ve görevle daha çok ilgili olurlar. Ego yönelimine sahip sporcular ise üst seviyede yeteneğe sahip oldukları sürece performanslarından daha çok mutlu olurlar, spordan daha fazla keyif alır ve daha çok ilgili olurlar. Yapılan çalışmalar, görev ve ego ile bağlantılı hedeflere her sporcunun belirli seviyelerde sahip olduğunu ve iki özgür başarı kuramının birleşiminin sporcuyu tanımladığını göstermektedir

(Jagacinski ve ark. 1984, Nicholls ve ark. 1990). Bu nedenle sporcu belirli bir seviyede üstünlüğünü devam ettirmek isterken, belirli bir seviyede de beceriye ve göreve yönelmek isteyebilir. Bu manada sporcunun sahip olduğu hedef profili, spor ortamı içerisinde bireyin değişik türde davranış biçimleri göstermesine sebep olmakta ve spora katılma gösterme durumlarını etkileyebilmektedir. Yine görev ile bağlantılı yönelimin baskın olmasının, birçok olumlu sonucu beraberinde getirdiği görülmektedir. Örneğin; Fox ve ark. (1994) tarafından yapılan bir çalışmada görev ve ego yöneliminin güdülenme üzerindeki etkisini incelenmiş, görev yönelimine sahip çocukların ego yönelimine sahip çocuklara göre daha fazla güdülendiği tespit edilmiştir.

Keller ve Bless (2008) tarafından yapılan bir başka çalışmada görev eğilimlerinin içsel güdülenmeye etkisi ve bireysel beceri ile arasındaki uyum araştırılmış ve araştırmanın sonunda, içsel güdülenmenin beceri ve görev beklentisi uyumlu olduğu zaman olduğu tespit edilmiştir. Konuyla ilgili ek olarak, yapılan birtakım başka araştırmalarda (Arıburun ve Aşçı 2005, Flores ve ark. 2008, Toros 2001) ego ve görev yönelimine sahip bireylerin içinde bulundukları antrenman şartlarını da farklı bir biçimde algıladıkları ifade edilmiştir. Antrenörler aracılığı ile oluşturulan görev yönelimli ortam içsel güdülenmede artışa neden olmaktadır (Jösaar ve ark. 2012). Ego yönelimine sahip sporcuların müsabaka sezonunda ego yönelim puanları antrenman döneminden göre daha yüksek bulunmuştur (Van de Pol ve ark. 2012). Genel olarak yapılan araştırmalarda, görev ve ego yöneliminin aynı devamlılığın iki kutbu olmasından çok bağımsız boyutlar oldukları ortaya çıkmıştır. Başka bir deyişle ifade etmek gerekirse, bireylerin ego ve görev yönelimleri düşük, her iki yönelimleri yüksek ya da bir yönelimi düşük, diğeri yüksek olabilir (Duda ve ark. 1991). Görev ve ego yöneliminin farklı kombinasyonları hedef yönelimi içinde yer alan kişisel ayrılıkları ortaya çıkarmaktadır (Maehr ve ark. 1986, Yetim 2000). Bu yönelimler (ego ve görev) birbirinden bağımsızdır, bireyler tarafından değişik ortamlarda taşınır ve çocukluk yaşantıları ile sosyalleşmelerinin bir sonucu olarak kazanılmış olurlar (Nicholls ve ark. 1985, Yetim, 2000).

Literatür, görev yönelimli eğilime sahip olmanın olumlu davranış sergilemede de daha etkili olduğunu belirtmektedir. Duda ve ark. (1985) tarafından spor saldırganlığı ile hedef yönelimleri arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışma yapılmış ve bu çalışmanın sonucunda, ego yönelimine sahip sporcuların, görev yönelimli sporculara nazaran şiddete daha fazla eğimli oldukları ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, ego yönelimine sahip

sporcuların zorluk ve başarısızlıkla yüzleştikleri zaman arzu edilmeyen davranışlar sergilemeye daha çok eğilim gösterdikleri ve başarılı olabilmek için dürüst davranmayı geri planda bırakarak, kural dışı yolları tercih ettikleri söylenebilir (Duda ve ark.1992, Kavussanu ve ark 1996, Lochbaum ve ark.1993).

Spor psikolojisi alanında, sosyal-bilişsel başlık altında yer alan başarı hedefi Kuramı, hedef yönelimleri ile kendine güven arasında sıkı bir ilişki olmasından dolayı sporcuların öz güven konusunda da tercih ettiği popüler bir model haline gelmiştir (Chieder ve ark. 2003). Yapılan çalışmalarda özellikle sporcuların kendine güvenleri ve görev yönelimleri arasında pozitif bir ilişki bulunduğu ortaya konulmuştur (Chie-der ve ark., 2003, Elliot ve ark. 1988). Chie-der ve ark. (2003) hedef yönelimleri ile kendine güven arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışma yapmışlar ve çalışma sonucunda, kadın ve erkek sporcuların görev ve ego yönelimleri arasında anlamlı farklar olduğunu (Örneğin, beceride fevkalade olma, yeteneği gösterme ve psikolojik ve fizyolojik hazırlanma faktörlerinde) tespit ederek, bunların öz güven kaynaklarının farklı farklı etkenlerle ilişkileri olduğu bulmuşlardır.

Algılanan yeterlik kavramı sporcuların sahip oldukları hedef yönelimlerine ve dolayısıyla da spor ortamındaki davranışlarına etkide bulunan bir diğer faktördür. Algılanan yeterlik sporcuların başarıya ulaşmaları için belirledikleri hedeflere etki eder ve bu durum sporcuların ego ve görev yönelimi eğilimlerinin belirlenmesine büyük oranda etki eder (Ames ve ark. 1988). Hagger ve Chatzisaranti (2007) yaptıkları çalışmada hedef yönelimi davranışlarının, sporcuların algılanan yeterlikleri dorultusunda değişkenlik gösterdiğini bulmuşlardır. Bu açıdan bakıldığında hem görev yönelimine sahip hem de algılanan yeterliği yüksek olan sporcular zor görev seçimi, maksimum çaba harcama ve mücadeleyi devam ettirme gibi davranışlar sergilemiş, algılanan yeterliği yüksek ego yönelimine sahip sporcular da orta zorluktaki görevlere yönelerek, maksimum çaba harcamış ve mücadeleyi sürdürmüşlerdir. Düşük seviyede algılanan yeterliğe sahip olan görev yönelimli sporcular pozitif etkiyi korumak ihtiyacı duymuşlar ve daha fazla konsantre olma isteği hissederek kompleks stratejileri kullanmışlardır. Algılanan yeterliği düşük olan ego yönelimine sahip olan sporcular ise başarılı olamayacakları bir durumla karşı karşıya kaldıklarında umutsuz davranışlar göstermektedirler. Orta seviye zorluktaki görevlerde başarısız olma tahmini içerisinde olan bu tip sporcular, zor görevleri de kendilerine bir tehdit olarak görmektedirler ancak

bununla birlikte çok zor ya da kolay görevlerde fazla efor sarf etmektedirler. Thomas (2005), yaptığı çalışmada Nicholls'ün teoriksel varsayımı gereğince, hedef yönelimlerinde bulunan farklılıkların, yetenek kavramı içinde bulunan farklılıkları etkilediğini belirtmektedir. Özellikle, ego yönelimli yetkinlik kavramının, sonuçların nedeni olarak çaba ve yetenek arasında net bir ayrım ile farklılaşmaya dayandığını ve görev yönelimli bireylerin çaba ve yetenek arasında ayrım yapmadığını, ancak gelişimin çaba ile yeteneğin dahil olduğu bir durum olduğuna inandığını belirtmektedir.

Görev yönelimi içinde bir etkinliği yönetme ya da öğrenme hedefi mevcuttur; bununla birlikte görev odaklı olan bireyler sürekli halde ilgi ve katılım gösterme yönünde hareket etmektedirler (Meira Jr. ve ark. 2018). İçinde bulunulan durumun etkenleri, belirli bir yönelimin bireyde baskınlık göstermesine sebep olabilir. Bu anlamda, bireyin ferdi açıdan hangi başarı hedefi yönelimine sahip olduğunun belirlenmesinin yanı sıra, bireylerin öğrenme ve beceri geliştirme yetenekleri ile etkinliklerinin değerlendirme ortamları göz önüne alınıp incelenmelidir. Başarı ortamının hedef yapısı, antrenörlerin motive etme şekillerini içeren algılanan motivasyonel iklim kavramı, sporcu hedef yönelimini açıklamada önemli bir faktördür (Papaioannou 1994). Görev yönelimi tutumla veya inanç ile pozitif bir ilişki içindeyken, ego yönelimine sahip olan sporcular başarıyı elde etmek için centilmenlik dışı olarak nitelendirilebilecek avantajları kullanmaya daha fazla eğilim gösterirler (Duda ve ark. 1992). Spor ve egzersiz alanındaki görev yönelimine sahip olan sporcular öğrenme, ustalaşma ve kendilerini geliştirme eğiliminde olurlar ve görev odaklı olduklarından dolayı endişeyi çok az hissederler. Birey ego yönelimli hedeflerde, kendini kanıtlamak için gayret göstermektedir (Toros 2002). Sporcunun üzerinde yoğunlaştığı en önemli konu üstün yeteneğini kanıtlamaktır. Bir yarışma sırasında daha az çaba ile rakibini yenmek ise ego yönelimine sahip olan bir kimse için subjektif başarının temelini oluşturmaktadır (Altıntaş ve ark. 2012). Tam tersi olarak ego yönelimine sahip olan sporcular ise galip gelme ve diğerlerine yeteneklerini sergileme eğilimi içindedirler (Bortoli ve ark. 2005).

2.8.4. Hedef Yönelimi ve Motivasyonel İklim

Motivasyonel iklim içerisinde takım kültürüne etki eden önemli kişiler, yarışma seviyesi, yönerge biçimleri gibi değişik özellikler bulunur. Motivasyonel iklim antrenman

ortamının nasıl algılandığı ile açıklanmaktadır ve iki farklı formda spor ortamında kendisine yer bulur. Ustalık ve performans hedefleri olmak üzere ikiye ayrılan motivasyonel iklimde; yönelim ustalığa doğru olduğunda bireyi sosyal sorumluluğa yönlendirir; öğrenme isteği yaratır, beceriyi artırır ve ısrarcılığa sebep olur. Yönelim eğer performansa doğru olursa, takım üyelerinin veya rakibe üstünlük sağlamaktan elde edilen doyum hissini kolaylaştırır (Roberts ve ark 1996). Tutaş (2011)'e göre Ustalık Hedef Yönelimi Performans ve Hedef Yönelimi Karşılaştırması aşağıdaki şekilde yapılmıştır.

Algılanan GÜDÜSEL İKLİM	
Ustalık Hedef Yönelimi	
Performans Hedef Yönelimi Karşılaştırması	
Ustalık Hedef Yönelimi	Performans Hedef Yönelimi
İçsel GÜDÜLENME	Dışsal GÜDÜLENME
Maksimum çaba	En az çaba
Kendini referans alma	Başkalarını referans alma
Çalışmaya karşı olumlu duygular	Çalışmaya karşı olumsuz duygular
Beceri geliştirme	Yüzeysel öğrenme
Risk alma	Risk almama
Hatadan kaçmama	Hatadan kaçma
Başarısızlıkları yetersiz çabaya atfetme	Başarısızlıkları yeteneksiz olmaya atfetme
Yetenek geliştirme	Yetenek kanıtlama
Orta güçlükteki görevleri tercih etme	Kolay görevleri tercih etme
Gerektiğinde yardım isteme	Yardım istemekten kaçınma

Şekil 2.1. Ustalık Hedef Yönelimi, Performans Hedef Yönelimi Karşılaştırması (Tutaş 2011).

Hedef yönelimleri konusu bireylerin her birinin sahip olduğu farklı hedef yönelimleri olan “ustalık” ve “performansı” yararları ve zararları açısından değerlendirmektedir. Bu iki yönelim adlarından anlaşılabilceği gibi bir alanda usta olmayı veya bir alanda performans gösterirken başkaları ile yarışmayı ifade etmektedir. Birey ustalık başarı hedef yönelimine sahip ise rakibi sadece kendisidir. Birey hangi meslekte ya da alanda çalışırsa çalışsın tek hedefi alanında, mesleğinde en iyi olmaktır. Çalıştıkları alan ya da meslek ne olursa olsun “en iyi olmak” sahip oldukları yegâne hedeftir. Bu noktada ustalık hedefleri, alanında uzman olan bireyleri belirtmektedir. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulundan diploma alan öğrencilerin öğretmen, antrenör, yönetici olmaları genel bir vasıf iken; uzmanlaşmak istedikleri alanda yoğun çaba harcamaları, uzmanlaşmak istedikleri bir alan olduğu şeklinde tanımlanabilir.

Spor psikolojisi içinde kendisine yer bulan birçok başarı motivasyonu temel olarak yeterlik algısı, bilişsel yargılama ve yetenek üzerinde durmaktadır. Nicholls ve

Duda'nın yaklaşımı da bilişsel ögeler üzerinde temellenmektedir (Toros 2005). Ustalık başarı hedeflerine sahip bireyler kendilerini geliştirmeye ve geçmeye odaklıdır. Çevrenin oluşturduğu gerilimlerden ziyade kendi istek ve tasarımları belirleyicidir. Ustalığın iki esası olan gözlemlene ve öğrenme; dış gerilimlerin oluşturduğu korku ve sabırsızlık nedeniyle terkedilebilir (Greene 2018). Oysa derin öğrenme süreçlerinde yeni yetiler elde etmeyi hedefleyen bireyler, diğerlerine bir şeyler ispatlama çabasında değildirler. Ayrıca bu bireyler, başarının sürekli çaba göstermek sonucunda elde edilmek istenen nihai hedef olduğunu düşünürler. Esas olanın, başarısızlığın nedenlerine çözüm aramak ve gelişim olduğunu bilirler (Diener ve ark. 1978, Nicholls 1984, Dweck 1986).

Sporda hedef yönelimi kavramı ilk kez 1984 yılında Nicholls tarafından ortaya atılmış olup bilişsel motivasyon kuramının önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bilişsel motivasyon kuramında hedeflerin iki tane önemli görevi vardır. Bunlardan bir tanesi dikkati yönlendirmektir ve kişinin ulaşmak istediği özel hedefler varsa bunların üzerine yoğunlaşmasını sağlar. Örneğin; bir 100 metre koşucusunun sezon sonunda 11 saniye koşmak istemesidir. Diğer bir tanesi de hedefe olan mesafe konusunda geri bildirim sağlamasıdır. Kısa süreli hedeflerle sporcunun performansına ilişkin aldığı feedbackler buna örnek olarak verilebilir (<https://acikders.ankara.edu.tr>).

Spor, karakterin gelişimine yardımcı olur; spor dünyası ahlaki ilerleme için bir alandır (Maurren 1990). Sporda belirteç olan standart ve nitelikler aynı şekilde bu ahlaki ya da yaşam tarzını da belirlemektedir (Erdemli 2016). Spor müsabakalarına katılan sporcuların amacı elbette galip gelmektir, ancak sporcuların başarıları karşılığında elde ettikleri ödüller ve şampiyonluklar bir amaç değil, bir araç olmalıdır (Gümüş ve ark. 2016). Bu durumda öncelikle iyi insan sonra iyi sporcu yetiştirme düşüncesine sadık kalınmalı, sportif karakterler yetiştirilmeli, sporculara “ben” değil “biz” olarak düşünme ve davranma gereği öğretilmelidir. Bu düşünce tarzı yerleştikçe nesilden nesile tüm branşlarda ihtiyaç duyulan daha donanımlı spor insanları yetişecektir.

2.9. Spora Bağlılık

Türk Dil Kurumu'na (TDK) göre bağlılık, “birine karşı, sevgi, saygı ile yakınlık duyma ve gösterme, sadakat” olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr 2019). Bağlılık, iş ile alakalı olarak duyumsanan, üzerinde ısrarcı olunan, tatmin sağlayan pozitif manada

zihinsel bir durumdur (Scahaufeli ve ark. 2002). Sportif alan içerisinde sporcuların bağılılıkları ise; sporcuların öz güvenleri, sarf ettikleri efor ve gayretleri, bununla beraber sahadaki hareketleri ile birlikte sporun içinde komple yer alma, tamamen olumlu olarak zihinsel bir durumu yaşama olarak tanımlanmaktadır (Lonsdale ve ark. 2007). Bağılılığı, yüksek derecede bir duygu olarak nitelendiren Mercan (2006) bu kavramın bir kişi, bir düşünce, bir kurum veya bireyin kendinden daha büyük gördüğü bir şeye gösterdiği yakınlık ve yerine getirmek zorunda olduğu bir yükümlülük olarak tanıtmaktadır

Bağılılık kavramının insanların yaptıkları işlere karşı sahip oldukları davranışlarda, duygularında önemli bir yere sahip olduğu düşünülmektedir. Bağılılığın 3 önemli özelliği bulunmaktadır; birincisi bağılı olunan şey için çok güçlü bir isteğe sahip olmak; ikincisi, bazen kontrolünü kaybetmek, üçüncüsü ise bağımlı olunan şeye karşı ısrarcı olabilmektir (Shaffer ve ark. 2000). Bireyde meydana gelen zihinsel, duygusal veya fiziksel tepkilerin meydana gelmesine sebep olan maddeye yatkınlık, bir eylemi terk etme ya da uygulama esnasında kişinin kendi isteklerini kontrol edememesi olarak tanımlanabilir (Byun ve ark. 2009).

Bağılılık; zindelik, içselleştirme ve adanmışlık ile vücut bulan olumlu bir durum olarak da tanımlanmaktadır (Schaufeli, Salanova, Gonzalez-Roma ve Bakker 2002). Bağılılık kavramında zindelik; üst seviyede performans sergileyebilmeyi, zor şartlar karşısında bile mümkün olanın en iyisini yapmaya çalışmayı temsil eder. Adanmışlık; kişinin icra ettiği işe tamamiyle odaklanmasını, ilham ve coşku duymasını, bir nevi meydan okumasını, kişinin uğraştığı spordan onur duymasını ve onu anlamlandırmasını temsil eder. İçselleştirme ise; işe yoğunlaşmayı, yaptığı sporu sindirmesini ve yaptığı spora kendini kaptırmasını ifade eder (Guillen ve Alvarado 2012).

Spor var oluşundan günümüze kadar insanlarla beraberdir ama genel kabul görmüş evrensel bir tanıma sahip değildir. “Spor nedir?” sorusu sorulduğu zaman günümüz popüler kültürüne göre bu sorunun cevabı sürekli bir değişim göstermektedir (Tekin ve ark. 2017). Spor, bireyin sosyal bağları ile ruhsal sağlığının gelişimine yardımcı olan, zihinsel ve fiziksel olarak belirli bir düzeye gelmesini sağlayan pedagoji ve biyolojiyi içine alan son derece geniş bir kavramdır (Üçkardeş 2020). Spor Yetim’e (2016) göre ise insan gücünün, sıhhatli bir şekilde ileri gitmesi için gerçekleştirilen faaliyetlerin oyun, eğlence ve yarışma formuna dönüştürülerek uygulanmasıdır. Spor; değişen tanımları ve çeşitli etkinlikleri olmasına rağmen içinde ortak öğelere sahip

özellikleri bulundurmaktadır. Özetle spor; ilk odak noktası fiziksel efor ve beceriyi kapsayan, belirlenmiş kuralları ve davranışları gruplar yardımıyla yönetilen faaliyetlerdir (Tekin ve ark. 2017). Kişisel, ekonomik ve toplumsal açıdan sporun birçok önemi söz konusudur. Bireyler spor yaparken elde ettikleri kazanımlarını günlük yaşantılarına adapte edebilirler. Spor bireyin fiziksel görüntüsünü değiştirir, çeşitli sağlık sorunlarına karşı karşı dayanıklı ve sağlam olmasını sağlar ve onu hayatın genelinde yeterlilik sahibi yapar.

Sporun, bireysel olduğu kadar toplumsal açıdan da kişiye faydaları olmaktadır. Olumlu davranışlara sahip olma, kendini tanıyarak neleri yapabileceğini bilme, düzenli ve disiplinli çalışma, vatanına hizmet etme, çevresiyle iletişim halinde kalarak benzer paylaşımlar yapma gibi faydaları söz konusudur. Bunlarla beraber sporun ekonomi üzerindeki etkisi de küçümsenemeyecek kadar fazladır (İnal 2000). Bağlılık tüketici davranışlarında da kendisini gösteren çok önemli bir kavramdır, çünkü kuramcılar tarafından dönüşüme karşı direnci temsil ettiğini ileri sürmektedirler. Bu, inandırıcı teşebbüslere (ör. Alternatif bir faaliyet/ürün) rağmen, hâlen ona bağlı kaldıkları anlamına gelmektedir (Casper ve ark. 2008). Spor yöneticileri için, katılımcıların bağlılığını artırmak önem ifade eden bir konudur. Bağlılık katılım yoğunluğu ve satın alma niyeti ile bağlantılıdır. Bağlılığa sahip bir katılımcının ekipman için daha fazla para harcayacağı ve daha fazla spor yapacağı mantıklı görünmektedir (Fernandes ve ark. 2013).

Sporcuların en yüksek performansa çıkmak için çetin ve zor bir süreçten geçtiği bilinmektedir. Bu süreçlerde sporcular çeşitli durumlar ile karşı karşıya kalabilmektedirler. Yaşanılan bu durumlar sporcularda hem fiziksel hem de zihinsel yıpranmaya sebep olabilmektedir. Sporcuda bu yıpranma tükenmişlik kavramı olarak tanımlanabilir (Keleş ve Göktürk, 2017). Araştırmacılar kavramsal açıdan bağlılığın tükenmişliğin tersi olduğunu açıklamaktadırlar (Lonsdale ve ark., 2007). Geniş çaplı bağlılık, tükenmişlik arasındaki ilişkinin gerek pratik gerekse teorik sebepler dolayısı ile dikkate değer olduğu düşünülmektedir (DeFreese ve ark. 2013). Çünkü araştırmalar tükenmişliği önlemede bağlılığın önemli bir unsur olarak ortaya çıkarmıştır (Keleş ve ark. 2017).

Yapılan çalışmalar, genç sporcuların spor ortamlarında kalmaları ya da ilerlemeleri, üst düzey sportif başarı elde etmeleri, uzun vadede sporu bırakmamaları için bağlılık düzeylerinin araştırılmasının gelecek çalışmalara ve antrenörlere yol göstermek

adına yararlı olacağı düşünülmektedir (Kelecek ve ark. 2017). Spora bağlılık konusunda gerçekleştirilen çalışmaların kavramsal çerçevede benzerlikleri olduğu ve spora bağlı olmanın coşku, inanç, zindelik, adanmışlık gibi nitelikler ile tanımlandığı görülmektedir (Álvarez ve ark. 2009, Hodge ve ark. 2009, Lonsdale ve ark. 2007, Lonsdale ve ark. 2007, Kelecek ve ark. 2017).

Spor psikolojisi hem antrenman hem de müsabaka şartlarında en elverişli atletik sürdürülebilirliği ve performansı yükseltmek için psikolojiye ait diğer uygulama içeriklerinden uzun süredir önemli görülen bölümleri kendi bünyesine katarak ve uygulamasını yaparak bir ilerleme sürecine girmiştir (Jarvis 2005). Esin kaynağı olan alanlar tabii olarak sosyal, bilişsel ve gelişimsel psikolojiyi kapsamaktadır. Yapılan çalışmaların sonucu olarak çalışma psikolojisi alanı spor psikologları için bazı önemli düşüncelerin kaynağı olmuştur. Tükenmişlik kavramının, spor psikolojisi araştırma ve uygulamasında önemli bir parça haline gelmesinin bu yol aracılığıyla olduğu konuyla ilgili bir örnek olarak verilebilir (Raedeke ve ark. 2001). Çalışma psikolojisinden başka bir alan daha sonra spor psikolojisi kavramına uygulanmış ve iş katılımı konusunda yapılan araştırmalardan çıkarılan ana düşünceler ve bulgular, spor psikologlarına spor katılımı konusuna yoğunlaşmaları için esin kaynağı olmuştur (Guillén ve Martínez-Alvarado 2014). Araştırmacılar, sporcuların spora katılım düzeylerindeki bireyler arası ayrılıkların ölçülmesini sağlayabilmek amacıyla hem bileşenleri hem de genel spor katılımını ifade eden geçerli ve güvenilir anketler geliştirmişlerdir (Lonsdale ve ark. 2007).

Spor bağlılığı, bir sporcunun genel kondisyonu incelendiği zaman pozitif bilişsel durumlar ve duygusal durumlar üzerine kurulmuş sportif etkinliklerin arasında bir ilişki olduğu şeklinde anlaşılmakta ve bu durumun sporla ilgili faaliyetlere bağlılık oluşturmaya yardım ettiği düşünülmektedir (Martínez-Alvarado ve ark. 2016). Sporcu bağlılığı kavramı Kelecek ve Kuruç (2018) tarafından sporcunun öz güven, fedakârlık ve hareketlilik gibi özellikleri ile beraber sporda köklü, pozitif, bilişsel ve duygusal bir tecrübe yaşaması olarak tanımlanmıştır. Yapılan çalışmalar sporcu bağlılığının temel ruhsal gereksinimler, başarı durumu ve güdülenme gibi kavramlar ile ilişkili olduğunu göstermiştir.

Literatür incelendiği zaman, spora bağlılık kavramının Thibaut ve Kelley (1959) tarafından ortaya konulan sosyal değişim kuramından ortaya çıktığı görülmektedir. Spora

bağlılığın yapısını ortaya koymak için yapılan çalışmalarda sporcuların spordan aldığı zevk, katılım fırsatları, kişisel yatırımlar, sosyal kısıtlamalar, adanmışlık, dinçlik ve sosyal desteğin sporcunun bağlılığını etkilediği öne sürülmektedir (Scanlan ve ark. 1993; Casper ve ark. 2008). Buradan hareketle, spor bağlılığının sezgisel yorumu, bir sporcunun tükenmiş olmasının tam tersi bir durum olarak düşünülebilir, ancak çalışma psikolojisinin ortaya koyduğu bilgiler bu durumun çok daha kompleks olduğunu ileri sürdüğü için bu yorum durumu basit bir hale getirebilir. Bundan dolayı bu iki olgu benzer boyutta sadece iki zıt kutup olarak görülmemelidir (Schaufeli ve ark. 2006). Ayrıca, spor psikolojisi alanında, her iki olgunun da olumsuz ilişkilere sahip olduğu farklı çalışmalarda ortaya konulmuştur (Lonsdale ve ark. 2007). Hangisi olursa olsun bir spor branşında başarı elde edebilmenin en önemli ölçütlerinden bir tanesi o spor dalına kararlı bir şekilde devam etmektir. Her geçen gün kendini yenileyen teknolojik testler ve yetenek seçimi standartları ile beraber sportif başarının kazanılabilmesi sporcunun bağlılık düzeyi ile de yakından ilişkilidir. Sportif açıdan başarının elde edilmesi uzun bir süreç gerektirir, planlı antrenmanların yapılabilmesi için psikolojik ve motivasyonel çalışmalar gereklidir. Motivasyon içsel ve dışsal olmak üzere iki çeşittir ve bireyi aksiyona yönlendiren istektir. Görevin gerçekleştirilmesi sonucunda edinilen kazanımlara dışsal motivasyon adı verilmektedir. İçsel motivasyon ise birey tarafından göreve karşı duyulan arzu, ilgi ve sonucunda alınan keyiftir (Scanlan ve ark. 2003). Sporun sosyal yaşantı ile iç içe olması onu yaşantımızın önemli bir parçası haline getirmiştir. Günümüzün sosyal yaşantıları ve ilgi alanları açısından bakıldığında zaman bazı spor branşlarına olan ilginin daha fazla olduğu bilinmekle birlikte, bireyi herhangi bir spor branşını yapmaya yönlendiren en temel faktörler ilgi, merak ve tercih ettiği spor dalını yapabilme yeteneğidir (Sırgancı ve ark.2018). Bu durum literatürde iki türlü ifade edilmiştir. Birincisi sporun uygulanabilirliği yani zor ya da kolay olmasıdır. İkincisi ise kişinin sahip olduğu yetenektir. Yetenekler geliştirilebilir ama doğuştan gelen bir yeteneğe sahip olan bir sporcunun, yeteneğini sonradan geliştiren bir kişiye oranla, kendini yapmış olduğu sporda daha fazla meşgul etmesi olanaklıdır. Yetenekli olan sporcunun diğerine göre daha başarılı olacağı ve yaptığı spora daha çok bağlanacağı ifade edilmiştir (Pekel 2007). Diğer bir görüş ise spor bağlılıklarının motivasyona odaklanan bir yapı içerdiğidir. Zira sporcuların spor branşlarını ısrarlı bir şekilde yapmalarının kaynağına doğru gider. Kısacası sporcuların yaptıklarını neden yaptıklarını açıklayabilen bir ruh halidir. Bu

bağlamda hevesli ve sınırlı olmak üzere iki tür spor bağıllığı olduğu bildirilmektedir. Hevesli bağıllık, zamanla bir spor branşını sürdürme istek ve istikrarını sembolize eden psikolojik bir yapıdır. Sınırlı veya kısıtlı bağıllık, süreç içerisinde bir spor branşını sürdürme zorunluluğunu içeren bir kavramı temsil eden zihinsel bir yapıdır (Scanlan ve ark. 1993). Bu iki türün kökenini bilmek, ilgili süreçleri algılayabilmek açısından önemli olarak kabul edilmektedir. Spora bağıllık kavramının alt başlıkları olarak kabul edilen; zinde olma, adanmışlık ve içselleştirme konuları bu bölümde incelenecektir.

2.9.1. Zinde Olmak

Bağıllık kavramı kapsamında zinde olmak; üst düzeyde performans sergileyebilmeyi, zorluklarla karşılaşılrsa dahi yapabildiğinin en iyisini yapmaya çalışmayı ifade etmektedir (Guillén ve Alvarado 2014). Zinde olmanın alt ölçeği olarak SCQ (Social Communication Questionnaire) yeni yapılanlardan önceki ögelerin bir birleşimi kullanılarak geliştirilmiştir. Bireylerin yüz yüze geldiği herhangi bir zorluk karşısında vazgeçmeyerek, elinden gelenin en iyisini yaparak çaba göstermesini, engelleri aşma arzusunu ve olabildiği kadar uzun süre oynamaya istekli olmalarını sağlayarak zinde olmalarını geliştirmek için yapılmıştır. (Scanlan ve ark. 1993).

2.9.2. Adanmışlık

Adanmışlık; kişinin yaptığı işin içine kendisini katması, heyecan duyması, ilham alması, meydan okuması, kişinin uğraştığı spordan gurur duyması ve ona anlam yüklemesi olarak ifade edilmektedir (Guillén ve Alvarado 2014). Scanlan ve ark (2013), takım alışkanlıkları ve yapılan işten hissedilen coşku ile birlikte ilham duyma isteğinin bireyleri daha profesyonel hale getirdiğini belirtmişlerdir. Adanmışlık profesyonel adanmışlık (usta adanmışlık) ve sosyal adanmışlık olarak iki alt kategoriye kapsamaktadır. Profesyonel adanmışlık (usta adanmışlık), bireyin sahip olduğu potansiyelini ortaya çıkararak onu yakalaması ve yaptığı spordan gurur duyarak ona bir anlam yüklemesi ve kendisini geliştirmesidir. Sosyal adanmışlık ise, yaptığı işte en üst seviyede olmak için kendisini o işe kaptırma ve rakiplerine karşı üstünlük sağlama ve

galip gelme isteğini kapsamaktadır (Scanlan ve ark. 2013). Bir başka ifade ile adanmışlık, istemek ve bunun için çaba sarf etmektir.

2.9.3. İçselleştirme

İçselleştirme; yoğunlaşmayı, yaptığı sporu özümsemeyi ve spor yaparken kendini kaybetmeyi ifade etmektedir (Guillén ve Alvarado 2014). Başka bir ifade ile içselleştirme, zevk, mutluluk, eğlence ve sevgi anlamına gelmektedir. Çünkü yaptığı spora kendisini kaptırmış bireyin keyif ve eğlence içerisinde spor yaptığı bilinmektedir. Birey yaptığı sporu içselleştirebiliyor ve spor yaparken konsantre olabiliyorsa, bunu yaptığı sürece mutluluk duyacağı sonucu ortaya çıkmaktadır.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde, tezin amaç ve kapsamıyla uyumlu olması beklenen veri toplama gereci ve araştırma yöntemi hakkında ayrıntılı bilgiler verilmiştir. Veri toplama gereci olarak kullanılan "Kişisel Bilgi Formu", "Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği (SGEYÖ)" ve "Spora Bağlılık Ölçeği (SBÖ)"ne ilişkin bilgiler, birinci alt başlık olan gereç bölümünde yer almaktadır. İkinci alt başlık olan yöntem bölümünde ise araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, verilerin analizi ve araştırmanın kısıtları yer almaktadır.

3.1. Gereç

Veri toplama gereci olarak kullanılan anket formu, üç bölümden ve 37 sorudan oluşmaktadır (bkz. Ek-1, 2, 3). Katılımcıların yaşları 18 ve 18 yaş altı olduğundan, anketin başında Veli & Vasi izni talep edilmiştir. Pandemi dönemi olması ve birebir anket uygulamasının yetersiz kalması sebebiyle anketler, “Google Formlar” aracılığıyla da hedef kitleye ulaştırılmıştır. İlk bölümde, katılımcıların kişisel özelliklerini belirlemeye yönelik 9 soru bulunmaktadır. İkinci bölümde, sporda görev ve ego yönelimini bulmaya yönelik 13 sorunun bulunduğu SGEYÖ (Toros, 2004) yer almaktadır. Üçüncü bölümde, katılımcıların spora bağlılık düzeylerini belirlemeye yönelik 15 sorunun bulunduğu SBÖ (Sırgancı ve ark., 2019) yer almaktadır.

3.1.1. Kişisel Bilgi Formu

Bu bölümde çalışmaya katılan bireylerin cinsiyeti, yaşı, eğitim seviyesi, aile gelir durumu, faal olarak basketbol oynama süresi, mevki, yetişilen yerleşim yeri, uğraşılan başka spor dalı ve alınan derecelere ilişkin bilgiler yer almaktadır (bkz. Ek-1).

3.1.2. Sporda Görev ve Ego Yönelim Ölçeği (SGEYÖ)

Hedef yönelimi ölçeği olarak da bilinen sporda görev ve ego yönelim ölçeği; kişilerin spora katılımını sürdürmek için hedef yönelimlerinin ne olduğu, davranışlarının oluşumunda hangi hedef yönelimlerinin etkisi altında oldukları ve spor yapan bireylerin hedef yönelimlerinin görev veya ego yönelimli hedefler olup olmadığını açıklamak amacıyla Duda (1989; 1992) tarafından Task and Ego Orientation in Sport Questionnaire (TEOSQ) adıyla geliştirilmiş ve Türkçe'ye “Sporda Görev ve Ego Yönelim Ölçeği” (SGEYÖ) olarak uyarlanmıştır. Yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, ölçeğin Türkiye’de yapılan araştırmalarda kullanılabileceğini göstermektedir (Toros 2004).

Bireysel farklılıkların ortaya çıkarılmasının amaçlandığı SGEYÖ’de 13 madde yer almaktadır. Bu maddelerin yedisi (2., 5., 7., 8., 10., 12., 13. maddeler) görev yönelimli hedefler içerirken; altısı (1., 3., 4., 6., 9., 11. maddeler) ego yönelimli hedefler içermektedir. Ölçek; “Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” ifadelerinin yer aldığı 5’li likert tipinde bir ölçektir (Toros 2004).

Çizelge 3.1. Görev ve Ego Yönelim Ölçeği ve Alt Boyutlarının Alfa Katsayıları

	α	Madde Sayısı
Görev ve Ego Yönelim Ölçeği	0,879	13
Görev Yönelimi	0,876	7
Ego Yönelimi	0,820	6

Geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısına ilişkin değerleri çizelge 3.1’de verilmiştir. Görev ve ego yönelim ölçeği ile görev yönelimi ve ego yönelimi alt boyutlarına ilişkin alfa katsayıları $0.80 \leq \alpha < 1.00$ aralığında yüksek derecede güvenilir bulunmuştur (Kayış 2010).

3.1.3. Spora Bağlılık Ölçeği (SBÖ)

Spora Bağlılık Ölçeği, sporcuların aktif olarak performans gösterdikleri spor branşına karşı bağlılıklarını ve neler hissettiklerini belirlemek amacıyla Guillen ve Martinez-Alvarado (2014) tarafından “Utrecht İşe Bağlılık Ölçeği”nin spor ortamına

uyarlanması ile geliştirilmiştir. Spora bağlılığı ölçen 15 maddenin ve 3 alt boyutun yer aldığı ölçek 5'li likert tipinde bir ölçektir. Ölçeği oluşturan on beş maddenin beşi (1., 2., 6., 7., 8. maddeler) zinde olma; beşi (3., 4., 5., 9., 12. maddeler) adanma ve beşi de (10., 11., 13., 14., 15. maddeler) içselleştirme alt boyutlarına ilişkin bağıllık düzeylerini sorgulamaktadır. Yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, ölçeğin Türkçe versiyonunun geçerli ve güvenilir olduğunu ortaya koymuştur (Sırgancı ve ark. 2019).

Çizelge 3.2. Spora Bağlılık Ölçeği ve Alt Boyutlarının Alfa Katsayıları

	α	Madde Sayısı
Spora Bağlılık Ölçeği	0,889	15
Zinde Olma	0,809	5
Adanma	0,731	5
İçselleştirme	0,717	5

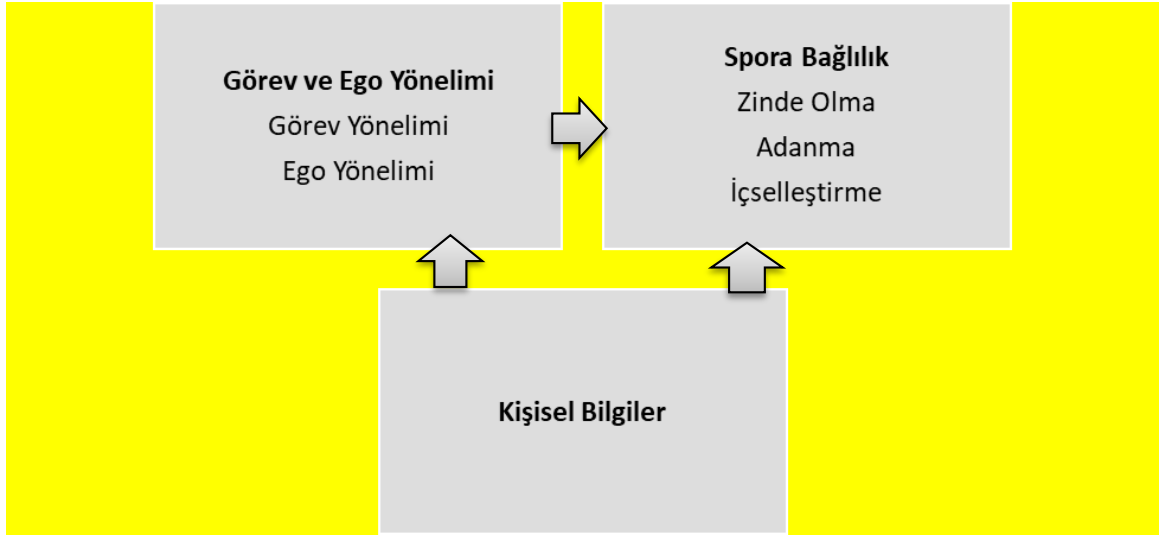
Geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısına ilişkin değerleri çizelge 3.2'de verilmiştir. Spora bağlılık ölçeği ile zinde olma alt boyutuna ilişkin alfa katsayıları $0.80 \leq \alpha < 1.00$ aralığında yüksek derecede güvenilir; adanma ve içselleştirme alt boyutuna ilişkin alfa katsayıları $0.60 \leq \alpha < 0.80$ aralığında oldukça güvenilir bulunmuştur (Kayış 2010).

3.2. Yöntem

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, verilerin analizi ve araştırmanın kısıtlarına ilişkin bilgilere yer verilecektir.

3.2.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma; halen ya da geçmişte var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımı olan tarama modelinin (Karasar, 2012; Kuzu, 2013) kullanıldığı betimsel ve nicel bir çalışmadır.

Şekil 3.1. Araştırma Modeli

3.2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2020-2021 sezonunda Hatay ilindeki yerel amatör basketbol liglerinde oynayan ve sistematik örnekleme yöntemiyle seçilen U12 (11-12), U14 (13-14), U16 (15-16), U18 (17-18) yaş grubundaki 1521 basketbolcu oluşturmaktadır. Kılıç (2011)'a göre 317 kişilik örneklem grubu 1521 kişiden oluşan evreni temsil etmektedir. Katılımcıların kişisel bilgilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları çizelge 3.3'te verilmiştir.

Covid-19 pandemisi nedeniyle son iki sezonda (2019-2020, 2020-2021) lisans tescil işlemi yapılmamıştır.

Çizelge 3.3. Katılımcıların Kişisel Özellikleri

Değişken		N	%
Cinsiyet	Erkek	212	66,9
	Kız	105	33,1
Yaş Kategorisi	U12	58	18,3
	U14	91	28,7
	U16	113	35,6
	U18	55	17,4
Eğitim Durumu	İlköğretim	45	14,2
	Ortaöğretim	272	85,8
Aile Gelir Durumu	Asgari Ücret ve Altı	68	21,5
	Asgari Ücret – 5000 TL arası	122	38,5
	5001 – 7500 TL arası	59	18,6
	7501 TL ve Üzeri	68	21,5
Faal Olarak Basketbol Oynama Süresi	1 Yılden az	33	10,4
	1 – 2 Yıl	46	14,5
	3 – 4 Yıl	94	29,7
	5 Yıl ve Üzeri	144	45,4
Mevki	Oyun Kurucu	100	31,5
	Şutör Gard	23	7,3
	Kısa Forvet	112	35,3
	Uzun Forvet	26	8,2
	Pivot	56	17,7
Yerleşim Yeri	Köy	21	6,6
	Kasaba	3	,9
	İlçe	165	52,1
	İl Merkezi	128	40,4
Uğraşılan Farklı Spor Dalı	Evet	105	33,1
	Hayır	212	66,9
Alınan Derece	Bölgesel	297	93,7
	Ulusal	20	6,3
Toplam			100,00

3.2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmamızın başlangıcında, veri toplama aşaması öncesinde oluşturulan veri toplama aracının bu çalışma kapsamında belirtilen evren içerisindeki örneklem grubumuza uygulanmasının etik açıdan bir sakıncası olmadığına ilişkin etik onay Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından verilmiştir (bkz. Ek-6).

Araştırmamızdaki veriler anket yoluyla toplanmıştır. Kişisel bilgilere ait soruların, görev ve ego yönelim ölçeği ile spora bağlılık ölçeğinin yer aldığı anket formu katılımcılar tarafından birebir ve çevrimiçi ortamda hazırlanan form aracılığıyla doldurulmuştur. Sporcuların gönüllü katılımını sağlamak amacıyla “Katılım, gönüllük

esasına bağılı olup, dilediğinizde çekilebilirsiniz.” ibaresine önemle vurgu yapılarak hiçbir sporcunun testi yapmaya zorlanmadığı anket uygulamasına ilişkin süreçte; sporculara, antrenör, yönetici ve velilerine uygulamanın amacı hakkında bilgiler verilmiş, ardından anket formları sporculara dağıtılmıştır.

3.2.4. Verilerin Analizi

Ölçeklere ilişkin istatistiksel analizler yapılmadan önce bunlara hangi analizlerin uygulanacağına karar vermek için öncelikle veriler normallik testine tabi tutulmuştur. Tabachnick ve Fidell (2013)’e göre çarpıklık ve basıklık değerleri -1,5 ile 1,5 aralığında normal dağılıma sahiptirler. Elde edilen sonuçlara göre veriler normal dağılım göstermektedir (bkz. çizelge 3.4 ve çizelge 3.5).

Veriler istatistiksel olarak IBM SPSS Statistics 23 paket programı aracılığıyla analiz edilmişlerdir. %95 güven aralığında, $p < 0,05$ düzeyinde anlamlılık aranmıştır. Verilerin betimlenmesinde ortalama $\bar{x}$ ve standart sapma (SS) değerleri kullanılmıştır. İkili değişkenlerin analizinde bağımsız örneklem T-Testi, 2’den çok değişken içeren analizlerde ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Gruplar arası farkın tespitinde Post Hoc analiz yöntemlerinden Fark Tukey kullanılmıştır. Gruplar arası farkın düşük düzeyde olduğu ve Fark Tukey analizinde ortaya koyulamayan durumlarda asgari önemli farkın ortaya koyulmasında kullanılan Post Hoc analiz yöntemlerinden LSD (Least Significant Difference) kullanılmıştır.

Kişisel özelliklere göre görev ve ego yönelimleri ile spora bağlılık düzeyleri değerlendirilirken puan ortalamaları üzerinden analiz gerçekleştirilmiştir. Ayrıca görev ve ego yönelimi ile spora bağlılık arasındaki ilişki değerlendirilirken de aynı yol izlenmiştir.

Çizelge 3.4. Görev ve Ego Yönelim Ölçeği İçin Yapılan Normallik Testi Sonuçları

	Çarpıklık	Basıklık
Görev ve Ego Yönelim Ölçeği	-0,650	0,598
Görev Yönelimi	-1,047	1,130
Ego Yönelimi	-0,192	-0,513

Çizelge 3.5. Spora Bağlılık Ölçeği İçin Yapılan Normallik Testi Sonuçları

	Çarpıklık	Basıklık
Spora Bağlılık Ölçeği	-0,608	0,340
Zinde Olma	-0,650	-0,903
Adanma	-0,960	0,877
İçselleştirme	-0,776	1,039

3.2.5. Araştırmanın Kısıtları

Bu araştırma, Hatay ilindeki yerel amatör basketbol liglerinde oynayan U12, U14, U16, U18 yaş grubundaki amatör basketbolculardan toplanan verilerle sınırlıdır.

Örneklem sayımız evreni temsil etse de araştırmanın yapıldığı 2020–2021 yıllarını kapsayan dönemin pandemiye denk gelmesi sebebiyle evrendeki amatör basketbolculara ulaşım imkânı kısıtlandığından, uygulanan anket sayımız bu durumdan olumsuz etkilenmiştir.

4. BULGULAR

Amatör Basketbol yaş kategorileri olan U12, U14, U16, U18 takımlarında oynayan amatör basketbolcularla gönüllülük esasına dayalı olarak yapılan anketlerdeki katılımcılara ilişkin giriş bölümünde sunulan problem cümleleri doğrultusunda yapılan analiz sonuçları bu bölümde yer almaktadır.

Çizelge 4.1. Amatör Basketbolcuların Cinsiyete Göre Görev ve Ego Yönelimlerinin Karşılaştırılması (Bağımsız Örneklem T-Testi Analiz Sonuçları)

Alt Boyut	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	SS	t	p
Görev Yönelimi	Erkek	212	3,869	0,853	-2,933	0,001**
	Kadın	105	4,168	0,720		
Ego Yönelimi	Erkek	212	3,218	0,932	-3,264	0,083
	Kadın	105	3,407	0,901		
GÖREV VE EGO YÖNELİMİ	Erkek	212	3,569	0,776	-1,740	0,004**
	Kadın	105	3,817	0,673		

**p<0,01

Kadınların görev yönelimi puan ortalamaları $4,168 \pm 0,720$ iken erkeklerde $3,869 \pm 0,853$ olarak tespit edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda görev yönelimi açısından cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p < 0,01$).

Ego yöneliminde kadınların puan ortalamaları $3,407 \pm 0,901$ iken erkeklerde $3,218 \pm 0,932$ olarak tespit edilmiştir ve yapılan analiz sonucunda ego yönelimi açısından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$).

Görev ve Ego Yöneliminde'de kadınların puan ortalamaları $3,817 \pm 0,673$ iken erkeklerde $3,569 \pm 0,776$ olarak tespit edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda görev ve ego yönelimi açısından cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p < 0,01$).

Çizelge 4.2. Amatör Basketbolcuların Cinsiyete Göre Spora Bağlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması (Bağımsız Örneklem T-Testi Analiz Sonuçları)

Alt Boyut	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	SS	t	p
Zinde Olma	Erkek	212	4,016	0,765	-1,942	0,053
	Kadın	105	4,016	0,765		
Adanma	Erkek	212	4,206	0,708	-1,988	0,048*
	Kadın	105	4,354	0,575		
İçselleştirme	Erkek	212	4,001	0,729	-1,985	0,048*
	Kadın	105	4,160	0,634		
SPORA BAĞLILIK	Erkek	212	4,074	0,644	-2,229	0,027*
	Kadın	105	4,230	0,553		

*p<0,05

Çizelge 4.2'deki Bağımsız örneklem T-Testi sonuçları incelendiğinde kadın ve erkek amatör basketbolcuların adanma, içselleştirme ve spora bağlılık seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir (p<0,05). Sonuçlar incelendiğinde kadın basketbolcuların daha yüksek değerlere sahip olduğu görülmüştür. Zinde olma açısından ise amatör basketbolcularda her iki cinsiyetin benzer olduğu söylenebilir.

Çizelge 4.3. Amatör Basketbolcuların Yaş Kategorisine Göre Görev ve Ego Yönelimlerinin Karşılaştırılması (One Way Anova Testi Analiz Sonuçları)

Alt Boyut		Yaş	N	$\bar{x}$	SS	F	p
Görev Yönelimi	1	U12	58	3,987	0,858	1,095	0,351
	2	U14	91	3,854	0,857		
	3	U16	113	3,987	0,807		
	4	U18	55	4,101	0,753		
Ego Yönelimi	1	U12	58	3,296	0,973	0,661	0,577
	2	U14	91	3,272	0,981		
	3	U16	113	3,210	0,885		
	4	U18	55	3,424	0,863		
GÖREV VE EGO YÖNELİMİ	1	U12	58	3,668	0,766	0,885	0,449
	2	U14	91	3,585	0,820		
	3	U16	113	3,629	0,725		
	4	U18	55	3,788	0,669		

Çizelge 4.3'teki One Way Anova Testi analiz sonuçları incelendiğinde Görev yönelimi, Ego yönelimi ve Görev ve Ego Yönelimi alt boyutları açısından yaş kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur (sırasıyla $F=1,095$; $0,351$ - $F=0,661$; $0,577$ - $F=0,885$; $0,449$).

Çizelge 4.4. Amatör Basketbolcuların Yaş Kategorisine Göre Spora Bağlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması (One Way Anova Testi Analiz Sonuçları)

Alt Boyut		Yaş	N	$\bar{x}$	SS	F	p	LSD
Zinde Olma	1	U12	58	4,003	0,737	1,282	0,281	
	2	U14	91	3,973	0,799			
	3	U16	113	4,132	0,698			
	4	U18	55	4,167	0,682			
Adanma	1	U12	58	4,134	0,626	2,675	0,047*	1<4 2<4
	2	U14	91	4,156	0,690			
	3	U16	113	4,323	0,633			
	4	U18	55	4,407	0,520			
İçselleştirme	1	U12	58	3,957	0,659	1,087	0,355	
	2	U14	91	4,006	0,776			
	3	U16	113	4,093	0,684			
	4	U18	55	4,160	0,650			
SPORA BAĞLILIK	1	U12	58	4,029	0,604	1,997	0,114	
	2	U14	91	4,045	0,698			
	3	U16	113	4,183	0,583			
	4	U18	55	4,244	0,544			

* $p<0,05$

Amatör Basketbolcuların Yaş Kategorisine Göre Spora Bağlılık Düzeylerinin karşılaştırıldığı çizelge 4.4'te Zinde olma ($F=1,282$; $0,281$), İçselleştirme ($F=1,087$; $0,355$) alt boyutlarında ve Spora bağlılık ana boyutunda ($F=1,997$; $0,114$) yaş kategorileri arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$) Buna karşın Adanma alt boyutunda ise istatistiksel açıdan anlamlı bir fark saptanmıştır ($p<0,05$). Yapılan post hoc analizi sonucunda anlamlı farklılığın U18 ile U12 ve U18 ile U14 arasında olduğu tespit edilmiştir. Veriler incelendiğinde U18 yaş kategorisinin diğer kategorilerden daha yüksek değerlere sahip olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.5. Amatör Basketbolcuların Eğitim Durumlarına Göre Görev ve Ego Yönelimlerinin Karşılaştırılması (Bağımsız Örneklem T-Testi Analiz Sonuçları)

Alt Boyut	Eğitim	N	$\bar{x}$	SS	t	p
Görev Yönelimi	İlköğretim	45	3,660	0,758	-2,909	0,005*
	Ortaöğretim	272	4,020	0,823		
Ego Yönelimi	İlköğretim	45	3,274	0,698	-,070	0,944
	Ortaöğretim	272	3,282	0,958		
GÖREV VE EGO YÖNELİMİ	İlköğretim	45	3,482	0,608	-1,936	0,057
	Ortaöğretim	272	3,679	0,770		

*p<0,05

Çizelge 4.5'teki Bağımsız örneklem T-Testi analiz sonuçları incelendiğinde ilköğretimde puan ortalamaları $3,660 \pm 0,758$ iken ortaöğretimde $4,020 \pm 0,823$ olarak saptanmış ve görev yönelimi alt boyutunda eğitim durumlarına göre anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Ego yönelimi alt boyutunda ilköğretimde puan ortalamaları $3,274 \pm 0,698$ iken ortaöğretimde $3,282 \pm 0,958$ olarak saptanmış ve eğitim durumlarına göre anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Görev ve ego yönelimi alt boyutunda ise puan ortalamaları ilköğretimde $3,482 \pm 0,608$ iken ortaöğretimde $3,679 \pm 0,770$ olarak saptanmış ve eğitim durumlarına göre anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Çizelge 4.6. Amatör Basketbolcuların Eğitim Durumlarına Göre Spora Bağlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması (Bağımsız Örneklem T-Testi Analiz Sonuçları)

Alt Boyut	Eğitim	N	$\bar{x}$	SS	t	p
Zinde Olma	İlköğretim	45	3,608	0,825	-4,128	0,000***
	Ortaöğretim	272	4,145	0,690		
Adanma	İlköğretim	45	3,835	0,755	-4,114	0,000***
	Ortaöğretim	272	4,325	0,629		
İçselleştirme	İlköğretim	45	3,866	0,743	-1,845	0,070
	Ortaöğretim	272	4,085	0,692		
SPORA BAĞLILIK	İlköğretim	45	3,770	0,644	-4,043	0,000***
	Ortaöğretim	272	4,185	0,596		

***p<0,001

Çizelge 4.6'daki Bağımsız örneklem T-Testi analiz sonuçları incelendiğinde zinde olma alt boyutu ilköğretimde puan ortalamaları $3,608 \pm 0,825$ iken ortaöğretimde $4,145 \pm 0,690$ olarak saptanmış ve eğitim durumlarına göre anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Adanma alt boyutunda ilköğretimde puan ortalamaları $3,835 \pm 0,755$ iken ortaöğretimde $4,325 \pm 0,629$ olarak saptanmış ve eğitim durumlarına göre anlamlı bir fark tespit edilmiştir. İçselleştirme alt boyutunda ise puan ortalamaları ilköğretimde $3,866 \pm 0,743$ iken ortaöğretimde $4,085 \pm 0,692$ olarak saptanmış ve eğitim durumlarına göre anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Spora Bağlılık ana boyutunda puan ortalamaları ilköğretimde $3,770 \pm 0,644$ iken ortaöğretimde $4,185 \pm 0,596$ olarak saptanmış ve eğitim durumlarına göre anlamlı bir fark tespit edilmiştir.

Çizelge 4.7. Amatör Basketbolcuların Aile Gelir Durumlarına Göre Görev ve Ego Yönelimlerinin Karşılaştırılması (One Way Anova Testi Analiz Sonuçları)

Alt Boyut	Aile Gelir Durumu	N	$\bar{x}$	SS	F	p
Görev Yönelimi	Asgari Ücret ve Altı	68	3,8676	0,905	0,651	0,583
	Asgari Ücret-5000 TL Arası	122	4,0340	0,731		
	5001-7500 TL Arası	59	3,9298	0,774		
	7501 TL ve Üzeri	68	3,9874	0,932		
Ego Yönelimi	Asgari Ücret ve Altı	68	3,4240	0,882	2,304	0,077
	Asgari Ücret-5000 TL Arası	122	3,3497	0,888		
	5001-7500 TL Arası	59	3,2486	0,847		
	7501 TL ve Üzeri	68	3,0441	1,060		
GÖREV VE EGO YÖNELİMİ	Asgari Ücret ve Altı	68	3,6629	0,824	0,765	0,514
	Asgari Ücret-5000 TL Arası	122	3,7182	0,683		
	5001-7500 TL Arası	59	3,6154	0,696		
	7501 TL ve Üzeri	68	3,5520	0,840		

Çizelge 4.7'deki One Way Anova Testi analiz sonuçları incelendiğinde görev yönelimi alt boyutu aile gelir durumu ortalamaları asgari ücret ve altı $3,8676 \pm 0,905$, asgari ücret-5000TL arası $4,0340 \pm 0,7314$, 5001-7500 TL arası $3,9298 \pm 0,774$, 7501 TL ve üzeri ise $3,987 \pm 0,932$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p > 0,005$). Ego yönelimi alt boyutu aile gelir durumu ortalamaları asgari ücret ve altı $3,4240 \pm 0,882$, asgari ücret-5000TL arası $3,3497 \pm 0,888$, 5001-7500 TL arası

3,2486±0,847, 7501 TL ve üzeri ise 3,0441±1,060 olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p>0,005$). Görev ve ego yönelimi ana boyutu aile gelir durumu ortalamaları ise asgari ücret ve altı 3,6629±0,824, asgari ücret-5000TL arası 3,7182±0,683, 5001-7500 TL arası 3,6154±0,696, 7501 TL ve üzeri ise 3,5520±0,840 olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p>0,005$).

Çizelge 4.8. Amatör Basketbolcuların Aile Gelir Durumlarına Göre Spora Bağlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması (One Way Anova Testi Analiz Sonuçları)

Alt Boyut		Aile Gelir Durumu	N	$\bar{x}$	SS	F	p	LSD
Zinde Olma	1	Asgari Ücret ve Altı	68	4,032	0,844	1,492	0,217	
	2	Asgari Ücret-5000 TL Arası	122	4,106	0,671			
	3	5001-7500 TL Arası	59	3,915	0,725			
	4	7501 TL ve Üzeri	68	4,173	0,723			
Adanma	1	Asgari Ücret ve Altı	68	4,138	0,738	3,176	0,024*	1 < 4
	2	Asgari Ücret-5000 TL Arası	122	4,327	0,595			2 > 3
	3	5001-7500 TL Arası	59	4,094	0,714			3 < 4
	4	7501 TL ve Üzeri	68	4,382	0,651			
İçselleştirme	1	Asgari Ücret ve Altı	68	4,061	0,654	2,568	0,055	
	2	Asgari Ücret-5000TL Arası	122	4,132	0,623			
	3	5001-7500 TL Arası	59	3,833	0,811			
	4	7501 TL ve Üzeri	68	4,097	0,755			
SPORA BAĞLILIK	1	Asgari Ücret ve Altı	68	4,077	0,655	2,725	0,044*	2 > 3
	2	Asgari Ücret-5000 TL Arası	122	4,189	0,551			
	3	5001-7500 TL Arası	59	3,948	0,661			3 < 4
	4	7501 TL ve Üzeri	68	4,217	0,636			

* $p<0,05$

Çizelge 4.8’deki One Way Anova Testi analiz sonuçları incelendiğinde zinde olma alt boyutu aile gelir durumu ortalamaları asgari ücret ve altı 4,0324±0,844, asgari ücret-5000TL arası 4,1066±0,671, 5001-7500 TL arası 3,9153±0,725, 7501 TL ve üzeri ise 4,1735±0,723 olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Adanma alt boyutu aile gelir durumu ortalamaları asgari ücret ve altı 4,1382±0,738, asgari ücret-5000TL arası 4,3279±0,595, 5001-7500 TL arası 4,0949±0,714, 7501 TL ve üzeri ise 4,3824±0,651 olarak saptanmış ve aralarında anlamlı farklar tespit edilmiştir.

İçselleştirme alt boyutu aile gelir durumu ortalamaları ise asgari ücret ve altı 4,0618±0,654, asgari ücret-5000TL arası 4,1328±0,623, 5001-7500 TL arası 3,8339±0,811, 7501 TL ve üzeri ise 4,0971±0,755 olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Spora Bağlılık ana boyutu aile gelir durumu ortalamaları ise asgari ücret ve altı 4,0775±0,655, asgari ücret-5000TL arası 4,1891±0,551, 5001-7500 TL arası 3,9480±0,661, 7501 TL ve üzeri ise 4,2176±0,636 olarak saptanmış ve aralarında anlamlı farklar tespit edilmiştir.

Çizelge 4.9. Amatör Basketbolcuların Faal Olarak Basketbol Oynama Süresi Açısından Görev ve Ego Yönelimlerinin Karşılaştırılması (One Way Anova Testi Analiz Sonuçları)

Alt Boyut		Oynadığı Yıl	N	$\bar{x}$	SS	F	p
Görev Yönelimi	1	1Yıldan Az	33	3,870	0,815	1,384	0,248
	2	1-2 Yıl	46	3,804	0,877		
	3	3-4 Yıl	94	3,945	0,908		
	4	5 Yıl ve Üzeri	144	4,059	0,741		
Ego Yönelimi	1	1Yıldan Az	33	3,262	0,927	0,742	0,528
	2	1-2 Yıl	46	3,365	0,890		
	3	3-4 Yıl	94	3,168	1,03		
	4	5 Yıl ve Üzeri	144	3,332	0,861		
GÖREV VE EGO YÖNELİMİ	1	1Yıldan Az	33	3,589	0,772	0,815	0,486
	2	1-2 Yıl	46	3,602	0,796		
	3	3-4 Yıl	94	3,586	0,848		
	4	5 Yıl ve Üzeri	144	3,723	0,662		

Çizelge 4.9'daki One Way Anova Testi analiz sonuçları incelendiğinde görev yönelimi alt boyutu basketbol oynadığı yıl ortalamaları 1 Yıldan Az 3,870±0,815, 1-2 Yıl 3,804±0,877, 3-4 Yıl 3,945±0,908, 5 Yıl ve Üzeri ise 4,059±0,741 olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Ego yönelimi alt boyutu basketbol oynadığı yıl ortalamaları 1 Yıldan Az 3,262±0,927, 1-2 Yıl 3,365±0,890, 3-4 Yıl 3,168±1,03, 5 Yıl ve Üzeri ise 3,332±0,861 olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Görev ve ego yönelimi alt boyutu basketbol oynadığı yıl ortalamaları 1 Yıldan Az 3,589±0,772, 1-2 Yıl 3,602±0,796, 3-4 Yıl 3,586±0,848, 5 Yıl ve Üzeri ise 3,723±0,662 olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Çizelge 4.10. Amatör Basketbolcuların Faal Olarak Basketbol Oynama Süresi Açısından Spora Bağlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması (One Way Anova Testi Analiz Sonuçları)

Alt Boyut		Oynadığı Yıl	N	$\bar{x}$	SS	F	p	Fark Tukey
Zinde Olma	1	1Yıldan Az	33	3,757	0,827	5,208	0,002**	1<3
	2	1-2 Yıl	46	3,821	0,767			1<4
	3	3-4 Yıl	94	4,136	0,751			2<4
	4	5 Yıl ve Üzeri	144	4,176	0,654			
Adanma	1	1Yıldan Az	33	3,921	0,769	8,067	0,000***	1<4
	2	1-2 Yıl	46	4,000	0,730			2<4
	3	3-4 Yıl	94	4,259	0,735			
	4	5 Yıl ve Üzeri	144	4,411	0,518			
İçselleştirme	1	1Yıldan Az	33	3,951	0,636	1,472	0,222	
	2	1-2 Yıl	46	3,908	0,651			
	3	3-4 Yıl	94	4,044	0,750			
	4	5 Yıl ve Üzeri	144	4,130	0,696			
SPORA BAĞLILIK	1	1Yıldan Az	33	3,876	0,608	5,513	0,001**	1<4
	2	1-2 Yıl	46	3,910	0,629			2<4
	3	3-4 Yıl	94	4,146	0,675			
	4	5 Yıl ve Üzeri	144	4,239	0,548			

p<0,01; *p<0,001

Çizelge 4.10'daki One Way Anova Testi analiz sonuçları incelendiğinde zinde olma alt boyutu basketbol oynadığı yıl ortalamaları 1 Yıldan Az $3,757 \pm 0,8272$, 1-2 Yıl $3,821 \pm 0,7673$, 3-4 Yıl $4,136 \pm 0,7518$, 5 Yıl ve Üzeri ise $4,176 \pm 0,6544$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı farklar tespit edilmiştir. Adanma alt boyutu basketbol oynadığı yıl ortalamaları 1 Yıldan Az $3,921 \pm 0,7696$, 1-2 Yıl $4,000 \pm 0,7303$, 3-4 Yıl $4,259 \pm 0,7354$, 5 Yıl ve Üzeri ise $4,411 \pm 0,5180$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı farklar tespit edilmiştir. İçselleştirme alt boyutu basketbol oynadığı yıl ortalamaları 1 Yıldan Az $3,951 \pm 0,6364$, 1-2 Yıl $3,908 \pm 0,6514$, 3-4 Yıl $4,044 \pm 0,7507$, 5 Yıl ve Üzeri ise $4,130 \pm 0,6961$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Spora Bağlılık alt boyutu basketbol oynadığı yıl ortalamaları 1 Yıldan Az $3,876 \pm 0,6085$, 1-2 Yıl $3,910 \pm 0,6296$, 3-4 Yıl $4,146 \pm 0,6755$, 5 Yıl ve Üzeri ise $4,239 \pm 0,5483$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı farklar tespit edilmiştir.

Çizelge 4.11. Sporda Kazanılan Başarı Düzeyine Göre Amatör Basketbolcuların Görev ve Ego Yönelimlerinin Karşılaştırılması (Bağımsız Örneklem T-Testi Analiz Sonuçları)

Alt Boyut	Başarı Düzeyi	N	$\bar{x}$	SS	t	p
Görev Yönelimi	Bölgesel	297	3,959	0,820	-0,775	0,447
	Ulusal	20	4,114	0,870		
Ego Yönelimi	Bölgesel	297	3,264	0,925	-1,278	0,215
	Ulusal	20	3,533	0,910		
GÖREV VE EGO YÖNELİMİ	Bölgesel	297	3,638	0,746	-1,097	0,285
	Ulusal	20	3,846	0,824		

Çizelge 4.11'deki Bağımsız Örneklem T-Testi analiz sonuçları incelendiğinde görev yönelimi alt boyutu başarı düzeyi ortalamaları Bölgesel düzeyde $3,959 \pm 0,820$ iken Ulusal düzeyde $4,114 \pm 0,870$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Ego yönelimi alt boyutu başarı düzeyi ortalamaları Bölgesel düzeyde $3,264 \pm 0,925$ iken Ulusal düzeyde $3,533 \pm 0,910$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Görev ve ego yönelimi alt boyutu başarı düzeyi ortalamaları Bölgesel düzeyde $3,638 \pm 0,746$ iken Ulusal düzeyde $3,846 \pm 0,824$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Çizelge 4.12. Sporda Kazanılan Başarı Düzeyine Göre Amatör Basketbolcuların Spora Bağlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması (Bağımsız Örneklem T-Testi Analiz Sonuçları)

Alt Boyut	Başarı Düzeyi	N	$\bar{x}$	SS	t	p
Zinde Olma	Bölgesel	297	4,035	0,727	-3,438	0,002**
	Ulusal	20	4,570	0,668		
Adanma	Bölgesel	297	4,232	0,674	-3,113	0,005**
	Ulusal	20	4,600	0,498		
İçselleştirme	Bölgesel	297	4,023	0,696	-3,208	0,004**
	Ulusal	20	4,510	0,653		
SPORA BAĞLILIK	Bölgesel	20	4,097	0,614	-3,665	0,001**
	Ulusal	297	4,560	0,541		

**p<0,01

Çizelge 4.12'deki Bağımsız Örneklem T-Testi analiz sonuçları incelendiğinde zinde olma alt boyutu başarı düzeyi ortalamaları Bölgesel düzeyde $4,035 \pm 0,727$ iken Ulusal düzeyde $4,570 \pm 0,668$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Adanma alt boyutu başarı düzeyi ortalamaları Bölgesel düzeyde $4,232 \pm 0,674$ iken Ulusal düzeyde $4,600 \pm 0,498$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. İçselleştirme alt boyutu başarı düzeyi ortalamaları Bölgesel düzeyde $4,023 \pm 0,696$ iken Ulusal düzeyde $4,510 \pm 0,653$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Spora Bağlılık alt boyutu başarı düzeyi ortalamaları Bölgesel düzeyde $4,097 \pm 0,614$ iken Ulusal düzeyde $4,560 \pm 0,541$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Çizelge 4.13. Amatör Basketbolcuların Oynadıkları Mevkiye Göre Görev Ve Ego Yönelimlerinin Karşılaştırılması (One Way Anova Testi Analiz Sonuçları)

Alt Boyut		Oynadığı Mevki	N	$\bar{x}$	SS	F	p
Görev Yönelimi	1	Oyun kurucu	100	3,944	0,796	0,884	0,474
	2	Şutör guard	23	4,248	0,571		
	3	Kısa forvet	112	3,989	0,801		
	4	Uzun forvet	26	3,879	0,950		
	5	Pivot	56	3,898	0,930		
Ego Yönelimi	1	Oyun kurucu	100	3,203	0,891	1,221	0,302
	2	Şutör guard	23	3,543	0,935		
	3	Kısa forvet	112	3,376	0,845		
	4	Uzun forvet	26	3,173	1,107		
	5	Pivot	56	3,172	1,030		
GÖREV VE EGO YÖNELİMİ	1	Oyun kurucu	100	3,602	0,715	1,317	0,263
	2	Şutör guard	23	3,923	0,559		
	3	Kısa forvet	112	3,706	0,724		
	4	Uzun forvet	26	3,553	0,931		
	5	Pivot	56	3,563	0,834		

Çizelge 4.13'teki One Way Anova Testi analiz sonuçları incelendiğinde görev yönelimi alt boyutu basketbolcuların oynadıkları mevkiye göre ortalamaları Oyun kurucu mevki $3,944 \pm 0,796$, Şutör guard mevki $4,248 \pm 0,571$, Kısa forvet mevki $3,989 \pm 0,801$, Uzun forvet mevki $3,879 \pm 0,950$, Pivot mevki $3,898 \pm 0,930$ olarak saptanmış ve

aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Ego yönelimi alt boyutu Oyun kurucu mevki $3,2033 \pm 0,891$, Şutör guard mevki $3,5435 \pm 0,935$, Kısa forvet mevki $3,3765 \pm 0,845$, Uzun forvet mevki $3,1731 \pm 1,107$, Pivot mevki $3,1726 \pm 1,030$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Görev ve ego yönelimi alt boyutu Oyun kurucu mevki $3,6023 \pm 0,715$, Şutör guard mevki $3,9231 \pm 0,559$, Kısa forvet mevki $3,7067 \pm 0,724$, Uzun forvet mevki $3,5533 \pm 0,931$, Pivot mevki $3,5632 \pm 0,834$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Çizelge 4.14. Amatör Basketbolcuların Oynadıkları Mevkiye Göre Spora Bağlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması (One Way Anova Testi Analiz Sonuçları)

Alt Boyut		Oynadığı Mevki	N	$\bar{x}$	SS	F	p
Zinde Olma	1	Oyun kurucu	100	4,028	0,734	1,068	0,372
	2	Şutör guard	23	4,200	0,757		
	3	Kısa forvet	112	4,108	0,726		
	4	Uzun forvet	26	4,223	0,667		
	5	Pivot	56	3,939	0,765		
Adanma	1	Oyun kurucu	100	4,192	0,646	0,764	0,549
	2	Şutör guard	23	4,295	0,748		
	3	Kısa forvet	112	4,316	0,597		
	4	Uzun forvet	26	4,353	0,620		
	5	Pivot	56	4,185	0,825		
İçselleştirme	1	Oyun kurucu	100	4,020	0,683	0,262	0,902
	2	Şutör guard	23	4,104	0,725		
	3	Kısa forvet	112	4,100	0,696		
	4	Uzun forvet	26	4,038	0,733		
	5	Pivot	56	4,010	0,741		
SPORA BAĞLILIK	1	Oyun kurucu	100	4,080	0,610	0,737	0,567
	2	Şutör guard	23	4,200	0,638		
	3	Kısa forvet	112	4,175	0,592		
	4	Uzun forvet	26	4,205	0,582		
	5	Pivot	56	4,045	0,697		

Çizelge 4.14'teki One Way Anova Testi analiz sonuçları incelendiğinde zinde olma alt boyutu basketbolcuların oynadıkları mevkiye göre ortalamaları Oyun kurucu mevki $4,0280 \pm 0,734$, Şutör guard mevki $4,2000 \pm 0,757$, Kısa forvet mevki $4,1089 \pm 0,726$, Uzun forvet mevki $4,2231 \pm 0,667$, Pivot mevki $3,9393 \pm 0,765$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Adanma alt boyutu Oyun kurucu mevki $4,1920 \pm 0,646$, Şutör guard mevki $4,2957 \pm 0,748$, Kısa forvet mevki $4,3161 \pm 0,597$, Uzun forvet mevki $4,3538 \pm 0,620$, Pivot mevki $4,1857 \pm 0,825$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. İçselleştirme alt boyutu Oyun kurucu mevki $4,0200 \pm 0,683$, Şutör guard mevki $4,1043 \pm 0,725$, Kısa forvet mevki $4,1000 \pm 0,696$, Uzun forvet mevki $4,0385 \pm 0,733$, Pivot mevki $4,0107 \pm 0,741$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Spora Bağlılık alt boyutu Oyun kurucu mevki $4,0800 \pm 0,610$, Şutör guard mevki $4,2000 \pm 0,638$, Kısa forvet mevki $4,1750 \pm 0,592$, Uzun forvet mevki $4,205 \pm 0,5820$, Pivot mevki $4,045 \pm 0,6979$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Çizelge 4.15. Amatör Basketbolcuların Farklı Bir Spor Dalı ile Uğraşma Durumlarına Göre Görev Ve Ego Yönelimlerinin Karşılaştırılması (Bağımsız Örneklem T-Testi Analiz Sonuçları)

Alt Boyut	2. Spor Dalı	N	$\bar{x}$	SS	t	p
Görev Yönelimi	Var Yok	105 212	3,925 3,990	0,819 0,826	-0,667	0,505
Ego Yönelimi	Var Yok	105 212	3,331 3,256	0,914 0,931	0,687	0,493
GÖREV VE EGO YÖNELİMİ	Var Yok	105 212	3,651 3,651	0,743 0,758	-0,004	0,997

Çizelge 4.15'teki Bağımsız Örneklem T-Testi analiz sonuçları incelendiğinde görev yönelimi alt boyutu basketbolcuların farklı bir spor dalı ile uğraşma durumlarına göre var olanların ortalamaları $3,925 \pm 0,819$ iken olmayanların $3,990 \pm 0,826$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Ego yönelimi alt boyutu farklı bir spor dalı var olanların $3,331 \pm 0,914$ iken olmayanların $3,256 \pm 0,931$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Görev ve ego yönelimi alt boyutu farklı bir spor dalı var olanların $3,651 \pm 0,743$ iken olmayanların ise $3,651 \pm 0,758$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Çizelge 4.16. Amatör Basketbolcuların Farklı Bir Spor Dalı ile Uğraşma Durumlarına Göre Spora Bağlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması (Bağımsız Örneklem T-Testi Analiz Sonuçları)

Alt Boyut	2. Spor Dalı	N	$\bar{x}$	SS	t	p
Zinde olma	Var Yok	105 212	4,087 4,060	0,745 0,729	0,308	0,758
Adanma	Var Yok	105 212	4,087 4,060	0,745 0,729	-0,144	0,886
İçselleştirme	Var Yok	105 212	4,118 4,022	0,619 0,739	1,209	0,228
SPORA BAĞLILIK	Var Yok	105 212	4,151 4,114	0,593 0,632	0,511	0,610

Çizelge 4.16'daki Bağımsız Örneklem T-Testi analiz sonuçları incelendiğinde zinde olma alt boyutu basketbolcuların farklı bir spor dalı ile uğraşma durumlarına göre var olanların ortalamaları $4,0876 \pm 0,745$ iken olmayanların $4,0604 \pm 0,729$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Adanma alt boyutu farklı bir spor dalı var olanların $4,0876 \pm 0,745$ iken olmayanların $4,0604 \pm 0,729$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. İçselleştirme alt boyutu farklı bir spor dalı var olanların $4,1181 \pm 0,619$ iken olmayanların ise $4,0226 \pm 0,739$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Spora Bağlılık alt boyutu farklı bir spor dalı var olanların $4,1511 \pm 0,593$ iken olmayanların ise $4,1142 \pm 0,632$ olarak saptanmış ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Çizelge 4.17. Amatör Basketbolcularda Görev ve Ego Yönelimleri ile Spora Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişki

	Alt Boyut	1	2	3	4	5	6	7
1	Görev Yönelimi	1	,493***	0,869***	0,310***	0,380***	0,283***	0,367***
2	Ego Yönelimi	0,493***	1	0,859***	0,153**	0,135*	0,203***	0,186**
3	GÖREV VE EGO YÖNELİMİ	0,869***	0,859***	1	0,269***	0,301***	0,283***	0,322***
4	Zinde Olma	0,310***	0,153**	0,269***	1	0,743***	0,617***	0,896***
5	Adanma	0,380***	0,135*	0,301***	0,743***	1	0,642***	0,897***
6	İçselleştirme	0,283***	0,203***	0,283***	0,617***	0,642***	1	0,853***
7	SPORA BAĞLILIK	0,367***	0,186**	0,322***	0,896***	0,897***	0,853***	1

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

Çizelge 4.17'deki analiz sonuçları incelendiğinde amatör basketbolcuların görev yönelimi ile diğer tüm alt boyutlar arasında pozitif yönde yüksek düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler saptanmıştır (p<0,001). Ego yönelimi ile adanma arasında düşük düzeyde, zinde olma ve spora bağlılık arasında orta düzeyde, görev yönelimi, görev ve ego yönelimi ve içselleştirme arasında ise yüksek düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Görev ve ego yönelimi ile diğer tüm alt boyutlar arasında yüksek düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Ayrıca spora bağlılık ile ego yönelimi arasında orta düzeyde, diğer tüm alt boyutlar arasında pozitif yönlü istatistiksel olarak yüksek düzeyde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir (p<0,001).

5. TARTIŞMA

Bu araştırma, amatör basketbolcularda görev ve ego yönelimleri ile spora bağlılık düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Hatay ili ve ilçelerinde amatör olarak basketbol oynayan sporculara Duda (1989; 1992) tarafından task and ego orientation in sport questionnaire (TEOSQ) adıyla geliştirilen ve Türkçe'ye Toros tarafından uyarlanan “Sporda Görev ve Ego Yönelim Ölçeği” (SGEYÖ) ile Guillen ve Martinez-Alvarado (2014) tarafından “Utrecht İşe Bağlılık Ölçeği”nin spor ortamına uyarlanması ile geliştirilen ve Türkçe'ye Sırgancı, Ilgar ve Cihan (2019) tarafından uyarlanan “Spora Bağlılık Ölçeği (SBÖ)” (Sports Engagement Scale-SES) uygulanmış ve kişisel bilgi formundan elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonrasında ortaya çıkan sonuçlar bu bölümde tartışılmıştır. Ortaya çıkan sonuçlar ölçeklerin ana ve alt boyutlarına göre değerlendirilmiştir ve yapılan bu değerlendirmeler üzerinden tartışma sonuç bölümü oluşturulmuştur.

Problem cümlesi 1’den hareketle; amatör basketbolcuların cinsiyete göre görev ve ego yönelimlerinin karşılaştırıldığı çizelge 4.1. incelendiği zaman hem görev yönelimi açısından hem de görev ve ego yöneliminde kadınların puan ortalamaları, erkeklere oranla daha fazladır ve bu açıdan cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Ego yönelimi açısından ise cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Görev yönelimli olmayı ya da performans esnasında mükemmel olmayı kendisine gaye edinen sporcuların gelişmeye ve beceride uzmanlık göstermeye odaklanmaları, kendi ilgi ve istekleri doğrultusunda olmaktadır. Görev yönelimli olma ile bağlantılı olan konular, optimum çaba göstermek, kararlı olmak ve beceride ustalaşmak isteği gibi konulardır (Lavallee ve ark. 2004). Buradan hareketle kadın sporcuların gelişmeye erkeklere oranla daha fazla çaba gösterdikleri, daha kararlı oldukları ve ustalaşmaya daha eğilimli oldukları düşünülebilir. Hedeflerin elde edilmesi sonrasında hissedilen başarı hedefin sporcu tarafından elde edilmesine göre değerlendirilmektedir (Nicholls ve ark.1989). Başarı ya da başarısızlık hissi sporcunun hedef yönelimi ile bağlantılıdır. Başarı, kişinin bizzat kendisi ve başkalarıyla karşılaştırılması ile hedef yönelimini belirler (Nicholls 1984). Güçlü görev yönelimine sahip olan bireyler tarafından kabullenen ve bireyin kendisini adapte ettiği davranışların arasında; yoğun öğrenme faaliyetlerinde bulunulması, görevi yerine getirirken gösterilen

yüksek gayret, gayretin gösterilmesinden duyulan gurur ve memnuniyet ve zorlu görevlerle uğraşma tercihi bulunmaktadır (Mcmanus 2004). Bu aşamada kadın sporcuların, kendilerini bizzat kendi sergiledikleri performanslar ve diğer kadın sporcuların performanslarıyla karşılaştırdıkları, erkek sporculardan daha fazla öğrenme isteğine sahip oldukları, sahada mücadele ederken daha fazla gayret gösterdikleri, bundan memnuniyet duydukları ve zor görevleri seçmek ve mücadele etmekten çekinmedikleri ortaya çıkmaktadır.

Problem cümlesi 2'den hareketle; amatör basketbolcuların cinsiyete göre spora bağlılıklarının karşılaştırıldığı çizelge 4.2. incelendiği zaman, zinde olma alt boyutunda amatör basketbolcularda her iki cinsiyetin benzer olduğu söylenebilir, bir başka deyişle her iki cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Spora bağlılık ana boyutu ile adanma ve içselleştirme alt boyutlarında ise her iki cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Sonuçlar incelendiğinde kadın basketbolcuların daha yüksek değerlere sahip olduğu görülmektedir. Bağlılığın 3 önemli özelliği bulunmaktadır; birincisi bağlı olunan şey için çok güçlü bir isteğe sahip olmak; ikincisi, bazen kontrolünü kaybetmek, üçüncüsü ise bağımlı olunan şeye karşı ısrarcı olabilmektir (Shaffer ve ark. 2000). Adanmışlık; kişinin yaptığı işin içine kendisini katması, heyecan duyması, ilham alması, meydan okuması, kişinin uğraştığı spordan onur duyması ve ona anlam yüklemesi olarak ifade edilmektedir (Guillén ve Martínez-Alvarado 2014). Scanlan ve ark. (2013), takım alışkanlıkları ve yapılan işten hissedilen coşku ile birlikte ilham duyma isteğinin bireyleri daha profesyonel hale getirdiğini ifade etmişlerdir. Bu sonuçlara göre kadın sporcular bağlılığın 3 önemli özelliği gereğince; erkek sporculara göre uğraştıkları spor branşı için daha güçlü bir isteğe sahiptirler ve hem o branşta kalıcı hem de başarılı olmak için daha ısrarcı bir yapıya sahiptirler. Başarılı olabilmek için bazen kontrollerini kaybedebilirler, özünde iyi niyet barındıran bu durum bir takım sporu olan basketbolda sporcunun gereksiz aksiyonlar içine girmesi, ferdi davranışlar sergilemesi ve düzen çıkmasıyla bazen kaybetmeye de neden olabilmektedir. Bir başka pencereden bakıldığında ise kadın spocular yaptıkları sporla ilgili yüksek bir heyecan duygusuna sahiptirler, kendi yaptıklarından ve rol modelleri varsa onlardan ilham alabilirler, yaptıkları spora bir anlam yüklerler çünkü bu sayede kendilerini kendi benliklerine ve diğer bireylere karşı ifade eder ve rakiplerine meydan okurlar. Bu meydan okuma spor dışındaki hayatlarında da daha öz güvenli olabilmelerini sağlayabilir.

Problem cümlesi 3'ten hareketle Amatör basketbolcuların yaş kategorisine göre görev ve ego yönelimlerinin karşılaştırıldığı çizelge 4.3'te görev yönelimi, ego yönelimi alt boyutları ve görev ve ego yönelimi ana boyutu açısından yaş kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buradan U12, U14, U16, U18 yaş kategorilerinde basketbol oynayan sporcuların benzer yönelimlere sahip olduğu görülmektedir. Hedef, ulaşılması planlanan mevki ya da yer olarak açıklanmaktadır. Hedeflerin; insanın hayatını idame ettirebilmesinde, ilerlemesinde, hayatını kendisine göre biçimlendirip gelişim elde etmesindeki rolünün de oldukça önemli olduğu belirtilmektedir (Buss 2008). Görev yönelimine sahip olan sporcular, ilerlemeye önem verirler ve müsabaka sırasındaki kadar, uygulama sırasında da mümkün olan en iyiyi yapmak için gayret gösterirler (Duda 1998; Roberts, Treasure ve Conroy 2007). Hedef yöneliminde var olan ikinci boyut diğerlerine göre üstün olmayı, "en iyi" olmayı kasteden ego yönelimidir. Ego yönelimine sahip olan sporcuların amacı, kendi bireysel performanslarını diğer sporcuların performansları ile mukayese etmek ve onlardan daha yüksek performans göstererek onları mağlup etmektir (Yeltepe 2007). Çizelgeden hareketle kadın ve erkek sporcuların yaş kategorisi fark etmeksizin uğraştıkları spor dalı ile ilgili hedeflere sahip oldukları, bu sayede hayatlarının geri kalanına spor sayesinde farklı bir yön verebileceklerini düşündükleri ifade edilebilir çünkü antrenman ve müsabaka sırasında sahip oldukları görev yönelimi sayesinde ellerinden gelenin en iyisini yapmak için çaba gösterirler ve bu durum hem bireysel hem de takım halinde gelişip ilerlemelerine sebep olur, sahip olunan bu görev yönelimi sporcuların yapısı gereği genlerinde var olan ego yönelimi ile kendisini dengede tutmaktadır. Bu denge sporcuların ego yönelimli hareket etmelerine engel olmaktadır. Böylelikle takım bireysel performanslardan değil, tüm oyuncuların toplam performansından yararlanmakta ve başarılı olma şansı artmaktadır.

Problem cümlesi 4'ten hareketle, amatör basketbolcuların yaş kategorisine göre spora bağlılık düzeylerinin karşılaştırıldığı çizelge 4.4'te içselleştirme ve zinde olma alt boyutlarında ve spora bağlılık ana boyutunda yaş kategorileri arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır. Buna karşın adanma alt boyutunda ise istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmektedir. Bu farklılık U18 ile U12 ve U18 ile U14 yaş kategorileri arasında tespit edilmiştir. Veriler incelendiği zaman U18 yaş kategorisinin diğer kategorilerden daha yüksek değerlere sahip olduğu görülmektedir. Bağlılık kavramı kapsamında zinde

olmak; üst düzeyde performans sergileyebilmeyi, zorluklarla karşılaşılrsa dahi yapabildiğinin en iyisini yapmaya çalışmayı ifade ederken, içselleştirme ise yoğunlaşmayı, yapılan sporu özümsemeyi ve spor yaparken kendini kaybetmeyi ifade etmektedir (Guillén ve Martínez-Alvarado 2014). Spor bağlılığı, bir sporcunun genel kondisyonu incelendiği zaman pozitif bilişsel durumlar ve duygusal durumlar üzerine kurulmuş sportif etkinliklerin arasında bir ilişki olduğu şeklinde anlaşılmakta ve bu durumun sporla ilgili faaliyetlere bağlılık oluşturmaya yardım ettiği düşünülmektedir (Martínez-Alvarado ve ark. 2016). U12, U14, U16, U18 yaş kategorilerinde basketbol oynayan sporcuların üst düzeyde mücadele ettikleri gerek antrenman gerekse maçlarda çeşitli zorluklarla yüz yüze gelmelerine rağmen pes etmeyip mücadeleyi bırakmadıkları ve ellerinden gelenin en iyisini yaptıklarını göstermektedir. Bunu yaparken sporcular yaptıkları işe yoğunlaşırlar, tüm dikkatleri gerçekleştirdikleri ve diğerleri tarafından gerçekleştirilen aksiyonların üzerindedir. Bunu kendi içlerinde gayet doğal bir durum olarak yaşarlar ve performansları sırasında kendilerini kaybedebilirler çünkü bunlara sebep olan pozitif algı ve farkındalığa sahiptirler. İş ahlaklarının üst seviyede olduğunu söylemek mümkündür. Adanmışlık profesyonel adanmışlık (usta adanmışlık) ve sosyal adanmışlık olarak iki alt kategoriye kapsamaktadır. Profesyonel adanmışlık (usta adanmışlık), bireyin sahip olduğu potansiyelini ortaya çıkararak onu yakalaması ve yaptığı spordan onur duyarak ona bir anlam yüklemesi ve kendisini geliştirmesidir. Sosyal adanmışlık ise, yaptığı işte en üst seviyede olmak için kendisini işe kaptırma, rakiplerine üstünlük sağlama ve galip gelme isteğini kapsamaktadır (Scanlan ve ark. 2013). U18 kategorisinin adanmışlık alt boyutunda diğerlerine göre daha yüksek puana sahip olmasının nedeni daha küçük olan yaş kategorileri olan U12 ve U14'ten daha fazla farkındalığa sahip olması olarak nitelendirilebilir. U18'de oynayan sporcular yaşları ve edinimlerinden dolayı antrenman ve maçlara kendilerini çok kaptırırlar, para kazanmak, ünlü olmak, daha yüksek standartlarda yaşamak ve benzeri gibi daha çok ilham kaynağına sahiptirler, ergenlik yaş döneminin sona ermesi ile birlikte her alanda kendilerini ispat etmeye ve meydan okumaya daha meyilli olurlar. Basketbol oynamak onlara gurur ve keyif verir çünkü herkesin sahip olamayacağı bir beceriye sahiptirler. Bireyin potansiyeli yaptığı spor sayesinde ortaya çıkmaktadır ve kendisini yukarıda sayılan ilham kaynaklarından hareketle pozitif yönde geliştirmektedir daha açık ifade etmek gerekirse profesyonel adanmışlık içindedir. Aynı zamanda üst seviyede olma duygusu, rakiplerine

karşı üstünlük sağlama ve kazanma isteğinin yüksekliği nedeni ile de sosyal adanmışlığı yaşamaktadır.

Problem cümlesi 5'ten hareketle; amatör basketbolcuların eğitim durumlarına göre görev ve ego yönelimlerinin karşılaştırıldığı çizelge 4.5 incelendiğinde, ortaöğretimde puan ortalamaları ilköğretime nazaran daha yüksek olarak bulunmuş ve görev yönelimi alt boyutunda eğitim durumlarına göre anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Göreve katılımda sahip olunan yeterlilik seviyesi dikkate alınmaksızın orta zorluk seviyesinde bir görev seçme, aktif gayret, faaliyete yoğunlaşma, sürekli ve gelişen performans görev yönelimli bireylerin sahip olduğu özellikler arasında yer almaktadır. Bu tür sporcular açısından sporda hissedilen başarının, yetenek gelişimine, sıkı çalışmaya, görevde usta hale gelmeye ve etkinliğe yoğun ilgi gösterilmesine bağlı olarak ortaya çıktığı görülmektedir (Duda 1993). İlköğretim öğrencilerinin yeterlilik seviyesi yaptıkları spor branşı ne olursa olsun ortaöğretim öğrencilerine göre daha düşüktür, daha iyi hale gelebilmek için deneyime, sıkı çalışmaya ve yaptıkları sporda daha fazla zaman geçirmeye, bir başka deyişle ısrarcı olmaya gereksinimleri vardır. Yaşları ve deneyimleri nedeni ile görevde ustalaşmaları zaman alacaktır ve dikkatlerini büyük yaş kategorilerine göre daha zor odaklar ve yoğunlaşabilirler. Bu nedenle görev yönelimi alt boyutunda aralarında anlamlı bir fark görülmesi normal olarak kabul edilmektedir. Ego yönelimi alt boyutu ve görev ve ego yönelimi ana boyutunda ise ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin eğitim durumlarına göre puan ortalamalarında anlamlı bir fark yoktur. Yapılan çalışmalar, görev ve ego ile bağlantılı hedeflere her sporcunun belirli seviyelerde sahip olduğunu ve iki özgür başarı kuramının birleşiminin sporcuyu tanımladığını göstermektedir (Jagacinski ve ark. 1984; Nicholls ve ark.1990). Buradan hareketle ilköğretim ve ortaöğretim öğrencileri sporun doğasında var olan yarışma ve kazanma duygusundan dolayı ego yönelimlidir. Birey bulunduğu alanda, yaşadığı çevrede, yaptığı sporda kendini göstermek ve rakiplerinden daha fazlasını yaparak onları mağlup etmek ister. Bunu yaparken kendi performansını diğerlerinin performansları ile kıyaslayarak en iyi olmayı hedeflemektedir. Neredeyse tüm sporcular görev ve ego ile bağlantılı tüm hedeflere kendi amaçları, birlikte oynadığı takım arkadaşları, antrenörü, çalışma ortamı gibi nedenlerden dolayı belirli seviyelerde sahiptir ve bunların bir araya gelmesi sporcu kelimesini tanımlamaktadır.

Problem cümlesi 6'dan hareketle Amatör basketbolcuların eğitim durumlarına göre spora bağlılık düzeylerinin karşılaştırıldığı çizelge 4.6 incelendiğinde; zinde olma ve adanma alt boyutları ile spora bağlılık ana boyutunda eğitim durumlarına göre ilköğretim ve ortaöğretim puan ortalamaları arasında anlamlı fark tespit edilmiş ve ortaöğretimde puanlar daha yüksek bulunmuştur. Sporcu bağlılığı kavramı Kelecek ve Kuru (2018) tarafından sporcunun öz güven, fedakârlık ve hareketlilik gibi özellikleriyle birlikte sporda köklü, pozitif, duyuşsal ve bilişsel bir tecrübe olarak tanımlanmıştır. Yapılan çalışmalar sporcu bağlılığının temel ruhsal gereksinimler, başarı durumu ve güdülenme gibi kavramlar ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Ortaöğretim düzeyindeki sporcular, ilköğretim düzeyindeki sporculara göre daha fazla antrenman ve maç yapmışlardır, deneyimleri fazladır. Bir antrenör gözetiminde çalışmaya alışmışlardır. Sahada antrenman ve maç deneyimlerinden kazandıkları deneyim ile, karşılaştıkları zorlukları alt edebilecek, bunlara anında ya da sürecin ilerlemesi sırasında çözüm bulabilecek zihinsel ve fiziksel kondisyona sahiptirler, bu nedenle müsabakanın son anına kadar mücadeleyi bırakmayarak kazanmak için tüm gayretlerini gösterirler. Bu durum ilköğretim öğrencilerinde tecrübesizlik, sahip olunan imkanlar, bireysel yetersizlik gibi nedenlerden dolayı olumsuzluk olarak kendisini göstermekte ve sporcu elinden geleni en iyisini yapmadan bazen mücadeleyi bazen de daha farklı bir travmatik yaşantı sonrası (çok farklı kaybetme, darbe alma, yeterli görülmemesi) uğraşı verdiği spor dalını hatta sporu bırakabilmektedir. Ortaöğretim öğrencileri ergenliğinde vermiş olduğu farklı duygular sebebi ile daha cesur, daha heyecanlı ve yaptığı işe daha fazla anlam yükleyerek örneğin; attığı bir son saniye basketinden sonra şampiyon olduğunu hayal ederek, ya da rakip takımın gözde bir oyuncusunu şık bir hücum hareketi ile geçip turnike attığını düşünerek kendisini sahaya daha fazla adayabilmektedir. Zihinde ve gerçekte yaşanan bu olumlu iklim sporcuda yaptığı spor branşına karşı büyük bir bağlılık ve istek oluşmasına neden olur ve anılan durumların hepsi birbiri ile ilişkili durumdadır. İçselleştirme alt boyutunda ise eğitim durumlarına göre ilköğretim ve ortaöğretim puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir çünkü sporcular her ne kadar tecrübe kazanmış olsalar da henüz yaptıkları sporu tam olarak özümseyecek ve sahada mücadele ederken kendilerini tamamen müsabakanın akışına kaptırabilecek olgunluğa sahip değillerdir.

Problem cümlesi 7'den hareketle, amatör basketbolcuların aile gelir durumlarına göre görev ve ego yönelimlerinin karşılaştırıldığı çizelge 4.7 incelendiğinde; görev ve ego yönelimi alt boyutları ile görev ve ego yönelimi ana boyutlarında bir fark tespit edilmemiştir. Buradan hareketle sporcular açısından aile gelir düzeylerinin görev ve ego yönelimleri üzerinde önemli bir etkisi olmadığı söylenebilir. Görev yönelimine sahip olan sporcu, müsabakaları yeteneklerini bir üst seviyeye getirmek için bir fırsat olarak görmekle beraber, yetenek ve bilgi açısından gelişmeye önem verir ve böylelikle bireysel gelişiminden başarı duyar. Bu tür sporcular kendileri için zor ve yeni görevleri yüklenmekte istekli ve ısrarcı olurlar. Aile içerisindeki olumlu ve destekleyici davranışlar, antrenörün sporculara yaklaşımı ve takım içerisindeki arkadaşlıklar sporcuda görev yönelimini artıran bir başka etken olarak görülebilir. Sporsal açıdan görev yönelimi esnasında performans önemlidir gösterilen performans yüksek olursa müsabaka kazanılır ve sonucunda ödüllendirilir.

Düşük gelirli bir aileden gelmek sporcuyu ileriki yaşantısında daha fazla gelire sahip olmak ve şu anki yaşantısından daha iyi şartlarda bir yaşama kavuşmak için motive edebilir ve ego yöneliminin ağır basmasına neden olabilir. Yüksek gelir seviyesine sahip ailelere mensup olan sporcular ise halihazırda yaşamlarını rahatça idame ettirecek bir gelir düzeyine sahip oldukları için sadece kendi yeteneklerini ispat etmek ve diğerlerinden daha iyi olmak isteyebilirler. Son olarak görev ve ego yönelimi ana boyutunda ise ailelerin sahip olduğu gelir düzeyleri değil, bireyin davranışı belirlenirken başarı hedeflerine odaklanması önemlidir. Bireyin motivasyonunu anlayabilmek için başarı ve başarısızlık kavramlarının kendisi için nasıl bir anlam ifade ettiğini bilmemiz gereklidir (Weinberg ve ark. 2003).

Problem cümlesi 8'den hareketle; amatör basketbolcuların aile gelir durumlarına göre spora bağlılık düzeylerinin karşılaştırıldığı çizelge 4.8'de spora bağlılığın tamamlayıcı faktörlerinden biri olan zinde olma alt boyutunda anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Zinde olma alt boyutu (Lonsdale ve ark. 2007) tarafından hareketli olmak, zihinsel, bedensel ve duygusal enerji olarak tanımlanmıştır. Bir başka açıdan zinde olma alt boyutu, gerçekleştirilen aktivitede pozitif bir zihinsel süreç olma hali olarak tanımlanmaktadır (Schaufeli ve ark. 2002). Bu duruma sporcuların penceresinden bakıldığı zaman karşılaşılan zorluklar karşısında pes etmemek ve ellerinden gelenin en iyisini yapmak çabası görülmektedir. Bir başka alt boyut olan adanmada ise anlamlı

farklılıklar tespit edilmiş, en yüksek adanmışlık düzeyi ise yine en yüksek gelir düzeyine sahip olan ailelere mensup olan sporcularda görülmüş, diğer gelir seviyelerinde daha düşük bulunmuştur. Bunun sebebi yüksek gelir düzeyine sahip olan ailelere mensup sporcuların ilgilendikleri spora devam etme şansının, diğerlerine göre daha yüksek olmasıdır. Bu yapıya sahip olan ailelerin, spor konusunda da daha bilinçli olacağı ve bu bilinci aile içi olumlu ilişkilerle çocuklarına aktaracakları muhakkaktır. Spor sayesinde çocuklar daha sosyal olacak, ortak bir hedef uğruna mücadele edecek, zararlı alışkanlıklardan uzak duracak, zamanı doğru kullanmayı öğrenerek düzenli ve disiplinli bir yaşam tarzına sahip olacak, spor ve eğitimi bir arada yürütmeyi öğrenecektir. Bunların her biri çok önemli kazanımlardır ve ileriki yaşamlarına da olumlu olarak yansıyacaktır. Bilinçli ebeveynler bu kazanımları yeri geldikçe vurgulayarak, çocuklarının spora devam etmelerinde önemli bir rol oynamaktadır. Hangisi olursa olsun bir spor branşında başarı elde edebilmenin en önemli ölçütlerinden bir tanesi o spor dalına kararlı bir şekilde devam etmektir (Scanlan ve ark. 2003). Daha düşük gelir düzeyine sahip olan ailelerde ise gerek yeterli bilinç düzeyine gerekse yeterli olanaklara sahip olunamaması nedeniyle adanmışlık düzeyi düşüktür. Adanmışlık bireyin hedeflediği noktaya ulaşması için gayret göstermesi ve zaman harcaması olarak tanımlanabilir. Adanmışlık sporcuların uğraştıkları branş üzerinde tamamı ile yoğunlaştıkları zaman meydana gelir ve bu sayede sporcular zamanın nasıl geçtiğini anlamazlar ve içinde bulundukları fiziksel aktiviteden uzaklaşamazlar (Seligman ve Csikszentmihalyi 2000). Bu tip ailelere mensup olan çocukların içinde bulundukları imkanlar, aile ve çevrelerinin tutumları ve bunlardan kaynaklı olumsuz düşüncelerin zihinlerinde yer etmesi nedeni ile kendilerini yaptıkları işe tam anlamıyla adanmalarının zor olduğu söylenebilir. İçselleştirme alt boyutunda ise gelir düzeyleri açısından anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Bu durum farklı gelir seviyesine sahip ailelere mensup olan sporcuların hepsinin yaptıkları sporu özümledikleri ve uğraştıkları spor dalından zevk alıp, mutlu oldukları ve performans anında gelirle ilgili herhangi bir olumsuz düşünceye sahip olmadıkları şeklinde yorumlanabilir. Yukarıda bahsi geçen alt boyutların tamamını kapsayan spora bağlılık ana boyutunda ise gelir düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bağlılık, bireyin kendisine verilen görevi boş vermişlik içine girmeden, görevden kaçmadan sahiplenmesi, işini gururla gerçekleştirmesi anlamını taşımaktadır. Bağlılık, belli aktivitelerin merkezinde yer almakta ve spora düzenli olarak katılma konusunda olumlu etkiler meydana getirmektedir

(Wheatley ve Bickerton 2016). Buradan hareketle spora bağıllıkta gelir durumu sahip olunan imkân havuzunu büyütmesi ya da küçültmesi açısından önemli bir rol oynamaktadır ve tespit edilen anlamlı farklılıkların bir tür açıklaması durumundadır. Literatür incelendiği zaman, spora bağıllık kavramının Thibaut ve Kelley (1959)'nin sosyal değişim kuramından ortaya çıktığı görülmektedir. Spora bağıllığın yapısını ortaya koymayı amaçlayan çalışmalarda sporcuların spordan aldıkları zevk, kişisel yatırımlar, sosyal kısıtlamalar, katılım fırsatları, dinçlik, adanmışlık ve sosyal desteğin sporcuların bağıllığını etkilediği görülmektedir (Scanlan ve ark. 1993; Casper ve ark. 2008).

Problem cümlesi 9'dan hareketle; amatör basketbolcuların faal olarak basketbol oynama süresi açısından görev ve ego yönelimlerinin karşılaştırıldığı çizelge 4.9'da görev yönelimi ve ego yönelimi alt boyutları ile görev ve ego yönelimi ana boyutu arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Bu durum sporcuların basketbol oynadıkları süre ne kadar olursa olsun, basketbolun bir takım sporu olması ve başarının birlikte hareket etmekten gelmesinden dolayı görev, ego, görev ve ego yönelimlerinin birbirini dengelemesi olarak yorumlanabilir.

Problem cümlesi 10'dan hareketle; amatör basketbolcuların faal olarak basketbol oynama süresi açısından spora bağıllık düzeylerinin karşılaştırıldığı çizelge 4.10'da içselleştirme alt boyutunda anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Buradan hareketle oyuncuların basketbol oynadıkları yıl fark etmeksizin, basketbol oynamaktan zevk aldıkları, basketbol oynarken mutlu oldukları, yaptıkları işe yoğunlaştıkları ve genelde sporu özelde basketbolu içselleştirdikleri, basketbol ikliminde olmaktan memnun oldukları söylenebilir. Zinde olma, adanma alt boyutları ve spora bağıllık ana boyutunda ise amatör basketbolcuların basketbol oynadıkları yıl açısından anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bahsi geçen boyutların tamamında en yüksek puan 5 yıl ve üzeri bir sürede basketbol oynayan sporculara aittir ve yapılan one way anova testi sonuçlarına göre oynanan süre azaldıkça puanlarda azalmaktadır. Zinde olma alt boyutunda, uzun zamandır basketbol oynayan oyuncular elde ettikleri tecrübeler sayesinde kendilerini formda tutmayı öğrenirler, üst düzeyde performans sergiledikleri zaman kazanmaya daha yakın olduklarını bilirler ve sakatlık gibi, rakibin güçlü olması gibi zorlukların yaptıkları işin bir parçası olduğunu kabul ederek gerek zihinsel gerekse bedensel olarak bu durumlara karşı hazırlıklı olurlar. Basketbol oynanan süre artıkça bu tecrübeler katlanarak sürekli hale gelir, basketbola yeni başlayan ve uzun süredir basketbol oynamayan

sporcuların uzun süredir oynayanlara kıyasla üst düzey performans sergileme ve zorluklar karşısında yılmadan mücadele etme şansları azdır. Adanma alt boyutunda uzun zamandır basketbol oynayan sporcular Guillén ve Martínez-Alvarado (2014)'nın yaptığı spora bağlılık ölçeği, Utrecht işe bağlılık ölçeğinin (UWES) spor ortamına uyarlanması çalışmasında olduğu gibi kendilerini yaptıkları işin içine tam anlamıyla katarlar, heyecan duyarlar, meydan okurlar, kendilerinden daha iyi olan oyunculardan ve rol modelleri varsa onlardan ilham alırlar ve basketbola bir anlam yüklerler. Uzun süre basketbol oynayan sporcuların benzer 3 özelliğe sahip olduğu söylenebilir. Uzun süre basketbol oynayan sporcular, basketbol oynamak için çok güçlü bir isteğe sahiptirler, ikincil olarak bazen bu uğurda kontrollerini kaybedebilir, aşırı antrenman yapabilirler ya da kazanmak uğruna kendilerini ön plana çıkarmak isteyebilirler, üçüncül ve son olarak da basketbol oynamak için ısrarcı olabilirler. Buradan uzun süredir basketbol oynamayan sporcuların uzun süredir oynayanlara kıyasla yukarıda bahsedilen özelliklere sahip olmadıkları ya da daha az sahip oldukları, öz güvenlerinin uzun süredir oynayanlara göre daha az olduğu, daha az gayret ve efor sarfettikleri ama sporun içinde yer almaktan mutlu oldukları sonucu çıkarılabilir.

Problem cümlesi 11'den hareketle; sporda kazanılan başarı düzeyine göre amatör basketbolcuların görev ve ego yönelimlerinin karşılaştırıldığı çizelge 4.11 incelendiğinde; görev ve ego yönelimi alt boyutları ile görev ve ego yönelimi ana boyutları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Buradan amatör basketbolcuların kazandıkları başarıların bölgesel ya da ulusal düzeyde olmasının yukarıda bahsi geçen boyutlara bir etkisinin olmadığı yorumu yapılabilir çünkü sporcu hangi düzeyde olursa olsun başarılı olabilmek için mükemmele yakın performanslar göstermek zorundadır, bu sayede kendilerini takım halinde ve bireysel olarak geliştirebilirler. Elde ettikleri bu gelişim sporcuların görevlerinde ısrarcı olmalarına ve zor görevlerle daha kolayca yüzleşip mücadele etmelerine neden olmaktadır.

Problem cümlesi 12'den hareketle; sporda kazanılan başarı düzeyine göre amatör basketbolcuların spora bağlılık düzeylerinin karşılaştırıldığı çizelge 4.12 incelendiğinde; zinde olma, adanma, içselleştirme alt boyutları ile spora bağlılık ana boyutunda ulusal düzey puanları, bölgesel düzey puanlarına oranla daha yüksek bulunmuştur ve aralarında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bölgesel düzeydeki başarı düzeyi ile kıyaslandığında ulusal düzeyde başarılı olmak daha zordur, çünkü karşılaşılan rakip havuzu genişleyecek,

sporcu kendi bölgesinde tanıdığı ve belki daha önce karşı karşıya geldiği takımlar yerine hiç tanımadığı daha yetenekli oyuncularla, belki daha güçlü üst düzey takımlarla ve onların oyun sistemleri ile karşı karşıya gelecektir. Sporcu burada bir karar vermek zorundadır ya zorluklarla baş etmeye çalışacak ya da hedefinden vazgeçecektir. Zorluklarla baş etmek zor olmandır ama başarıya giden tek yoldur. Bu yüzden her zamankinden daha iyi bir performans sergilemeli, sahada karşılaştığı tüm zorlukların üstesinden gelebilmek için mücadele etmelidir. Müsabaka esnasında tamamen hedefine odaklanmalı, rakipten çekinmeden ona meydan okuyabilmeli, son ana kadar tükenmişlik göstermeden ve hissetmeden mücadele etmelidir. Son derece olumlu olan bu durum bağlılığın tanımı ile ulusal düzeydeki puanların yüksek çıkmasının örtüştüğü şeklinde yorumlanabilir.

Problem cümlesi 13'ten hareketle; amatör basketbolcuların oynadıkları mevkiye göre görev ve ego yönelimlerinin karşılaştırıldığı çizelge 4.13 incelendiğinde; 1 numara olarak adlandırılan oyun kurucular, 2 numara olarak adlandırılan şutör guardlar, 3 numara olarak adlandırılan kısa forvetler, 4 numara olarak adlandırılan uzun forvetler ve 5 numara olarak adlandırılan pivotlar arasında görev ve ego yönelimi alt boyutu ile görev ve ego yönelimi ana boyutları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Buradan hareketle tüm pozisyonlarda oynayan basketbolcuların müsabaka esnasında mükemmel performans göstermeyi amaçladığı, gelişmeye açık olup buna odaklandığı söylenebilir ama bu tamamen kendi ilgileri ve istekleri ile doğru orantılıdır. Sahada yer alan tüm oyuncular kendi pozisyonlarındaki rakip takım oyuncularını doğal olarak mağlup etmek isteyeceklerdir. Hedef, bireyin önceden planlanan yaşantıların sonucu olarak yine önceden planlanan tutum değişikliği, kişinin sergileyeceği tutumun anlatılması olarak tanımlanmıştır (Ertürk 1984). Bu tanım spora uyarlandığı zaman sporcu önceden edindiği tecrübeler sonucunda bir önceki antrenman ya da maçta yaptığı, yapamadığı hareketleri gözden geçirecek, bir sonraki maça daha farklı hazırlanacak ve kazanmak için elinden geleni yapacaktır.

Problem cümlesi 14'ten hareketle amatör basketbolcuların oynadıkları mevkiye göre spora bağlılıklarının karşılaştırıldığı çizelge 4.14 incelendiğinde; 1 numara olarak adlandırılan oyun kurucular, 2 numara olarak adlandırılan şutör guardlar, 3 numara olarak adlandırılan kısa forvetler, 4 numara olarak adlandırılan uzun forvetler ve 5 numara olarak adlandırılan pivotlar arasında zinde olma, adanma ve içselleştirme alt boyutları ile

spora bağıllık ana boyutunda anlamlı bir fark yoktur. Türk Dil Kurumu'na (TDK) göre bağıllık, “birine karşı, sevgi, saygı ile yakınlık duyma ve gösterme, sadakat” olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr 2019). Sportif alan içerisinde sporcuların bağıllıkları ise; sporcuların öz güvenleri, sarf ettikleri efor ve gayretleri, bununla beraber sahadaki hareketleri ile birlikte sporun içinde komple yer alma, tamamen olumlu bir zihinsel durumu yaşama olarak tanımlanmaktadır (Lonsdale ve ark. 2007). Başarılı olmak ve kazanmak için takım olmaları ve takım halinde çalışmaları gereklidir. Bunu başarabilmek için tüm oyuncular üst düzey performans sergilemeli, oynadıkları pozisyon fark etmeksizin kendilerini müsabakanın içine katmalı ve yaptığı işi tam anlamı ile özümsemelidirler. Bu noktadan hareket edildiğinde spora bağıllık ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark bulunamaması tüm pozisyonlarda oynayan oyuncuların birbirlerine sevgi ve saygı ile bağılı oldukları, sahada son ana kadar mücadele ettikleri, tüm takım mensuplarının aynı duyguları paylaşıp aynı yönde hareket ettikleri, sahada ben değil biz düşüncesi ile yer aldıkları ve birbirlerinin hatalarını kapattıkları şeklinde yorumlanabilir.

Problem cümlesi 15'ten hareketle, amatör basketbolcuların farklı bir spor dalı ile uğraşma durumlarına göre görev ve ego yönelimlerinin karşılaştırıldığı çizelge 4.15'te görev ve ego yönelimi alt boyutları ile görev ve ego yönelimi ana boyutunda anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Buradan hareketle ikinci bir spor dalı ile uğraşıp, uğraşmamalarının sporcuların görev yönelimleri üzerinde bir etkisi yoktur, sporcu her durumda başarılı olmak için gerekli çabayı gösterecek, gelişmek ve alanında uzmanlaşmak için yoğunlaşacak ve müsabaka esnasında mükemmel bir performans göstermek için çaba sarf edecektir. Sporcu bir başka spor branşı ile uğraşsın ya da uğraşmasın eğer ego yönelimine sahipse kendi performansını aynı pozisyonda oynadığı kendi takım arkadaşı ile ve rakip takım oyuncularını ile kıyaslayacak, onlardan daha iyi olduğunu göstermek için mücadele edecektir. Görev ve ego yönelimine sahip olan bir sporcu bir ya da ikinci bir spor dalı ile de uğraşsa bile hedefine ulaşmak için çaba gösterecektir, göstereceği bu çaba spor hayatını ve normal hayatını şekillendirmesinde de önemli bir rol oynayacaktır.

Problem cümlesi 16'dan hareketle; amatör basketbolcuların farklı bir spor dalı ile uğraşma durumlarına göre spora bağıllık düzeylerinin karşılaştırıldığı çizelge 4.16'da zinde olma, adanma, içselleştirme alt boyutları ile spora bağıllık ana boyutunda anlamlı

fark anlamlı bulunmamıştır. Bu durum genel olarak sporcuların uğraştıkları spor dalına bağlı oldukları, yaptıkları işe kendilerini adadıkları, bazen kendilerini kaybettikleri, ısrarcı oldukları, pozitif bir psikolojiye sahip oldukları, yaptıkları işten coşku duydukları, zor şartlar altında bile ellerinden gelenin en iyisini yapmaya çalıştıkları ve yaptıkları işi özümstedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Ana problem cümlesini çözümlemek için yapılan korelasyon analizine göre hazırlanan çizelge 4.17’de görüldüğü gibi amatör basketbolcularda görev ve ego yönelimleri ile spora bağlılık düzeyleri arasında tüm alt boyutlarda olumlu yönde istatistiksel olarak orta ve yüksek düzeyde ilişkiler tespit edilmiştir. Lavallee ve ark. (2004) spor psikolojisi, çağdaş temalar isimli çalışmalarında görev yönelimli olma ile bağlantılı olan hareketleri, optimum çaba göstermek, kararlı olmak ve beceride ustalaşmak isteği gibi hareketler olarak tanımlamışlardır. Lemyre ve ark. (2002) futbol gençler kategorisi için başarı hedef yönelimleri, algılanan yetenek ve sportmenlik üzerine yaptıkları çalışmada, görev yönelimine sahip olan sporcuların beceri öğrenimine ve tekniksel gelişime daha fazla ilgi duyduklarını tespit etmişlerdir. Duda (1998) spor ve egzersiz psikolojisi ölçümündeki gelişmeler, Roberts ve ark. (2007) ise bir başarı hedefi yorumu olarak sporda ve fiziksel aktivitede motivasyonun dinamiklerini anlamak isimli çalışmalarında görev yönelimine sahip olan sporcuların, ilerlemeye önem verdiklerini ve müsabaka sırasında olduğu gibi, ellerinden gelenin en iyisini uygulama sırasında da yapmak için gayret gösterdiklerini tespit etmişlerdir. Literatürde son dönemlerde sporcuların hedef yönelimleri ile farklı değişkenlerin arasında bulunan bağlantıları inceleyen çalışmaların sayısı artmıştır. Bruin ve ark. (2009), Figueiredo ve ark. (2009), Hanrahan ve Cerin (2009), Toros ve Kuruç (2005) konu ile ilgili çalışmalar yapmışlar ego ve görev yönelimleri arasında benzerlikler bulmuşlardır. Örneğin; Abele ve Alfermann (2001) spor ve egzersiz psikolojisi isimli çalışmalarında görev yönelimine sahip olmanın, spordan keyif alma, içsel güdülenme, yenilgiye karşısında kararlı olabilmek ve orta seviye zorluğa sahip hedef seçimiyle bağlantılı olduğunu ortaya koymuşlardır. Buradan hareketle görev yönelimli sporcuların gelişmeye açık oldukları, kendilerini rakipleri ile kıyasladıkları fakat basketbolun bir takım sporu olması nedeniyle görev ve ego yönelimleri ile ego yönelimlerinin dengede olduğu düşünülebilir çünkü takım başarısı ve kazanmak için hedef ve görev yönelimli olmak daha önemlidir. Sporcu şartlar ne olursa olsun, elinden gelenin en iyisini yapmak için mücadele eder, gelişmeye önem verir

ve elde ettiği başarıdan mutluluk duyar. Festinger'in (1954) sosyal karşılaştırma varsayımı gereğince, bireylerin motivasyonu kendilerini değerlendirmeye y6neliktir ve subjektif kararlardan etkilenmeyen, objektif kıstasların sağlanamadığı durumlarda, kendilerini başkaları ile kıyaslayarak değerlendirirler. Adanmışlık ise kişinin yaptığı işin i6ine kendisini katması, heyecan duyması, ilham alması, meydan okuması, kişinin uğraştığı spordan onur duyarak ona anlam y6klemesi olarak ifade edilmektedir (Guill6n ve Alvarado 2014). Bu iki alt boyut arasında orta d6zeyde anlamlı bir ilişki vardır. Bunun nedeni olarak sporcuların kendilerini diğerleri ile kıyaslama ve yaptıkları işe kendilerini adama d6zeylerinin benzer seviyelerde olduğu d6ř6n6lebilir. Scahaufeli ve ark. (2002) Bağlılık ve t6kenmişliğin 6l66m6 isimli 6alışmalarında bağlılığı, iş ile alakalı olarak duyumsanan, 6zerinde ısrarcı olunan, tatmin sağlayan pozitif manada zihinsel bir durum olarak tanımlamışlardır. Buradan hareketle spora bağlılık ve adanma alt boyutu arasında da orta seviyede benzer şekilde bir ilişki s6z konusudur 66nk6 sporcuların benzer şekillerde yaptıkları işe karşı ısrarcı oldukları, meydan okudukları, olumlu bir zihinsel duruma sahip oldukları, yaptıkları işin i6ine kendilerini kattıkları d6ř6n6lebilir. Spora bağlılık ile ego y6nelimi arasında da orta d6zeyde bir ilişki s6z konusudur 66nk6 sporcular yine benzer seviyelerde ısrarcı olma ve kendilerini başkaları ile kıyaslama d6ř6ncesine sahiptirler. G6rev y6nelimi, g6rev ve ego y6nelimi ve i6selleştirme arasında ise y6ksek d6zeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Bu durum sporcuların kendileri adına belirli hedeflere sahip oldukları, yaptıkları sporu y6ksek seviyede 6z6msedikleri, antrenman ya da m6sabaka sırasında bazen kendilerini kaybettikleri ve performans sırasında m6kemmeli olmayı ama6ladıkları şeklinde yorumlanabilir. G6rev ve ego y6nelimi ile diğer t6m alt boyutlar arasında y6ksek d6zeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Bu durum da sporcuların y6ksek d6zeyde belirli hedeflere sahip oldukları ve onları elde etmeye y6neldikleri, kendilerini kaybettikleri, yaptıkları işin i6ine kendilerini kattıkları, yaptıkları işten heyecan duydıkları, 6st d6zeyde performans sergilemeye 6alıştıkları, zorluklarla karşılaşsalar dahi ellerinden gelenin en iyisini yapmaya 6alıştıkları, kendilerini diğer sporcularla kıyasladıkları, onlardan daha iyi performans g6stermek istedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Konuyla ilgili olarak alan yazındaki diğer 6alışmalara bakıldığında Kangotan (2020) d6v6ř sporcularının m6kemmeliyet6ilik ve spora bağlılık d6zeylerini incelediği

çalışmasında araştırmaya katılan sporcuların cinsiyetlerine göre spora bağlılıklarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit etmemiştir. Bu sonuç çalışmamızla farklılık göstermektedir. Bağlılığın 3 önemli özelliği bulunmaktadır; birincisi bağlı olunan şey için çok güçlü bir isteğe sahip olmak; ikincisi, bazen kontrolünü kaybetmek, üçüncüsü ise bağımlı olunan şeye karşı ısrarcı olabilmektir (Shaffer ve ark. 2000). Bu sonuçlara göre amatör kadın basketbolcular bağlılığın 3 önemli özelliği gereğince; erkek basketbolculara göre uğraştıkları spor branşını yapmak bir başka deyişle basketbol oynamak için daha güçlü bir isteğe sahiptirler ve hem o branşta kalıcı hem de başarılı olmak için daha ısrarcı bir yapıya sahiptirler. Başarılı olabilmek için bazen kontrollerini kaybedebilirler. Keleş ve Göktürk (2017), kadın futbolcularda spora olan bağlılığın, sporcu tükenmişliğini belirlemedeki rolünü inceleyen çalışmalarında, kadın sporcuların spora bağlılık düzeylerinin yüksek olduğu ortaya koyulmuştur. Aynı şekilde Siyahtaş ve ark. (2020), bireysel ve takım sporu yapan bireylerin spora bağlılık düzeylerini ele aldıkları çalışmalarında sporcuların cinsiyetlerine göre içselleştirme, adanma, zinde olma ve spora bağlılık boyutlarında kadın sporcuların ortalama puanlarının erkek sporculardan daha yüksek olduğu sonucuna varmışlardır. Sivrikaya ve Biricik (2019) ise Milli takım düzeyindeki elit kayakçıların sporcu bağlılık düzeylerinin incelenmesi isimli çalışmalarında, sporcuların cinsiyetlerine göre spora bağlılık alt boyutlarında kadın sporcuların spora bağlılıklarının erkek sporculara göre yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır. Aynı şekilde Keleş ve Kuruç (2018) tarafından erkek futbolcular, Keleş ve Göktürk (2017) tarafından da kadın futbolcular ile yapılan çalışmalar karşılaştırıldığında kadın sporcularda spora bağlılığın daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Babic ve ark. (2015) tarafından en iyi Hırvat sprint koşucularında atletik katılım ve atletik kimlik adıyla yapılan çalışmada kadın sporcuların ortalama puanlarının erkek sporculara göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Buradan hareketle literatürdeki bu sonuçlar, çalışmamızdan elde edilen sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Arıburun ve Aşçı (2005) tarafından Amerikan futbolu oyuncularında algılanan güdüsel iklim ve hedef yönelimi üzerine yapılan çalışmada ego yönelimi ortalamalarının görev yönelimi ortalamalarından düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu durum çalışmamızda amatör basketbolcuların cinsiyete göre, yaş kategorisine göre, eğitim durumlarına göre, aile gelir durumlarına göre, faal olarak basketbol oynama sürelerine göre, kazanılan başarı düzeyine göre, oynadıkları mevkiye göre, farklı bir spor dalı ile uğraşma

durumlarına göre görev ve ego yönelimlerinin karşılaştırıldığı ve görev yönelimi ortalamalarının ego yönelimi ortalamalarından yüksek bulunduğu durum ile benzerlik göstermektedir. Buradan hareketle sporcuların görev yönelimli hedeflere sahip oldukları söylenebilir. Duda (1989) bireysel ve takım sporu yapan liseli ve üniversiteli sporcularla yaptığı çalışmada, erkek ve kız öğrencilerin hedef yönelimlerinde anlamlı farklılık tespit etmiştir. Bu araştırmanın sonucunda, erkeklerin daha çok ego yönelimli, kadınların ise daha çok görev yönelimli olduğu belirtilmiştir. Bu durum çalışmamızda amatör basketbolcuların cinsiyete göre görev ve ego yönelimlerinin karşılaştırıldığı ve kadın sporcuların görev yönelim puanlarının yüksek çıktığı durum ile benzerlik göstermektedir. Uzgun ve ark. (2021) rekreasyonel koşucuların spora bağlılık düzeylerini inceledikleri çalışmalarında içselleştirme alt boyutunda gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar olduğunu ve bu durumun kadın katılımcılar lehine gerçekleştiğini tespit etmişlerdir. Bu durum çalışmamızda amatör basketbolcuların cinsiyete göre spora bağlılık düzeylerinin karşılaştırıldığı ve kadın sporcuların içselleştirme alt boyutu puanlarının yüksek çıktığı durum ile benzerlik göstermektedir. Cvetkovic ve ark. (2014) ebeveynlerin sosyo-ekonomik durumu ve çocuklarının spor katılımı isimli çalışmalarında çocukların spora katılımın, çocukların geldiği ailenin ekonomik durumuna ve ebeveynlerin eğitime bağlı olduğunu tespit etmiştir. Bu durum çalışmamızda amatör basketbolcuların aile gelir durumlarına göre spora bağlılık düzeylerinin karşılaştırıldığı ve en yüksek gelir düzeyinin adanma, içselleştirme ile spora bağlılık boyutlarında en yüksek puanları sağladığı durum ile benzerlik göstermektedir.

6. SONUÇ

Amatör basketbolcuların arasında kadın basketbolcuların erkeklere oranla daha fazla görev yönelimli oldukları ve yaptıkları spora bağlı oldukları ortaya çıkmıştır. Bu durum içinde yaşadıkları toplumda erkeklere oranla sorumlulukla ilgili olarak daha yoğun bir aile eğitimi aldıkları ve bunun yaptıkları işe yansıdığı şeklinde yorumlanabilir. Erkeklerin görev yönelimini ve spora bağlılıklarını artırmak için aileleri ile görüşülmesi, antrenman ve maçlarda daha fazla sorumluluk verilmesi önerilebilir.

Amatör basketbolcular benzer düzeyde görev ve ego yönelimi ile spora bağlılığa sahiptirler ve yaşları büyüdükçe hedef yönelimlerinin ve spora bağlılıklarının arttığı tespit edilmiştir. Bu artış özellikle adanmışlık boyutunda U18 kategorisinde U14 ve U12'ye karşı kendisini göstermektedir. Bu durum yaşla birlikte sporcuların cinsiyet ayrımı olmaksızın uğraştıkları spor dalı ile ilgili farkındalıklarının arttığı şeklinde yorumlanabilir. Antrenman yapılan iklim sporcular belirli bir seviyeye geldikten sonra biraz daha müsabaka ortamı sertliğine evrilerek sporcuların farkındalıklarının daha küçük yaşlardan itibaren geliştirilmesi önerilebilir.

Amatör basketbolcuların eğitim seviyeleri arttıkça görev ve ego yönelimlerinin de arttığı tespit edilmiştir, aynı durum spora bağlılığın içselleştirme haricindeki diğer alt boyutları için de geçerlidir. Bu durum eğitimin önemini ortaya koymaktadır. Eğitimin aksatılmadan sürdürülmesi ilerleyen dönemlerde bireylerin spor harici yaşantılarında sorumluluklarının farkında olmaları ve bunları yerine getirmeleri için çaba göstermeleri açısından önemlidir. Antrenör ve idarecilere aile ve sporculara eğitimin önemi ve sonrasındaki kazanımlarının anlatılması için periyodik toplantılar yapmaları önerilebilir.

Amatör basketbolcuların aile gelir durumlarının görev ve ego yönelimlerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir. Bu durum gelir düzeyi ne olursa olsun sporcuların benzer düzeyde hedef ve ego yönelimine sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir fakat zinde olma haricinde diğer alt boyutlarda ve spora bağlılık düzeyinde aile gelir düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Gelir düzeyi arttıkça adanma, içselleştirme ve spora bağlılığın arttığı tespit edilmiştir. Bu durum yeterli bir gelire sahip ailelerin çocuklarının basketbol oynama imkanlarına daha kolay ulaştığı, daha iyi beslenebildiği, daha kolay malzeme temin edebildiği şeklinde yorumlanabilir.

Antrenör ve idarecilere yetenekli ama aileleri yeterli gelir seviyesine sahip olmayan çocuklar için basketbol bursu benzeri olanaklar tanınmaları, bu tür sporculardan aidat almamaları ya da yeterli gelir seviyesine sahip aileler ile görüşülerek malzeme sağlanması önerilebilir.

Amatör basketbolcuların faal olarak basketbol oynama sürelerinin görev ve ego yönelimleri ile görev yönelimi ve ego yönelimi alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir. Bu durum basketbol oynama süreleri ne olursa olsun sporcuların benzer düzeyde hedef ve ego yönelimine sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir fakat içselleştirme haricinde diğer alt boyutlarda ve spora bağlılık düzeyinde faal olarak basketbol oynama süreleri arttıkça anlamlı farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. 5 yıl ve üzerinde bir süredir basketbol oynayan sporcular en yüksek zinde olma, adanma ve spora bağlılık düzeylerine sahiptir. Bu durum bir işin uzun süre yapılmasının gerekli tatmin sağlanıyorsa, yapılan işe olan bağlılığı arttırdığı şeklinde yorumlanabilir. Antrenör ve idarecilere sporcuların gelişmesi hem duygusal hem de fiziksel yönden doyum sağlanması için gerekli şartların sağlanması önerilebilir bu sayede sporcu uzun süre basketbol oynayacak ve mutlu olduğu yerden başka bir yere başka bir kulübe gitmek istemeyecektir.

Amatör basketbolcuların kazanılan başarı düzeyine göre görev ve ego yönelimleri ile görev yönelimi ve ego yönelimi alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum kazanılan başarı ne olursa olsun sporcuların benzer düzeyde hedef ve ego yönelimine sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir fakat spora bağlılık da dahil olmak üzere bağlı diğer tüm alt boyutlarda anlamlı farklılıklar ulusal başarı düzeyi lehinde tespit edilmiştir. Bu durumdan ulusal düzeyde elde edilen başarının sporcular tarafından daha fazla önemsendiği yorumu çıkarılabilir çünkü bu sayede oyuncu ünlü olacağını, kendisini basketbolla ilgilenen herkesin tanıyacağını ve daha iyi imkanlara sahip kulüplere transfer olacağını düşünebilir. Antrenörlere her iki başarı düzeyinin birbirini desteklediğini sporcularına anlatmaları önerilebilir, çünkü ulusal düzeyde başarı elde etmek için öncelikle bölgesel düzeyde başarılı olmak gereklidir.

Amatör basketbolcuların oynadıkları mevkiye göre görev ve ego yönelimleri ve alt boyutları ile spora bağlılık düzeyleri ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum basketbolcuların oynadıkları mevki fark etmeksizin

benzer yönelimlere ve bağılılığa sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir çünkü burada ana hedef kazanmaktır ve bunun için tüm oyuncular hem kendileri hem de takımları için mücadele etmek zorundadır. Antrenörlere daha başarılı olmak için tüm oyunculara kendi mevkileriyle olduğu kadar diğer mevkilerle ilgili detaylı antrenmanlar yaptırmaları ve bu sayede oyuncuya birkaç pozisyonu birden oynayabilme becerisinin kazandırılması ile oyun sezgisinin artırılması önerilebilir.

Amatör basketbolcuların farklı bir spor dalı ile uğraşma durumlarına göre görev ve ego yönelimleri ve alt boyutları ile spora bağılılık düzeyleri ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum basketbolcuların başka bir spor ile uğraşsınlar ya da uğraşmasınlar benzer yönelimlere ve bağılılığa sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir. Sporculara başka bir spor branşı ile ilgileniyorlarsa başarılı olup zevk alıyorlarsa buna devam etmeleri ama bir süre sonra daha başarılı oldukları ve yapmaktan keyif aldıkları branşa yönelmeleri önerilebilir.

7. KAYNAKLAR

1. **Abele A. E, Alfermann D.** Sport and exercise psychology: Overview. In N.J. Smelser & P. B. Baltes (Editors-in-Chief), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, **2001**. Amsterdam: Elsevier, p. 14909-14913.
2. **Açıkada C. ve Ergen E.** *Bilim ve Spor*. Tek Ofset Matbaacılık, Ankara, **1990**.
3. **Akgün N.** *Egzersiz Fizyolojisi*. Gökçe Ofset Matbaacılık, I. Cilt, 3. Baskı, Ankara, **1989**.
4. **Solmaz. A. R, Bahadır T. K.** *Basketbolda Oyuncu Pozisyonları ve Beyin İşleme Çalışmalarının Önemi*, Çizgi Kitabevi, Konya, **2020**, s. 4-9.
5. **Alparslan A.M, Özkul A.S.** Günümüzün Yitiği: “Uсталık Meyli”, *Isparta Okulu Dergisi* **2021**, Cilt: 1(1), s.36–46
6. **Alpullu A.** *Her Yönüyle Basketbol*. Beta Basım Yayım, İstanbul, **2015**.
7. **Altıntaş A, Koruç B.P, Akalan C.** Sporcuların hedef yönelimleri, algılanan güdüs el iklimleri ve algılanan fiziksel yeterliklerinin cinsiyete ve deneyim düzeyine göre karşılaştırılması. **2012**. Ankara: *Türkiye Klinikleri J Sports Sci*, 4(1), s.1-15
8. **Alvarez MS, Balaguer I, Castillo I, Duda. J.L.** Coach autonomy support and quality of the sport engagement scale: an adaptation of the utrecht work engagement Scale (uwes) for The Sports environment sport engagement in young soccer players. *The Spanish Journal of Psychology*, **2009**, 12(1), 138-148.
9. **Ames C,** Achievement goals motivational climate, and motivational processes. In Roberts, G.C.(Ed.), *Motivation in Sport and Exercise*, **1992**, (pp. 161-176). Champaign, Illinois: Human Kinetics.
10. **Ames, C, Archer J.** Achievement goals in the classroom: Students' learning strategies and motivation processes. *Journal of Educational Psychology*, **1988**, 80, 260-267.
11. **Arıburun B, Aşçı F. H.** Amerikan Futbolu Oyuncularında Hedef Yönelimi ve Algılanan Güdüs el İklim. **2005**. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, III (3) 111-114.
12. **Astrand PO, Rodahl K.** *Textbook of Work Physiology: Physiological Bases of Exercise*, Third Edition. McGraw-Hill Book Company, USA, **1986**. pp.189, 191–192, 301, 308, 444, 561.
13. **Aşçı A.** “Voleybolda Kuvvet Gelisimi.” *Voleybol Bilim ve Teknoloji Dergisi*, **1995**. (3):10–11.
14. **Aytuna, F. ve Yüce, M.** *Türkiye'nin Basketbol Aşkı*. Türkiye Basketbol Federasyonu Yayınevi, İstanbul, **2021**.
15. **Behnke AR, Wilmore JH.** *Evaluation and regulation of body build and composition*. Englewood Cliffs, N.J., Printice Hall. **1974**.
16. **Bortoli L, Robazzo C.,** Italian version of the task and ego orientation in sport questionnaire. **2005**. *Perceptual and Motor Skills*,100,43-50.
17. **Brittenham G.** *Complete Conditioning for Basketball*, Human Kinetics.24-29, **1996**,
18. **Bruun AP. De, Bakker FC, Oudejans, RRD.** Achievement goal theory and disordered eating: Relationships between female gymnasts' goal orientations, perceived motivational climate and disordered eating correlates. *Psychology of Sport and Exercise*, **2009**, 10, 72-79.
19. **Bulkaz O.** Basketbolcularda bazı fiziksel ve fizyolojik özelliklerin incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya **2009**.
20. **Burton D, Naylor S.** The jekly / hyde nature of goals: revisiting and updating goal-setting in sport. In. T.S. Horn (Ed.) *Advances in Sport Psychology*. Champaign, **2002**, IL: Human Kinetics Books.
21. **Buss DM.** *Human Nature and Individual Differences: Evolution of Human Personality*, içinde, *Handbook of Personality: Theory and Research*, (Third Edition), **2008**, John, O. P., Robins, R. W., Pervin, L. A., Guilford Press.
22. **Byun S, Ruffini C, Mills JE, Douglas A.C, Niang M. ve ark.** Internet addiction: Metasynthesis of 1996-2006 quantitative research. *Cyberpsychology & Behavior*, **2009**, 12(2), 203-207. DOI: 10.1089/cpb.2008.0102.
23. **Casper J.M, Andrew DP.** “Sport Commitment Differences among Tennis Players on the Basis of Participation Outlet and Skill Level”, *Journal of Sport Behavior*, **2008**, 31(3): 201-219.
24. **Castagna C, Impellizzeri FM, Rampinini E, D'Ottavio S, Manzi V.** The Yo-Yo Intermittent Recovery Test In Basketball Players *Journal Science Medicine Sport*. 11, **2008**, 202-208. ISSN: 2458-9373.

25. **Chie-Der D, Chen S, Hung-Yu C, Li-Kang. C.** Male and female basketbol players' goal orientation, percived motivational climate, perceived ability and the sources of sport confidence. *The Sport Journal*. **2003**, 6, 3.
26. **Cox RL, Stavros L.** Home Advantage in Football: The Perceptions of Professional Players, Moray House Institute of Education, *Heriot-Watt University, Scotland*. **1998**.
27. **Cox RH.** *Sport psychology: concepts and applications*. Third Edition. Dubuque, Iowa, **1995**, Wm. C. Brown.
28. **Cvetkovic N, Nikolic D, Pavlovic L, Djordjevic N, Golubovic M. ve ark.** "Socio-Economic Status Of Parents And Their Children Sports Engagement". *Facta Universitatis, Series: Physical Education and Sport*, 179-190. **2014**.
29. **Defreese JD., Smith A.L.** Areas of Worklife and the Athlete Burnout Engagement Relationship. *Journal of Applied Sport Psychology*, **2013**, 25(2), 180-196.
30. **Demir, M.** "Dayanıklılık Antrenmanının Aerobik Güce Etkisi." *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **1996**. Cilt, 1, sayı:(4): 8-9.
31. **Dereceli Ç.** *Basketbol*. Ergun Yayınevi, İzmir, **2019**.
32. **Diener C. I, Dweck.C. S.** An analysis of learned helplessness: Continuous changes in performance, strategy, and achievement cognitions following failure. *Journal of Personality and Social Psychology*, **1978**, 36(5), 451-462.
33. **Doğu G, Zorba E, Ziyagil M.A, Aşçı H, Aşçı A.** "Elit Türk Güreşçilerinin Vücut Yağ Oranlarının Hesaplanması." *Spor Bilimleri Dergisi*, **1994**, 6(2): 3-14.
34. **Duda JL.** "Motivation in sport setting: A goal perspective approach". In Roberts, G.C. (Eds.), *Motivation in Sport and Exercise* (pp.57-91). Champaign, Illinois: *Human Kinetics*, **1992**.
35. **Duda, JL.** *Advances in sport and exercise psychology measurement*. **1998**.
36. **Duda JL.** Goal perspectives, participation and persistence in sport. *International Journal of Sport Psychology*, **1989**, 20(1), 42-56.
37. **Duda, JL.** Goals: A social-cognitive approach to the study of achievement motivation in sport. **1993**. In R.N. Singer, M. Murphey & L. K. Tennant (Ed.), *Handbook on Research on Sport Psychology*, New York: Macmillan, pp. 421-436.
38. **Duda JL, White SA.** Goal orientations and beliefs about the cause of sport success among elite skiers. *The Sport Psychologist*, **1992**, 6, 334-343.
39. **Duda, JL. White, SA.,** Goal orientations and beliefs about the cause of sport success among elite skiers. **1992**. *The Sport Psychologist*. 6(4),334-343.
40. **Durupınar M.** *Beşiktaş Tarihi*.Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, **2002**.
41. **Durupınar M.** *Türk Basketbolunun 100 Yıllık Tarihi*, Eren Yayıncılık, Kitap, Dağıtım Ltd. Şti, İstanbul, **2006**.
42. **Dündar U.** *Basketbolda Kondisyon*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, **2004**.
43. **Dweck CS.** Elliot, E. Achievement motivation. In M. Hetherington (Ed.), *Handbook of child psychology: 4: Socialization, Personality and Social Development*. **1983**. New York: Wiley, p. 643-691.
44. **Dweck CS.** *Motivational processes affecting learning*. *American Psychologist*, **1986**, 41(10), 1040-1048.
45. **Elliot ES, Dweck C. S.** Goals: An approach to motivation and achievement. *Journal of Personality and Social Psychology*, **1988**, 54, 5-12
46. **Ergen, E, Demirel D, Güber R, Turnagöl N.** *Spor Fizyolojisi*, Beden Eğitimi Lisans Tamamlama Programı, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, **1993**. No:584, ss:7-8, 36-41, 78,
47. **Erhan T, Çarıkçı İH, Alparslan A.M.** "Usta Olmak Mı Diğerlerinden Daha İyi Olmak Mı? Çoklu Başarı Hedeflerine Dair Teorik Çerçeve", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, **2018**, C.23, S.2, s.483-498.
48. Erişim: <http://arsiv.salom.com.tr/news/print/2943-Potanin-enleri-ve-ilkleri.aspx> Erişim Tarihi: 28.06.2021, Saat: 15.00
49. Erişim: http://web.hitit.edu.tr/dersnotlari/farukyamaner_28.10.2015_4F1Q.pdf Erişim Tarihi: 27.06.2021, Saat: 23.52.
50. Erişim: <https://basketballhq.com> . 2020 Erişim tarihi:29.06.2021.Saat: 10.45.
51. Erişim:<https://bedenegitimispor.com/basketbol-nedir.html/> **2020**. Erişim Tarihi: 27.06.2021, Saat: 23.38.
52. Erişim:<https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 27.06.2021, Saat: 16.15.

53. Erişim: <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/basketbol>.**2012**. Erişim tarihi: 28.06.2021. Saat: 08.41.
54. Erişim: <https://www.eurohoops.net/tr/tbl-tr/1249221/basketbol-super-liginin-ilkleri-rekorlari-ve-unutulmazlari/> **2021** Erişim Tarihi: 29.06.2021, Saat: 16.15
55. Erişim: <https://www.fiba.basketball/>**2016**. Erişim Tarihi: 27.06.2021, Saat: 10.30
56. Erişim: <https://www.ntvspor.net/>Erişim Tarihi: 29.06.2021, Saat: 15.15
57. Erişim: <https://www.tbf.org.tr>. **2020** Basketbol Oyun Kuralları Erişim Tarihi: 29.06.2021, Saat: 16.25
58. Erişim: <https://www.tbf.org.tr/tarihce/avrupa-kupalari> Erişim tarihi: 29.06.2021. Saat: 09.20.
59. Erişim: <https://www.tbf.org.tr/tarihce/ulkemizde-basketbol> **2019**. Erişim Tarihi: 30.06.2021, Saat: 10.00
60. Erişim: http://www.basketboloyunkurallari.com/basketbol_oyun_kurallari_temel.html Erişim tarihi: 29.06.2021. Saat: 09.00.
61. Erişim: <https://acikders.ankara.edu.tr/mod/resource/view.php?id=63163>Erişim tarihi: 30.06.2021. Saat: 09.00.
62. Erişim: <https://beinsports.com.tr/haber/real-madrid-fenerbahce-ulker>.**2015**. Erişim Tarihi: 29.06.2021, Saat: 15.30
63. Erişim: <https://burlingtonbasketball.ca/> Erişim tarihi: 29.06.2021. Saat: 11.15
64. Erişim: <https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6zl%C3%BCk/ingilizce/> Erişim Tarihi: 28.06.2021. Saat: 08.52.
65. Erişim: <https://gencerbaytimur.com/>. **2021**. Erişim Tarihi: 29.06.2021. Saat: 11:35
66. Erişim: <https://swishbasketball.com.au/> Erişim tarihi: 29.06.2021. Saat: 11.32.
67. Erişim: https://tr.wikipedia.org/wiki/2018_EuroLeague_D%C3%B6rtl%C3%BC_Final Erişim Tarihi: 29.06.2021, Saat: 15.55
68. Erişim: https://shgm.gsb.gov.tr/Public/images/SGM/Federasyon/92814TBF_FaaliyetRaporu.pdf **2018**. Erişim Tarihi: 29.06.2021, Saat: 16.10
69. Erişim: https://www.basketbolegitim.com/basketbol-makaleleri/basketbolun_tarihcesi/.**2015**. Erişim Tarihi: 27.06.2021, Saat: 23.35.
70. Erişim: <https://www.cnnturk.com/spor/basketbol/darussafaka-eurocup-sampiyonu-oldu> **2018**. Erişim Tarihi: 27.06.2021, Saat: 23.38.
71. Erişim: <https://www.egitimsistem.com/basketbol-ilk-olarak-hangisiyle-oyanmistir-80469h.htm>. **2020**, Erişim Tarihi: 27.06.2021, Saat: 23.45.
72. Erişim: <https://www.egitimsistem.com/basketbolcu-ne-is-yapar> **2021**. Erişim Tarihi: 27.06.2021, Saat: 23.50.
73. Erişim: <https://www.eurohoops.net/tr/trademarks-tr/1105253/turk-basketbol-tarihinin-ilkleri-rekorlari-unutulmazlari/>. **2020**. Erişim tarihi: 29.06.2021. Saat: 09.15.
74. Erişim: https://www.eurosport.com.tr/basketbol/basketbolda ilkler_sto2503496/story.shtm **2010**. Erişim tarihi: 29.06.2021. Saat: 09.20.
75. Erişim: https://www.eurosport.com.tr/basketbol/trabzonspor-medical-park-son-saniyede-yikildi_sto4694806/story.shtm Erişim Tarihi: 29.06.2021, Saat: 15.25
76. Erişim: <https://www.galatasaray.org/haber/basketbol/kadin-basketbol/eurocup-women-sampiyonu-galatasaray/39466> **2018**. Erişim Tarihi: 29.06.2021, Saat: 16.15
77. Erişim: <https://www.hurriyet.com.tr/botas-kupayi-schioya-kaptirdi-39238322>. **2001**. Erişim Tarihi: 27.06.2021, Saat: 10.30
78. Erişim: <https://www.hurriyet.com.tr/turk-basketbolunda-ilkler-ve-rekorlar-24900206> **2017**. Erişim Tarihi: 28.06.2021, Saat: 14.45.
79. Erişim: <https://www.milliyet.com.tr/egitim/sozluk/konsantrasyon-nedir-tdk-sozluk-anlami-ne-demek konsantre-olmak-ne-demek-6567137> **2021** Erişim Tarihi: 27.06.2021, Saat: 23.55.
80. Erişim: <https://www.milliyet.com.tr/gundem/ego-nedir-tdkya-gore-egoistlik-ve-egoizm-ne-demektir-6197050> **2020** Erişim Tarihi: 27.06.2021, Saat: 23.42.
81. Erişim: <https://www.ntvspor.net/basketbol/basketbol-2017-5a44e4508112b919a80f7a0c> **2017**. Erişim Tarihi: 29.06.2021, Saat: 15.48
82. Erişim: <https://www.tbf.org.tr/tarihce/avrupa-kupalari> **2021**. Erişim Tarihi: 29.06.2021, Saat: 15.35
83. **Ertürk S.** *Eğitimde Program Geliştirme*, Yelkentepe Yayınları, No:4, Ankara, **1984**.
84. **Fernandes NE, Correia AH, Abreu A.M, Biscaia R.** Relationship between sport commitment and sport consumer behavior. *Motricidade*. **2013**; 9(4):2-11.

85. **Figueiredo AJ, Goncalves CE, Silva MJCE, Malina RM.** Youth soccer players, 11-14 years: Maturity, size, function, skill and goal orientation. *Annals of Human Biology*, **2009**, 36: 1, 60-73.
86. **Foss ML, Keteyian, SJ.** *Fox's The Physiological Basis for Exercise and Sport*. WCB/McGraw-Hill Companies **1998**.
87. **Fox EL, Bowers RW, Foss ML.** *The Physiological Basis of Physical Education and Athletics*, Sounders College Publishing. Fourth Edition. **1988**. Francis Gruop, London and NewYork: p.35/65.
88. **Gallahue DL.** "Effect of movement and vision on visual-motor adjustment to optical rearrangement." *Perceptual and Motor Skills*. **1982**. Jun;54(3):935-42.
89. **Gökmen H, Karagül T, Aşçı HF.** *Psikomotor Gelisim*. T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, **1995**.
90. **Green JS, Crose SF.** "Endurance Training on Cardiovascular Function and Aged." *Sports Medicine*, **1993**. 16(5): s331-41.
91. **Greene R.** *Uсталık*. (Çev: Füsün Doruker). Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, **2018**.
92. **Guillén F, Martínez-Alvarado JR.** The Sport Engagement Scale: An Adaptation of the Utrecht Work Engagement Scale (UWES) for the Sports Environment. *Universitas Psychologica*.**2014**, 13(3), 975-984.
93. **Güllüler Ö.** Basketbol Sporunun 7-12 Yaşlarındaki Erkek Çocuklarındaki Boy-Kilo ve Vücut Yağ Oranına Etkisi.Y. lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, **2005**.
94. **Gümüş H, Saraçlı S, Ömür FK, Doğanay G, Kurtipek S,** Ortaöğretim öğrencilerinde fair play kavramı. **2016**. *International Journal of Science Culture and Sport*. 4(2): 430-438.
95. **Gürsel F.** Ortopedik engelli çocuklar ile engelli olmayan çocuklarda farklı hedef belirleme türlerinin dart performansına etkisi ve aynı dönemdeki psikik süreçlerin karşılaştırılması. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara, **2003**.
96. **Hagger MS, Chatzisarantis N. L. D.** *Intrinsic Motivation and Self Determination in Exercise and Sport*, **2007**, Human Kinetics.
97. **Hanrahan S, Cerin E.** Gender level of participation and type of sport: Differences in achievement goal orientation and attributional style. *Journal of Science and Medicine in Sport*, **2009**. 12, 508-512.
98. **Hodge K, Lonsdale C, Jackson. S.A.** Athlete Engagement in Elite Sport: An Exploratory Investigation of Antecedents and Consequences. *The Sport Psychologist*, **2009**, 23, 186-202. DOI: 10.1123/tsp.23.2.186
99. **İnal A.N.** *Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş*., Desen Ofset Matbaacılık, Konya, **2000**.
100. **Jagacinski CM, Nicholls, JG.** Conceptions of ability and related affects in task involvement and ego involvement. *Journal of Educational Psychology*, **1984**. 5, 909-919.
101. **Jarvis M.** *Sport Psychology, Arousal, Anxiety And Stress*, **2005**. (A. 49-51). In: New York:
102. **Jõesaar H, Hem V, Hagger MS.** Youth athletes' perception of autonomy support from the coach, peer motivational climate and intrinsic motivation in sport setting: One-year effects. *Psychology of Sport and Exercise*, **2012**.13. pp. 257-262.
103. **Kangalgil M, Kural T, Coşkun F.** *Basketbol El Kitabı*. 1. Baskı, Spor Yayınevi ve Kitabevi, Ankara, **2014**, s. 12-14.
104. **Karasar N.** *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayıncılık, 24. Baskı, Ankara, **2012**.
105. **Katch, FI, Hortobagyi T, Denahan T.** "Reliability and validity of a new method for the measurement of total body volume." *Res Q Exerc Sport*. **1989**.
106. **Kavussanu, M, Roberts GC.** Motivation and physical activity contexts: the relationship of perceived motivational climate to intrinsic motivation and self-efficacy. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, **1996**, 18, 264-280.
107. **Kayhan R, Bardakçı S, Caz Ç.** Spora Bağlılık Ölçeği'ni Türkçe'ye Uyarlama Çalışması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. **2020**. 9 (3), 2905-2922.
108. **Kayış A.** *Güvenilirlik Analizi (Reliability Analysis)*, **Kalaycı Ş. (Ed.)**. *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* Asil Yayın 5, Ankara, **2010**, 405.
109. **Keleş S, Kara FM, Asçı FH.** Sporcu bağlılık ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Spormetre*, **2017**. 16(3), 39-47. DOI: 10.1501/Sporm_0000000374.
110. **Keleş S, Göktürk E.** Kadın futbolcularda sporcu bağlılığının, sporcu tükenmişliğini belirlemedeki rolü, *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, **2017**, 2(2), 162-173.

111. **Kelecek S, Kuruç Z.** Futbolcuların Güdüsel Yönelim ve Spora Bağlılık Düzeylerinin Sporcu Tükenmişliğini Belirlemedeki Rolü. *Baskent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi-BÜSBİD*, 2018, 3(2).
112. **Kingston KM, Hardy L.** Effects of different types of goals on processes that sport performance. *Sport Psychologist*. 1997,11. pp. 277–293.
113. **Korkmaz C.** Üst düzey basketbolcularda bazı fiziki ve fizyolojik parametrelerin takım ve lig düzeyinde karşılaştırılması. Yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde 2006.
114. **Kuter M, Öztürk F.** “Bir Erkek Basketbol Takımının Fiziksel ve Fizyolojik Profili, Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi Bildirileri.” *Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksek Okulu Yayını*, 1992. 3: 221–226.
115. **Kuzu A.** *Araştırmaların Planlanması*. Kurt A.A. (Ed.). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 1.Baskı, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2013, 19-45.
116. **Lavallee D, Kremer J, Moran AP, Williams M.** *Sport psychology: contemporary themes*. Palgrave Macmillan, 119. 2004
117. **Lemyre P, Roberts G. C, Ommundsen Y.** Achievement goal orientations, perceived ability, and sportpersonship in youth soccer. *Journal of Applied Sport Psychology*, 2002. 14, 120-136.
118. **Lochbaum MR, Roberts GC.** Goal orientations and perceptions of the sport experience. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 1993, 15, 160-171.
119. **Locke Edwin A, Latham Gary P,** *A theory of goal setting and task performance*. Englewood Cliffs, 1990, NJ: Prentice Hall.
120. **Lonsdale C, Hodge K., Jackson S.A.** Athlete Engagement: II. Development and Initial Validation of The Athlete Engagement Questionnaire. *International Journal of Sport Psychology*, 2007, 38, 471-492.
121. **Lonsdale C, Hodge K, Raedeke TD.** Athlete engagement: I. A qualitative investigation of relevance and dimensions. *International Journal of Sport Psychology*, 2007. 38, 451-470.
122. **Maehr M. L, Braskamp L. A.** *The motivation factor: A theory of personal investment*. Lexington, MA: Lexington Boks, 1986.
123. **McInnes SE, Carlson JS, Jones CJ, McKenna MJ.** The physiological load imposed on basketball players during competition. *Journal of Sports Sciences*, 1995, 13:5, 387-397, DOI: 10.1080/02640419508732254
124. **Mcmanus SP.** Relationship between collegiate track runners’ achievement goal orientations and perceptions of motivational climate. Thesis presented to the graduate school of the University of Florida in partial fulfillment of the requirements for the degree of master of science in exercise and sport sciences, 2004.
125. **Meira Jr CM, Fairbrother JT,** Ego-Oriented Learners Show Advantage in Retention and Transfer of Balancing Skill. 2018. *Journal of Motor Learning and Development*, 6, 209- 219.
126. **Mercan M.** Öğretmenlerde örgütsel bağlılık örgütsel yabancılaşma ve örgütsel vatandaşlık. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon, 2006.
127. **Miller S, Bartlett R.** “The relationship between basketball shooting kinematics, distance and playing position.” *Journal of Sports Sciences*, 1996. 14: 243–253.
128. **Murathı S.** *Çocuk ve spor*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2003.
129. **Murathı S, Sevim, Y.** *Antrenman Bilgisi ve Testler*, Ofset Matbaacılık, Ankara, 1981.
130. **Nalbant Ö.** *Farklı Bakış Açılılarıyla Bilindik ve Bilinmedik Yönleriyle Basketbol* 1. Basım, Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti, Ankara, 2013, s. 3-6.
131. **Nicholls JG, Cobb PC, Yacke E, Wood T, Wheatley G.** Students' theories about mathematics and their mathematical knowledge: Multipledimensions of assessment. In G. Kulm (Ed.) *Journal for Research in Mathematics Education*, 1990, 21, pp. 109-122.
132. **Nicholls JG, Patashnick M, Nolen SB.** *Adolescents' theories of education*. *Journal of Educational Psychology*, 1985. 77, 683-692.
133. **Nicholls JG, Cheung P.C, Lauer J, Pastashnick M.** *Individual differences in academic motivation: Perceived ability, goals, beliefs, and values*. *Learning and Individual Differences*, 1989. 1, 63-84.
134. **Nicholls J.G.** Achievement motivation: Concepts of ability, subjective experience, task choice and performance, 1984. *Psychological Rev*, 91,329-346.

135. **Okdan B, Güler B.** “Halk Oyunları Bölümünde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Covid-19 Pandemi Döneminde Spora Bağlılık Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi” *International Social Sciences Studies Journal*, **2021** (e- ISSN:2587-1587) Vol:7, Issue:83; pp:2362-2371
136. **Özsarı A, Çetin MÇ,** Amatör Futbolcuların Görev ve Ego Yönelimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, **2019**, *International Journal of Contemporary Educational Studies* (IntJCES).
137. **Özyurt G.** *Basketbol ve Antrenman İlkeleri*. Onlar Mat. İstanbul, **1999**.
138. **Papaioannou A,** “Development of questionnaire to measure achievement orientation in physical education”. **1994**. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 65, pp. 11-20.
139. **Pekel HA.** Atletizmde Yetenek Aramasına Bağlı Olarak 10-12 Yaş Grubu Çocuklarda Bazı Değişkenler Üzerinde Normatif Çalışma. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, **2007**.
140. **Pirselimoğlu ET, Kanlı S, Civil T.** *Ortaöğretim Spor Lisesi Takım Sporları Ders Kitabı 9*, M.E.B Yayınevi, Ankara, **2018**, s.24-25.
141. **Raedeke TD, Smith AL.** Development and preliminary validation of an athlete burnout measure. *Journal of sport and exercise psychology*, **2001**. 23(4), 281-306.
142. **Roberts GC, Treasure DC, Balague G.** Achievement goals in sport: The development and validation of the Perception of Success Questionnaire. *Journal of Sports Sciences*, **1998**. 16, 337-347.
143. **Roberts GC, Treasure D, Conroy DE.** Understanding the Dynamics of Motivation in Sport and physical Activity: An Achievement Goal Interpretation. **2007**. In G. Tenenbaum, & R. Eklund (Eds.), *Handbook of Sport Psychology* (3rd ed., pp. 3-30). Hoboken, NJ: Wiley.
144. **Roberts G.C, Ommundsen Y.** Effect of goal orientation on achievement beliefs, cognition and strategies in team sport. **1996**. *Scand J Med Sci Sport*, 6, 46-56.
145. **Scanlan TK, Carpenter PJ, Simons JP, Schmidt GW, Keeler B.** “An Introduction To The Sport Commitment Model”, *Journal Of Sport And Exercise Psychology*, **1993**, 15(1): 1-15.
146. **Scanlan TK, Russell DG, Beals KP, Scanlan LA.** Project on elite athlete commitment (PEAK): II. A direct test and expansion of the sport commitment model with elite amateur sportsmen. *Journal of sport and exercise psychology*, **2003**, 25(3), 377-401.
147. **Scanlan TK, Russell DG, Scanlan LA, Klunchoo TJ, Chow GM.** Project on Elite Athlete Commitment (PEAK): IV. Identification of New Candidate Commitment Sources in the Sport Commitment Model. *Journal Of Sport And Exercise Psychology*. **2013**, 35(5), 525-535.
148. **Schaufeli WB, Salanova M, Gonzalez RV, B. Bakker.** The Measurement Of Engagement And Burnout: A Two Sample Confirmatory Factor, Analytic Approach, **2000**, s. 72-87.
149. **Schaufeli, WB, Bakker AB, Salanova M.** The measurement of work engagement with a short questionnaire: A cross-national study. *Educational and psychological measurement*, **2006**, 66(4), 701-716.
150. **Schaufeli, WB, Salanova M, Gonzales RV, Bakker AB.** The measurement of Engagement and burnout: A two sample confirmatory factor analytic approach. *Journal of Happiness Studies*, **2002**. 3(1), 71-92.
151. **Seligman MEP, Csikszentmihalyi MC.** Positive psychology: An introduction. *The American Psychologist*, **2000**. 55(1), 5-14.
152. **Sevim Y.** *Basketbol Teknik-Taktik-Antrenman*, Tutibay Yayınları, Ankara, **1997**.
153. **Sevim Y.** *Antrenman Bilgisi*, Gazi Büro Kitabevi, Ankara, **1995**.
154. **Sevim Y.** *Basketbol Teknik-Taktik Antrenman*, Gazi Büro Kütüphanesi, I. Baskı, Ankara, **1991**.ss.7-9, 222.
155. **Shaffer HJ, Hall MN, Bilt J.V.** Computer addiction: A critical consideration. *American Journal of Orthopsychiatry*, 70(2), **2000**, 162- 168.
156. **Sırgancı, G, Ilgar E, Cihan B.** “Spora Bağlılık Ölçeği” nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, **2018**. 7(17), 5-19.
157. **Sivrikaya MH, Biricik Y.S.** Milli Takım Düzeyindeki Elit Kayakçıların Sporcu Bağlılık Düzeylerinin İncelenmesi, **2019**. 2. *Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi*.
158. **Siyahtaş A, Tükenmez A, Avcı S, Yalçınkaya B, Çavuşoğlu SB.** “Bireysel ve Takım Sporu Yapan Sporcuların Spor Bağlılık Düzeylerinin İncelenmesi”, *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, **2020**. (Issn:2630-631X) 6(34): 1310-1317.
159. **Smith HK, Thomas SG.** “Physiological characteristics of elite female basketball players.” *Canadian Journal of Sports Science*, **1991**, 16: 289-295

160. **Stone WJ, Steingard PM.** “Year-round conditioning for basketball.” *Clinics in Sports Medicine*, 1993. 12: 173–191.
161. **Sunay H.** *Spor Yönetimi*. Gazi Kitabevi, Ankara, 2009
162. **Tabachnick BG, Fidell LS.** *Using Multivariate Statistics*. Pearson, Boston, 2013.
163. **Tekin A, Tekin G, Çalısır M.** *Rekreasyonel spor*. Ed: Karaküçük, S., ve ark. “Rekreasyon Bilimi 2” içinde (s. 3-37). Gazi Kitabevi, Ankara, 2017.
164. **Thibaut JW, Kelley H H.** “*The Social Psychology Of Groups*”. New York: Wiley, 1959.
165. **Thomas AMS.** Achievement-Goal Profiles Among Elite Baseball Players. A Thesis Submitted to the Faculty of The Graduate School at The University of North Carolina at Greensboro in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Master of Science, 2005.
166. **Toros T, Koruc Z.** Hedef yönelimleri ve algılanan motivasyonel iklim arasındaki ilişki. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2005. 16(3) pp. 135-145.
167. **Toros T.** Genç Erkek Basketbolcularda, Bir Sezon Boyunca Sporcuların Algıladıkları Antrenörlük Davranışı, Hedef Yönelimleri, Takım Sargınlığı, Algılanan Motivasyonel İklim ve Kolektif Yeterlik İlişkisi. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2009.
168. **Toros T, Yetim Ü.** Sporda görev ve ego yönelimi ölçeğinin Türk sporcuları için uyarlama ön çalışması. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi. İstanbul, Türkiye 11–13 Mayıs 2000.
169. **Toros T.** Elit ve elit olmayan erkek basketbolcularda, hedef yönelimi ve güdüsel iklim ve hedeflerin özgünlük, güçlük derecesi özelliklerinin yaşam doyumuna etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin 2001.
170. **Toros T.** Elit ve elit olmayan basketbolcularda hedef yönelimi güdüsel (motivasyonel) iklim ve yaşam doyumu. *Spor Bilimleri Dergisi, Hacettepe J. Of Sport Sciences*, 2002. 13(3), s.24-36.
171. **Toros T.** Genç basketbolcuların oyunda kalma süreleri ile hedef perspektif yaklaşımı, yaşam doyumu ve algılanan motivasyonel iklim arasındaki ilişki. *H.Ü. Spor Bilimleri Dergisi*, 2005. 16: 2, 50-63.
172. **Toros T.** Sporda görev ve ego yönelim ölçeği -SGEYÖ-nin Türk sporcuları için güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi, Hacettepe J. Of Sport Sciences*, 2004. 15 (3), s.155-166.
173. **Toros T, Duvan A,** Eskrimcilerde Algılanan Antrenörlük Davranışı, Kolektif Yeterlik ve Hedef Yönelimleri Arasındaki İlişki. 2011. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi Cilt 5, Sayı 1.
174. **Tot T.** Elit düzeydeki erkek basketbol ve hentbolcuların antropometrik ölçümleri ve vücut yağ oranları ile denge düzeyleri arasındaki ilişkinin karşılaştırılması. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2009.
175. **Trninić S, Dizdarević D, Fressl ZJ.** Analysis of differences between guards, forwards and centres based on some anthropometric characteristics and indicators of playing performance in basketball. *Kinesiology* 1999, 31: 29-36.
176. **Tutaş S.** Üniversite öğrencilerinin başarı hedef yönelimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara 2011.
177. **Uğraş A.** Temel Basketbol, Abdullah Gül Üniversitesi Yayınevi, Kayseri, 2016.
178. **Ural A, Kılıç İ.** *Bilimsel Araştırma Süreci ve Spss ile Veri Analizi*. Detay Yayıncılık, Ankara, 2011.
179. **Uzgur K.** “Koşu Gruplarında Rekreatif Koşucuların Spora Bağlılık Düzeylerinin Belirlenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara. 2020.
180. **Üçkardeş E.** Düzenli spor yapan rehber öğretmenlerin spor yapma düzeylerine göre psikolojik iyi hal düzeylerinin bazı demografik özellikler açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı. Mersin, 2011.
181. **Üstdal M, Köker AH.** *Spor Dallarında Beslenme ve Yüksek Performans Bilgisi*, Can Ofset Matbaacılık, Kayseri, 1991.
182. **Van De Pol P K C, Kavussanu M, Ring C.** Goal orientations, perceived motivational climate, and motivational outcomes in football: A comparison between training and competition contexts. *Psychology of Sport and Exercise*, 2012. 13, pp. 491-499.
183. **Viladmir K, Kirejci P.K.** *Sporcularda Kas Yaralanmaları ve Tendon Hastalıkları*. Yener, K.S. (Çev.), Arkadas Tıp Kitapları Yayını, İstanbul, 1984. ss.75–76.
184. **Weinberg RS, Gould D.** *Foundations of sport and exercise psychology*. Third edition, USA, N. Carolina: Miami UP, 2003, pp. 64–66.

- 185. Wheatlesy D, Bickerton C.** Subjective well-being and engagement in arts, culture and sport. *Journal of Cultural Economics*. **2017**. 41(1): 23-45.
- 186. Yeltepe H.** Spor ve egzersiz psikolojisi. Epsilon Yayıncılık, **2007**.
- 187. Yetim A.A.** Sporun tanımı, alanı, amaç ve fonksiyonları. Ed: Yetim, A.A. ve Cengiz, R. “*Sporda Etkili İletişim*” içinde (s.9-42). Spor Yayınevi ve Kitabevi, Ankara, **2016**.
- 188. Yetim Ü.** *Toplumdan Bireye Mutluluk Resimleri*. Bağlam Yayınları, **2000**.
- 189. Yüce M, Aytuna F.** Türkiye Basketbol Tarihi, Türkiye Basketbol Federasyonu Yayınevi, İstanbul, **2020**.
- 190. Zaccaro S, Blair V, Peterson C, Zazanis M.** *Collective efficacy*. In J. Maddux (Ed.), *Self efficacy, adaptation, and adjustment*, **1995**. (pg. 305-328). New York: Plenum.
- 191. Zakas A.** “Physical Training, Growth Hormone and Testosterone Levels and Blood Pressure in Prepubertal, Pubertal and Adolescent Boys.” *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, **1994**. 4: 113–118.
- 192. Zorba E, Ziyagil, M A.** *Vücut Kompozisyonu ve Ölçüm Metotları*. Gen Matbaacılık Reklamcılık Ltd. Şti, Trabzon, **1995**.

EKLER

EK-1

Kişisel Bilgi Formu

*Velisi & Vasisi
olduğum..... isimli sporcunun bu anketi
doldurmasında bir sakınca yoktur.

Ad/Soyad

İmza

Bu çalışma Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Bünyesinde yapılacak olup, Amatör basketbolcularda görev ve ego yönelimleri ile spora bağlılık düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi konulu çalışmada kullanılacaktır. Anketin geçerli olabilmesi için soruların tümüne yanıt verilmesi önemlidir. Katılım gönüllülük esasına bağlı olup dilediğinizde çekilebilirsiniz.

Çalışmaya gösterdiğiniz özen için teşekkür ederiz.

Tez Danışmanı Dr. Öğretim Üyesi
Alparslan Gazi AYKIN

Öğr. Gör.
Tamer ERMİSKET

tamerermisket@gmail.com

SPORCU KİŞİSEL BİLGİ FORMU

CİNSİYETİNİZ: ERKEK ☐ KIZ ☐

YAŞ KATEGORİNİZ: U18 ☐ U16 ☐ U14 ☐ U12 ☐

EĞİTİM DURUMUNUZ:

İLKÖĞRETİM ☐ ORTAÖĞRETİM ☐

AİLE GELİR DURUMUNUZ:

ASGARİ ÜCRET VE ALTI ☐ 3001 -5000 TL ARASI ☐

5001-7500 TL ARASI ☐ 7501 VE ÜZERİ ☐

KAÇ YILDIR FAAL OLARAK BASKETBOL OYNUYORSUNUZ? YAZINIZ.

OYNADIĞINIZ MEVKİNİZ NEDİR? YAZINIZ.

YETİŞTİĞİNİZ YERLEŞİM YERİ:

KÖY ☐

KASABA ☐

İLÇE ☐

İL MERKEZİ ☐

UĞRAŞTIĞINIZ BAŞKA BİR SPOR DALI VARMI?

EVET ☐

HAYIR ☐

SPORDA ALDIĞINIZ DERECELER:

BÖLGESEL ☐

ULUSAL ☐

EK-2

Aşağıda belirtilen ve 1-5 arasında derecelendirilen ölçeklerde size en uygun gelen cevabı işaretleyiniz.

TEOSQ- Hedef Yönelimi (Görev ve Ego Yönelim) Ölçeği

SPORCU FORMU	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1- Oyun veya beceriyi yapabilen tek kişi ben olduğumda KENDİMİ SPORDA ÇOK BAŞARILI HİSSEDERİM.					
2- Yeni bir beceri öğrendiğimde ve bu beceri bende daha çok uygulama isteği uyandırdığında KENDİMİ SPORDA ÇOK BAŞARILI HİSSEDERİM					
3- Arkadaşımdan daha iyi yapabildiğimde KENDİMİ SPORDA ÇOK BAŞARILI HİSSEDERİM					
4- Diğerleri benim kadar iyi yapamadığında KENDİMİ SPORDA ÇOK BAŞARILI HİSSEDERİM.					
5- Uygulaması eğlenceli bir şey öğrendiğimde KENDİMİ SPORDA ÇOK BAŞARILI HİSSEDERİM					
6- Benim başarılı, diğerlerinin başarısız olduğunda KENDİMİ SPORDA ÇOK BAŞARILI HİSSEDERİM.					
7- Çok deneyerek yeni bir beceriyi öğrendiğimde KENDİMİ SPORDA ÇOK BAŞARILI HİSSEDERİM.					
8- Sıkı çalıştığım da KENDİMİ SPORDA ÇOK BAŞARILI HİSSEDERİM.					
9- En fazla sayı/ gol/ puan / skor vs. ben yaptığımda KENDİMİ SPORDA ÇOK BAŞARILI HİSSEDERİM.					
10- Öğrendiğim bir şey bende daha fazla uygulama isteği uyandırdığında KENDİMİ SPORDA ÇOK BAŞARILI HİSSEDERİM.					
11- En iyi ben olduğumda KENDİMİ SPORDA ÇOK BAŞARILI HİSSEDERİM					
12- Öğrendiğim bir beceriyi gerçekten doğru yaptığıma inandığımda KENDİMİ SPORDA ÇOK BAŞARILI HİSSEDERİM.					
13- Elimden gelenin en iyisini yaptığımda KENDİMİ SPORDA ÇOK BAŞARILI HİSSEDERİM.					

Ek-3**Spora Bağlılık Ölçeği**

		Hemen hemen hiç	Nadiren	Ara sıra	Sık sık	Hemen hemen her zaman
1	Uzun süre antrenman yapabilirim.	1	2	3	4	5
2	Antrenmanıma düzenli olarak devam ederim.	1	2	3	4	5
3	Antrenman yaparken kendime meydan okurum.	1	2	3	4	5
4	Antrenman yapmak için istekliyim.	1	2	3	4	5
5	Yaptığım spordan gurur duyarım.	1	2	3	4	5
6	Antrenman sırasında kendimi fiziksel olarak enerjik hissedirim.	1	2	3	4	5
7	Sabah kalktığımda antrenman yapmak için sabırsızlanırım.	1	2	3	4	5
8	Antrenman yaparken kendimi güçlü hissedirim.	1	2	3	4	5
9	Yaptığım spor benim için anlam doludur.	1	2	3	4	5
10	Antrenman yaparken kendimi kaptırırım.	1	2	3	4	5
11	Antrenman sırasında konsantre olmak beni mutlu eder.	1	2	3	4	5
12	Antrenman yaparken kendimi farklı bir dünyada hissedirim.	1	2	3	4	5
13	Antrenman yaparken etrafımda olanların farkında olmam.	1	2	3	4	5
14	Antrenmanımı özümserim.	1	2	3	4	5
15	Antrenman sırasında zamanın nasıl geçtiğini anlamam.	1	2	3	4	5

Ek-4

Basketbol Federasyonu Araştırma İzin Yazısı

TÜRKİYE BASKETBOL FEDERASYONU BAŞKANLIĞINA İSTANBUL

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı 1992122301 numaralı Yüksek Lisans öğrencisiyim. Danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Alparslan Gazi AYKIN ile birlikte amatör basketbolcuların görev ve ego yönelimleri ile spora bağlılık düzeyleri üzerine yapmayı planladığımız çalışmada kullanılmak üzere; Toros (2004) tarafından Türk sporcular için geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan “Sporda Görev ve Ego Yönelim Ölçeği” ile Sırgancı ve ark. (2019) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan “Spora Bağlılık Ölçeği”ni Hatay Bölgesinde amatör liglerde oynayan basketbolculara uygulamak istiyorum.

Çalışmayı yapmak üzere izin verilmesi hususunda gereğini bilgilerinize saygıyla arz ederim.

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

02/07/2020

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Antakya / HATAY

Öğr. Gör. Tamer ERMİSKET

Dilekçe hk.

Gulsum Topal <GulsumT@tbf.org.tr>

25 Ağu 2020
Sal 15:52

Alıcı: ben

Tamer Bey merhaba,

Hatay Bölgesinde amatör liglerde oynayan basketbolculara uygulamak istediğiniz “Spora Bağlılık Ölçeği” ile ilgili dilekçeniz bize ulaştı.

Çalışmanız için bölgedeki kulüplerle iletişime geçmeniz gerektiğini belirtmek isterim.

Teşekkürler,

Gülsüm Demir
Basketbol Geliştirme Direktörlüğü

T: +90 212 414 7700 /
2606
F: +90 212 679 7706
www.tbf.org.tr

TBF Binası
10.Yıl Caddesi
34020 Zeytinburnu, İSTANBUL,
TÜRKİYE

Bu yazı üzerine Türkiye Basketbol Federasyonu Basketbol Geliştirme Direktörü Sn. Fırat Eser ile telefonla iletişime geçilerek sözlü olarak izin alınmış ve akabinde Federasyon İl Temsilcisi Sn. Melek Banu Mursal ile iletişime geçilerek bölgedeki kulüplere gerekli duyurunun yapılması sağlanmış, gerekli izinler kulüp yetkilileri ve antrenörlerden alınmış fakat araya giren Covid-19 pandemisi nedeni ile gerekli çalışma ligler yeniden başlayana kadar yapılamamıştır. Bunun üzerine Hatay Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne gidilerek 01.07.2021 tarihi itibarıyla bir önceki sezon lisansları çıkarılan oyuncuların toplam sayısı kategoriler bazında alınmış ve çalışma elde edilen bu toplam sayı üzerinden yapılmıştır.

İl, İlçe, Okul, Okul Türü, Ülke, Kategori ve Branşa Göre Sporcu Sayıları

			Sporcu Sayısı		GENÇLER A TOPLAMI	GENÇLER B		GENÇLER B TOPLAMI	KÜÇÜKLER		KÜÇÜKLER TOPLAMI	YILDIZLAR	
Sezon Adı	Spor Dalı Branş Adı	Spor Dalı Adı	Erkek	Kadın		Erkek	Kadın		Erkek	Kadın		Erkek	Kadın
2019-2020	BASKETBOL	Total	456	86	542	140	157	297	157	167	324	230	128
	BASKETBOL	BASKETBOL	456	86	542	140	157	297	157	167	324	230	128
Grand Total TOPLAMI			456	86	542	140	157	297	157	167	324	230	128

Ek-5

Ölçek İzin Yazıları

Turhan Hocam Merhaba,

Hatay Mustafa KEMAL Üniversitesi , Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisiyim. Aynı Bölümde Öğretim Görevlisi olarak çalışmaktayım. Danışman Hocam Dr. Öğretim Üyesi Alparslan Gazi AYKIN ile yürüttüğümüz “Amatör Basketbolcularda Görev ve Ego Yönelimleriyle Spora Bağlılık Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi” konulu tez çalışmamda Sporculara uyguladığınız “Sporda Görev ve Ego Yönelim Ölçeğini” eserinize atıfta bulunmak kaydı ile kullanmak istiyorum. Uygun görürseniz ölçeği ve izninizi rica ediyorum.

Çalışmalarınızda başarılar diler, iyi günler dilerim.

Saygılarımla...

Tamer ERMİSKET

Öğr. Gör.

Doc.Dr. Turhan TOROS <turhantoros@yahoo.com>

6 Temmuz Pzt
22:37

Alıcı: ben

Ölçeği kullanabilirsin.

Başarılar dilerim.

Turhan Toros

Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği

Ölçek, Duda ve Nicholss (1992) tarafından geliştirilmiştir. Sporda görev ve ego yönelim ölçeği yedisi göre altısı ego yönelimine dönük olmak üzere 13 soru maddesinden oluşmuştur. Ölçeği yanıtlayanlar her bir maddeye katılımlarını beşli likert değerlendirme sistemine göre yaparlar. Ölçek ile ilgili orijinal çalışmada ölçeğin iç tutarlılığı görev yönelimi için ,79 ve ego yönelimi için ,81 olarak belirlenmiş ayrıca ölçeğin üç haftalık test- tekrar test güvenilirliğini görev yönelimi için ,68 ve ego yönelimi için ,75 olarak bulunmuştur(Duda, 1992). Ölçek, hedef yönelimlerinin belirlenmesinde görev ve ego yönelimi boyutlarının bireysel farklarını ortaya çıkarmak için kullanılır. Ölçeğin Türk Sporcular için uyarlanması Toros (2001,2004) tarafından yapılmıştır.

Gözde Hocam Merhaba,

Hatay Mustafa KEMAL Üniversitesi , Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisiyim. Aynı Bölümde Öğretim Görevlisi olarak çalışmaktayım. Danışman Hocam Dr. Öğretim Üyesi Alparslan Gazi AYKIN ile yürüttüğümüz “Amatör Basketbolcularda Görev ve Ego Yönelimleriyle Spora Bağlılık Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi” konulu tez çalışmamda Ebru Araç Ilgar ve Bekir Barış Cihan Hocalarımla birlikte geliştirip uyarladığımız ve TOAD’da bulunan “Sporda Görev ve Ego Yönelim Ölçeğini” eserimize atıfta bulunmak kaydı ile kullanmak istiyorum. Uygun görürseniz ölçeği ve izninizi rica ediyorum.

Çalışmalarınızda başarılar diler, iyi günler dilerim.

Saygılarımla...

Tamer ERMİSKET

Öğr. Gör.

gözde sırgancı <gozdesirganci@gmail.com>

2 Temmuz
Per 13:55

Alıcı: ben

Merhaba Tamer Hocam,
Spora Bağlılık Ölçeği bizim Ebru ve Bekir Hoca ile uyarladığımız. Tabi ki kullanabilirsiniz. Ölçek ve makalesi iki ayrı pdf olarak Toad da yuklu. Telefonda yazıyorum eğer indiremezseniz oradan tekrar haberleşelim göndereyim.
İyi çalışmalar dilerim

2 Tem 2020 Per, saat 13:44 tarihinde Tamer Ermisket <tamerermisket@gmail.com> şunu yazdı:

--
Tamer ERMİSKET

--
Assist. Prof. Gözde Sırgancı
Bozok University
Faculty of Education
Department of Measurement and Evaluation

Ek-6

Etik Kurul Onay Formu

Evrak Tarih ve Sayısı: 12/08/2020-E.35817

T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurulu Başkanlığı

Sayı :21817443-050.99-
Konu :Tamer ERMİSKET

SAYIN DR. ÖĞR. ÜYESİ ALPARSLAN GAZİ AYKIN

Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun
07.08.2020 tarih ve 01 sayılı kararı ekte sunulmuştur.
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Seval YAVUZ
Kurul Başkanı

EK :
SBBBAY Etiği Kurulunun 07.08.2020 tarih ve 01 sayılı kararı (1 sayfa).

Mevcut Elektronik İmzalar

SEVAL YAVUZ (Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Başkanlığı - Kurul Başkanı) 12/08/2

T: F:
E-Posta : Web:
İletişim: Celal Akdağ (Dahili: 3262212720)

Üzerinde doküman numarası bulunmayan dokümanlar kontrolsüz dokümandır.

Üzerinde doküman numarası bulunmayan dokümanlar kontrolsüz dokümandır.

**HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSSEL
ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARARLARI**

TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR NO	SAYFA NO
07.08.2020	08	01	1/3

Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 07.08.2020 tarihinde Başkan Prof. Dr. Seval YAVUZ başkanlığında toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.

KARAR-1: : Dr. Öğr. Üyesi Alparslan Gazi AYKIN koordinatörlüğünde Tamer ERMİSKET tarafından gerçekleştirilecek “Amatör Basketbolcularda Görev ve Ego Yönelimleri ile Spora Bağlılık Düzeylerinin İncelenmesi” başlıklı tez araştırmasında yer alan ölçek Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi kapsamında değerlendirilmiş olup ölçeğin etik açıdan uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

İMZA Prof. Dr. Seval YAVUZ Başkan		
İMZA Prof. Dr. Mehmet ÖZBİRECİKLİ Bşk.Yrd.	İMZA Prof. Dr. Jale ÖZTÜRK ÜYE	İMZA Prof. Dr. Hatice PAMİR ÜYE
İMZA Prof. Dr. Melis MİNİSKER ÜYE	İMZA Prof. Dr. Murat TEK ÜYE	İZİNLİ Prof. Dr. Nizam ÖNEN ÜYE

Doküman No:902-01-FR 006

İlk Yayın: 11.12.2015

Rev. Tarihi:

Rev. No: 00

Sayfa 1 / 1

ÖZGEÇMİŞ

İlköğrenimini 1977-1982 yılları arasında Ankara Çankaya İlkokulunda tamamlamış ortaöğrenimine de Ankara Çankaya Lisesi ortaokulunda başlayıp babasının görevi sebebi ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne giderek, Girne Anafartalar Ortaokulundan 1986 senesinde mezun olmuştur. Lise eğitimini yine babasının görevi nedeni ile gittiği Erzincan Kazım Karabekir Lisesinde tamamlayarak buradan mezun olduktan sonra 1990 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi Beden Eğitimi Bölümünü kazanmıştır. 1996 yılında mezun olduktan sonra özel sektörde tamamı Ankara'da olmak üzere her kademede 20 yıl Beden Eğitimi Öğretmenliği ve Basketbol Antrenörlüğü yapmıştır. Üniversitede tahsiline devam ederken başladığı Basketbol Antrenörlüğüne 26 senedir devam etmektedir ve bu alanda birçok başarı elde etmiştir. 4. Kademe basketbol ve 1. Kademe Tenis antrenörüdür. 2018 yılında Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Öğretim Görevlisi olarak göreve başlamıştır. Lisansüstü eğitimine de 2019 yılında çalıştığı yerde başlamıştır. Evlidir.